

KOLEKCJA JERZEGO STARAKA VOL.2
JERZY STARAK COLLECTION VOL.2

SŁOWO WSTĘPU JERZY STARAK

Z radością oddaję w Państwa ręce drugi tom katalogu kolekcji obejmującej dzieła wybitnych artystów, których twórczość w znaczący sposób zbudowała kanon polskiej historii sztuki XX wieku. Satysfakcjonują i w równym stopniu mobilizują mnie liczne słowa uznania kierowane pod adresem kolekcji oraz inicjatyw kulturalnych Fundacji Rodziny Staraków. Im dłużej świadomie i uważnie rozwijam kolekcję, wnikam w historię sztuki i treść konkretnych obrazów, tym mocniej utwierdzam się w przekonaniu, że dzieło sztuki potrzebuje, czy wręcz domaga się widza. Wtedy prawdziwie żyje w świadomości społeczeństwa, funkcjonuje w obiegu kultury, wywiera wpływ na teraźniejszość. Tym samym cieszę się, że duża część rodzinnej kolekcji od kilku lat jest dostępna w postaci stałej ekspozycji dla wszystkich pracowników i gości odwiedzających budynek Spectra w Warszawie.

Dziękuję wszystkim zaangażowanym w rozwój kolekcji rodziny Staraków. Szczególnie dziękuję mojej żonie Annie. Za wspólne dzielnie pasji do sztuki i nieustającą mobilizację do doskonalenia wiedzy w tym zakresie. Chciałbym, w tym miejscu, jeszcze raz pogratulować Annie wystawy „Behind the Appearances” uznanych artystów Very Lehdorff i Holgera Trülzsch’a, przeprowadzonej z jej inicjatywy i pod jej patronatem w Spectra Art Space. Kończąc, zapraszam do wędrówki przez najważniejsze wypowiedzi artystyczne ostatnich 70 lat polskiej sztuki. Zachęcam do spotkania z dziełem i jego twórcą, do fascynującej wymiany myśli i emocji, wszak korzyści są niezaprzeczalne dla każdej ze stron. **S**

FOREWORD JERZY STARAK

I am happy to deliver to you the second catalogue volume of the collection comprising works by outstanding artists, whose creations to a significant extent built the canon of the Polish history of the 20th-century art. I am equally satisfied with and motivated by the many words of recognition for the collection and cultural initiatives of the Starak Family Foundation. The longer I develop the collection consciously and attentively, delve into the history of art and the content of specific paintings, the more I am convinced that a piece of art needs, or even demands, a viewer. This is when it truly lives in the society's consciousness, participates in the circulation of cultural works, influences the present time. Hence, I am glad that a considerable portion of the family collection has been available in the form of a permanent exhibition for all employees and visitors of the Spectra building in Warsaw for a few years now. I would like to thank all who are engaged in developing the Starak Family collection. I owe special thanks to my wife – Anna. For sharing the passion for art and unceasing motivation for improving knowledge in this field. I would like to congratulate Anna, here and once again on the exhibition “Behind the Appearances” featuring renowned artists: Vera Lehdorff and Holger Trülzsch, which took place on her initiative and under her auspices in Spectra Art Space.

To conclude, I would like to invite you to wander through the most significant artistic statements of the past 70 years of Polish art. Feel free to meet the work and its creator, to have a fascinating exchange of thoughts and emotions, as the benefits for all parties are undeniable. **S**

**SPECTRA ART SPACE.
ELŻBIETA DZIKOWSKA
PREZES FUNDACJI RODZINY STARAKÓW
ANIA MUSZYŃSKA
KURATORKA SPECTRA ART SPACE**

**SPECTRA ART SPACE.
ELŻBIETA DZIKOWSKA
PRESIDENT OF THE STARAK FAMILY
FOUNDATION
ANIA MUSZYŃSKA
SPECTRA ART SPACE CURATOR**

Po ponad dwóch latach intensywnej działalności Spectra Art Space z sukcesem zaistniała na warszawskiej scenie instytucji kultury. Staraniem Fundacji Rodziny Staraków powstało miejsce cenione i rozpoznawalne nie tylko w Polsce, ale również na świecie. Ważnym dla nas wyróżnieniem było umieszczenie Spectra Art Space wśród 20 najlepszych placówek zajmujących się sztuką współczesną w Polsce w rankingu tygodnika *Polityka* w 2015 roku [Tygodnik *Polityka*, nr 5 (2994)].

Inspiracją, a jednocześnie punktem wyjścia dla realizowanego programu wystaw Spectra Art Space jest prywatna kolekcja sztuki Anny i Jerzego Staraków, stanowiąca starannie dobrany przegląd dzieł polskich klasyków i mistrzów drugiej połowy XX wieku.

Działalność Spectra Art Space zainaugurowaliśmy w lutym 2013 roku wystawą *Poza czasem*, prezentując fotografie współczesnych polskich artystek, dla których kontekstem były słynne portrety Marilyn Monroe autorstwa Milтона H. Greene'a, pochodzące z kolekcji. Wystawa nawiązywała do cyklu *Young Creation Plan*, w ramach którego, we wcześniejszych latach, Fundacja Rodziny Staraków przygotowała dwie wystawy dedykowane młodym polskim artystom: *YCP Malarstwo* oraz *YCP Rzeźba*. Kolejna wystawa *Art must be beautiful* (czerwiec–wrzesień 2013) została zorganizowana we współpracy ze szczecińskim Stowarzyszeniem Zachęty Sztuki Współczesnej. Jest to bardzo prężnie rozwijająca się regionalna instytucja kultury, dysponująca wyśmienitą kolekcją sztuki współczesnej, której wybór zaprezentowaliśmy warszawskiej publiczności, konstruując wystawę wokół zagadnienia piękna.

Spectra Art Space stanowi odrębną i profesjonalnie przygotowaną propozycję kulturalną, ale jako Fundacja Rodziny Staraków chcemy w znaczący sposób uzupełniać i wspierać działania muzeów oraz innych państwowych i pozarządowych instytucji, rozwijając w Polsce mechanizm współpracy publiczno-prywatnej na polu mecenatu kulturalnego oraz społecznej odpowiedzialności biznesu. W ciągu ostatniego roku Fundacja Rodziny Staraków dofinansowała między innymi: projekt *Otwork Sezon 4* fundacji Open Art Projects i Muzeum Narodowego w Warszawie, *Konferencję Tatrzańską* oraz towarzyszącą jej wystawę *Wątle Muzy*, zorganizowaną przez fundację Open Art Projects i Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem oraz wystawę *Andrzej*

After over two years of its intensive activity, Spectra Art Space successfully entered the Warsaw stage of cultural institutions. The Starak Family Foundation's efforts resulted in creating a place that is appreciated and recognisable not only in Poland but also worldwide. In 2015, we received an important distinction – Spectra Art Space was ranked among the top 20 establishments involved in contemporary art in Poland by *Polityka* weekly [Tygodnik *Polityka*, issue 5 (2994)].

An inspiration and at the same time a point of departure for the pursued programme of Spectra Art Space exhibitions is Anna and Jerzy Starak's private collection of art, which is a carefully selected overview of works by Polish classics and masters of the second half of the 20th century.

The activity of Spectra Art Space was inaugurated in February 2013 with the exhibition titled *Poza czasem* (Beyond Time), presenting photographs of contemporary Polish female artists, for which the context was famous portraits of Marilyn Monroe by Milton H. Greene being part of the collection. The exhibition referred to the *Young Creation Plan* cycle, as part of which the Starak Family Foundation had earlier prepared two exhibitions dedicated to young Polish artists: *YCP Painting* and *YCP Sculpture*.

The next exhibition titled *Art must be beautiful* (June–September 2013) was organised in cooperation with Szczecin Zachęta Sztuki Współczesnej association. It is a dynamically developing regional cultural institution with a splendid collection of modern art. Therefore, we have presented a selection of works from the collection to Warsaw viewers, constructing the exhibition around the notion of beauty.

Spectra Art Space is a distinct and professionally prepared cultural proposition, yet as the Starak Family Foundation, we wish to complement and support the activities pursued by museums and other state and non-governmental institutions by developing the mechanism of public-private partnership in Poland in the field of cultural sponsorship and corporate social responsibility. Over the past year, the Starak Family Foundation has provided funding among others for: *Otwork Sezon 4* (Otwork Season 4) project by Open Art Projects foundation and the National Museum in Warsaw, *Konferencja Tatrzańska* (The Tatra Conference) and the accompanying exhibition titled *Wątle*

Wróblewski: *Recto / Verso. 1948–1949, 1956–1957* w Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie.

Wsparliśmy również wydanie książki Lecha Stangreta *Tadeusz Kantor. Rysunek oraz Autobiografii Wojciecha Fangora*, przygotowanej przez wydawnictwo Pracownia.

Innym ważnym polem współpracy jest wypożyczanie i tym samym upowszechnianie dzieł z kolekcji na potrzeby prezentacji muzealnych. W 2015 roku nasze obiekty znalazły się na dwóch najważniejszych stołecznych wystawach sezonu: *Olga Boznańska, 1865–1940* w Muzeum Narodowym oraz *Andrzej Wróblewski: Recto / Verso. 1948–1949, 1956–1957* w Muzeum Sztuki Nowoczesnej, a także na wystawie w krakowskiej Cricotece dedykowanej ostatniemu okresowi twórczości Tadeusza Kantora.

Od momentu inauguracji Spectra Art Space zorganizowaliśmy osiem wystaw, w tym cztery z przewodniego cyklu *Masters*. Motyw mistrzowski stał się pretekstem do zaprezentowania, jak dotąd, czterech czołowych osobowości polskiej sztuki: Tadeusza Kantora, Andrzeja Wróblewskiego, Wojciecha Fangora oraz Romana Opalki. Każda z wystaw cyklu dawała możliwość zestawienia najcenniejszych dzieł z kolekcji w kuratorskim ujęciu, tym samym stając się ważnym wydarzeniem kulturalnym.

Niepowtarzalnym doświadczeniem stała się dla nas współpraca z artystami spoza Polski. Zorganizowana z inicjatywy Anny Starak, wystawa *Behind the Appearances* artystycznego duetu Vera Lehndorff & Holger Trülzsch jest początkiem otwarcia naszego programu na dialog ze sztuką światową.

W centrum zainteresowania Fundacji Rodziny Staraków zawsze stało wspieranie aspiracji i ambicji młodych ludzi. To właśnie z myślą o nich powstał projekt *Soon*, dynamiczna i otwarta na eksperyment platforma do prezentacji wypowiedzi z zakresu sztuk wizualnych. Od czerwca 2013 roku już prawie 30 młodych artystów zmierzyło się z zadaniem z zakresu site-specific. Tym samym budynek Spectra zyskał ciekawą, pulsującą energią i kreatywnością przestrzeni, gdzie pracownicy i goście mają okazję śledzić przegląd prac ilustrujących zakres zainteresowań najmłodszego pokolenia twórców.

Na rok 2015 zaplanowaliśmy uruchomienie projektu poświęconego sztuce street-art'u, jako najciekawszego obecnie nurtu w sztukach wizualnych.

Otwarcie prywatnej kolekcji dla publiczności stało się impulsem i zobowiązaniem do wypracowania atrakcyjnych dróg komunikacji z odbiorcami.

Dziękujemy wszystkim, którzy licznie odwiedzają Spectra Art Space, szczególnie podczas kuratorskich oprowadzań po wystawach. Biorąc sobie za przykład sprawdzone na świecie metody działań, budujących ważne elementy struktury kulturotwórczej, chcemy dalej rozwijać naszą misję, spełniając oczekiwania naszych gości, jak i własne. **S**

Muzy (Modest Muses), organised by Open Art Projects foundation and the Tatra Museum in Zakopane, and the exhibition titled *Andrzej Wróblewski: Recto / Verso. 1948–1949, 1956–1957* in the Museum of Modern Art in Warsaw.

We have also supported the release of the book *Tadeusz Kantor. Rysunek* (Tadeusz Kantor. A drawing) by Lech Stangret and *Autobiografia Wojciecha Fangora* (Wojciech Fangor's Autobiography) prepared by Pracownia publishing house.

Another important area of cooperation is lending and thus popularising works from the collection for the purpose of museum presentations. In 2015, our pieces were included in two most significant exhibitions of the season: *Olga Boznańska, 1865–1940* in the National Museum and *Andrzej Wróblewski: Recto / Verso. 1948–1949, 1956–1957* in the Museum of Modern Art, and the exhibition in Kraków Cricoteka dedicated to the last period of Tadeusz Kantor's artistic activity.

Since Spectra Art Space's inauguration, we have organised eight exhibitions, including four in the *Masters* central cycle. The master motif has become an excuse for presenting four, for now, leading personalities of the Polish art: Tadeusz Kantor, Andrzej Wróblewski, Wojciech Fangor and Roman Opalka. Each of the exhibitions in the cycle gave an opportunity to compare the most valuable works from the collection from the curator's perspective, thus becoming a significant cultural event.

Cooperation with artists from outside of Poland has become a unique experience for us. The exhibition *Behind the Appearances* by the artistic duet Vera Lehndorff & Holger Trülzsch, organised on Anna Starak's initiative, marks the beginning of opening our programme to a dialogue with the world art.

The Starak Family Foundation has always focused on supporting aspirations and ambitions of young people. It is with them in mind that the *Soon* project was developed – a platform, dynamic and open to experiment, for presenting statements in the field of visual arts. Since June 2013, nearly 30 young artists have contended with a site-specific task. Thus, the Spectra building has gained an interesting space, throbbing with energy and creativeness, where employees and visitors have a chance to follow an overview of works illustrating the scope of interests of the youngest generation of artists.

We are planning to launch a project dedicated to street art in 2015 as the most interesting stream in visual arts today.

Opening a private collection to the public has become an impulse and obligation to develop attractive ways of communication with recipients.

We would like to thank all who come to Spectra Art Space in large numbers, especially when the curators show visitors around exhibitions. Following the example of the modes of conduct proven in the world, which build important components of the culture-forming structure, we wish to further develop our mission, satisfying both our guests' and our own expectations. **S**

KOLEKCJA
COLLECTION

Po wielu latach materiałem moim stało się to, co miękkie, o skomplikowanej tkance. Odczuwam w tym bliskość i pokrewieństwo z tym światem, którego nie chcę poznać inaczej, jak dotykając, odczuwając i łącząc z tą częścią mojego, noszoną najgłębiej. (...) Między mną a materiałem, z którego tworzę, nie ma pośrednictwa narzędzia. Wybieram go rękami. Rękami kształtuję. Ręce przekazują mu moją energię. Tłumacząc zamysł na kształt, zawsze przełożą one coś, co wymyka się konceptualizacji. Ujawnią nieświadomione.¹

Magdalena Abakanowicz

After many years, all that is soft and has complex tissue has become my material. This is where I sense closeness and affinity to this world, which I do not want to learn otherwise than by touching, feeling and linking to the deepest part of myself. (...) There is no tool intermediating between me and the material on which I work. I take it out by hand. I shape it by hand. My energy is transmitted to it by hand. Translating an idea into a shape, they always convey something that falls outside conceptualisation. They reveal the unrealised.¹

Magdalena Abakanowicz

MAGDALENA ABAKANOWICZ

ur.1930 Polska rzeźbiarka, twórczyni kompozycji przestrzennych tworzonych w oparciu o tkaninę – *Abakanów*. Profesor ASP w Poznaniu, członkini Rady Programowej Fundacji Centrum Twórczości Narodowej. Odznaczona Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski (1998), Orderem Zasługi Republiki Włoskiej (2000), Krzyżem Komandorskim Orderu Sztuki i Literatury Francuskiej (2004), Złotym Medalem *Zasłużony Kulturze Gloria Artis* (2005), Wielkim Krzyżem Zasługi z Gwiazdą Orderu Zasługi Republiki Federalnej Niemiec (2010). Nagrodzona Złotym Medalem na VII Biennale w São Paulo (1965). Monumentalne cykle rzeźbiarskie artystki prezentowane są w przestrzeni publicznej wielu miast na świecie, m.in. w Chicago, Jerozolimie, Seulu.

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Centre Georges Pompidou w Paryżu, Museum of Modern Art w Nowym Jorku, Metropolitan Museum of Art w Nowym Jorku, National Gallery of Art w Waszyngtonie, Sezon Museum of Modern Art w Tokio, Stedelijk Museum w Amsterdamie.

Wybrane wystawy: Biennale Tkaniny w Lozannie (1962, 1976, 1985); Biennale w São Paulo (1965); Biennale w Wenecji (1968, 1980, 1995, 1997); Museum of Modern Art, Nowy Jork (1969); Muzeum Sztuki, Łódź (1974); *wystawa retrospektywna*, Museum of Contemporary Art, Chicago (1982/4); Guggenheim Museum, Bilbao (1997); Metropolitan Museum of Art, Nowy Jork (1999); CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa (2003); Marlborough Gallery, Nowy Jork (2005).

b. 1930 A Polish sculptor, author of spatial compositions based on a textile – abakans. A Professor at Poznan Academy of Fine Arts (at present: University of Arts in Poznań), a member of the Program Council of the National Creativity Centre Foundation. Decorated with the Commander's Cross with Star of the Order of Polonia Restituta (1998), the Order of Merit of the Italian Republic (2000), the Commander's Cross of the Order of Arts and Letters of France (2004), the Gold Medal for *Merit to Culture Gloria Artis* (2005), the Great Cross of Merit with Star of the Order of Merit of the Federal Republic of Germany (2010). Awarded with the Gold Medal at the 7th Biennale in São Paulo (1965). Artist's monumental sculpture cycles are presented in a public spaces of numerous cities worldwide i.a. Chicago, Jerusalem, Seoul.

Works in collections i.a.: National Museums in Warsaw, Wrocław, Muzeum Sztuki in Łódź, CSW Ujazdowski Castle in Warsaw, Centre Georges Pompidou in Paris, Museum of Modern Art in New York, Metropolitan Museum of Art in New York, National Gallery of Art in Washington, Sezon Museum of Modern Art in Tokyo, Stedelijk Museum in Amsterdam.

Selected exhibitions: Tapestry Biennial in Lausanne (1962, 1976, 1985); Biennale in São Paulo (1965); Venice Biennale (1968, 1980, 1995, 1997); Museum of Modern Art, New York (1969); Muzeum Sztuki, Łódź (1974); *retrospective exhibition*, Museum of Contemporary Art, Chicago (1982/4); Guggenheim Museum, Bilbao (1997); Metropolitan Museum of Art, New York (1999); CSW Ujazdowski Castle, Warsaw (2003); Marlborough Gallery, New York (2005).

*Jesteśmy dziećmi dwudziestego wieku. Nasze kołysanki zagłuszał gwar ulicy. Swe dzieciństwo spędziliśmy w podobnych koszarom domach wielkiego miasta.
(...) a w sercu dźwigamy i uginamy się pod ciężarem wielkiej, wielkiej tęsknoty za Bogiem i wiecznością, za mocą przedstworzeniową, za Logosem ²
Adler Jankiel*

*We are children of the 20th century. Our lullabies were drowned out by the hubbub of the street. We spent our childhood in barracks-like houses of the big city.
(...) and in our heart we yield under the great, great longing for God and eternity, for the pre-Creation power, for Logos ²
Adler Jankiel*

JANKIEL ADLER

1895–1949 Żydowski malarz, grafik, scenograf i poeta polskiego pochodzenia. Działal w Warszawie, Berlinie, Düsseldorfie, Paryżu i Londynie. Członek grupy *Jung Idysz* (Mojżesz Broderson, Marek Szwarc, Wincenty Brauner), grupy *Das Junge Rheinland* (Herbert Eulenberg, Arthur Kaufmann, Adolf Uzarski), współtwórca ugrupowania *Srebrny Wóz* (Natan Szpigel, Ignacy Hirsztang, Henryk Hirszenberg).

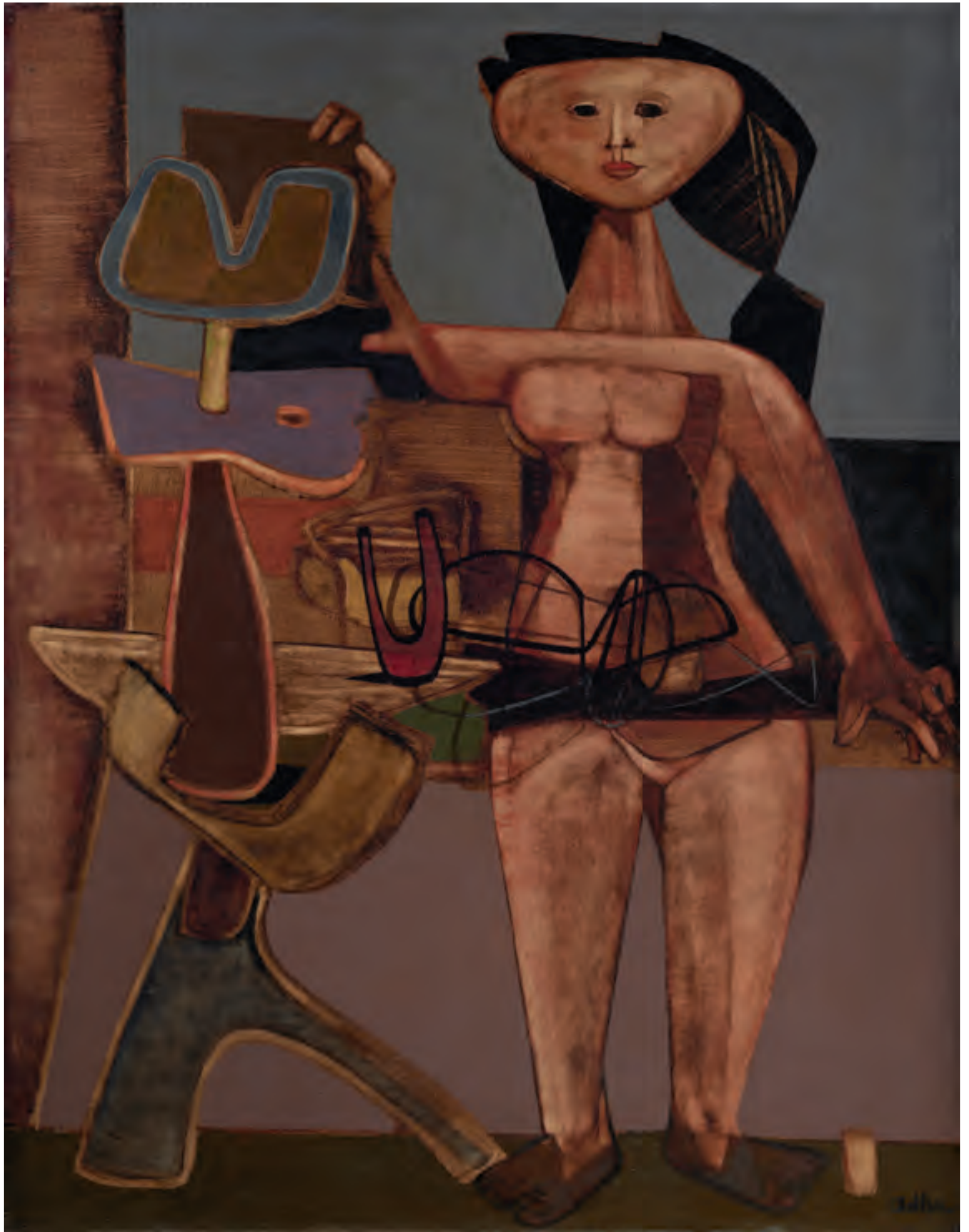
Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Miejska Galeria Sztuki w Łodzi, Muzeum Sztuki w Łodzi, Tate Britain w Londynie, San Francisco Museum of Modern Art, Christchurch Art Gallery Te Puna o Waiwehu w Christchurch, The Israel Museum w Jerozolimie, Vancouver Art Gallery, Museum of Art w Ein Harod, Von der Heydt Museum w Wuppertal.

Wybrane wystawy: Collage Art Association, Nowy Jork (1933); wystawa retrospektywna, Warszawa i Łódź (1935); Wystawa *Sztuki Zdegenerowanej*, Monachium (1937); Instytut Sztuki Nowoczesnej, Londyn (1948); Altes Museum, Berlin (1978); Tel Aviv Museum of Art, Tel Aviv (1985); The Art Institute of Chicago i LACMA, Los Angeles (1991); Engel Gallery, Tel Aviv (2002); Muzeum Sztuki w Łodzi (2013); Gimpel Flis, Londyn (2014).

1895–1949 A Jewish painter, graphic artist, stage designer and poet of Polish descent. He worked in Warsaw, Berlin, Düsseldorf, Paris and London. A member of *Jung Idysz* group (Moshe Broderson, Marek Szwarc, Wincenty Brauner), *Das Junge Rheinland* group (Herbert Eulenberg, Arthur Kaufmann, Adolf Uzarski), a co-founder of *Srebrny Wóz* group (Natan Szpigel, Ignacy Hirsztang, Henryk Hirszenberg).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Miejska Galeria Sztuki in Łódź, Muzeum Sztuki in Łódź, Tate Britain in London, San Francisco Museum of Modern Art, Christchurch Art Gallery Te Puna o Waiwehu in Christchurch, The Israel Museum in Jerusalem, Vancouver Art Gallery, Museum of Art in Ein Harod, Von der Heydt Museum in Wuppertal.

Selected exhibitions: Collage Art Association, New York (1933); *retrospective exhibition*, Warsaw, Łódź (1935); *The Degenerate Art Exhibition*, Munich (1937); Institute of Contemporary Arts, London (1948); Altes Museum, Berlin (1978); Tel Aviv Museum of Art, Tel Aviv (1985); The Art Institute of Chicago and LACMA, Los Angeles (1991); Engel Gallery, Tel Aviv (2002); Muzeum Sztuki in Łódź (2013); Gimpel Flis, London (2014).

Nasz czas urodził pomysł dzieła plastycznego, które może nic nie wyrażać. Ale wiemy, że to jest niemożliwe, bo człowiek myślący dźwiga wszystko w sobie jak akumulator i wypełnia wszystkie miejsca puste swoją własną treścią. Tak więc posiadanie jakiejś określonej idei i chęć jej przekazania uważam za sprawę podstawową. Zaś sprawy formy interesują mnie o tyle, o ile służą do jej wyrażania. ³

Jan Berdyszak

Our times have given birth to the idea of a work of fine art which can express nothing. But we know it is impossible since thinking human beings carry everything inside themselves like a battery and fill all empty spaces with their own content. Hence, I regard having a specific idea and wanting to communicate it a fundamental issue. Matters related to form, in turn, are interesting to me as long as they serve the purpose of expressing it. ³

Jan Berdyszak

JAN BERDYSZAK

1934–2014 Polski rzeźbiarz, malarz, grafik, autor instalacji, scenograf, pedagog, teoretyk sztuki. Profesor ASP w Poznaniu, Instytutu Kultury i Sztuki w Zielonej Górze oraz ASP w Bratysławie. Laureat Nagrody im. Jana Cybisa (1978). Odznaczony Krzyżem Kawalerskim (1988) i Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (2001). Laureat konkursu na Międzynarodowym Quadriennale Praskim (1979), Międzynarodowego Triennale Rysunku we Wrocławiu (1992) oraz na Międzynarodowym Triennale Grafiki, Fredrikstad (1995).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Staatliches Museum w Berlinie, UNESCO Collection w Paryżu, The Kościuszko Foundation w Nowym Jorku, Museum of Fine Art w Bostonie, Muzeum Puszkina w Moskwie.

Wybrane wystawy: Biennale de Paris (1969); Royal British Artists Gallery, Londyn; War Memorial Gallery, Baltimore (1974); Alvar Polonia en Mexico, Museo de Arte Moderno, Mexico (1975); Palacio de Velazquez, Madryd (1976); Triennale Kleinplastik, Fellbach (1983); Konkret Neun, Nurnberg (1989); *wystawa retrospektywna*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2003); *wystawa retrospektywna*, Muzeum Narodowe w Poznaniu (2014).

1934–2014 A Polish sculptor, painter, graphic artist, author of installations, stage designer, teacher, theoretician of art. A Professor at Poznan Academy of Fine Arts (at present: University of Arts in Poznań), Institute of Culture and Arts in Zielona Góra, and Academy of Fine Arts in Bratislava. A winner of Jan Cybis Award (1978). Decorated with the Knight's Cross (1988) and the Officer's Cross of the Order of Polonia Restituta (2001). A winner of the competition at the International Prague Quadriennale (1979), International Drawing Triennale, Wrocław (1992) and International Print Triennale, Fredrikstad (1995).

Works in collections i.a.: National Museums in Warsaw, Kracow, Wrocław, Muzeum Sztuki in Łódź, Staatliches Museum in Berlin, UNESCO Collection in Paris, The Kościuszko Foundation in New York, Museum of Fine Art in Boston, Pushkin Museum in Moscow.

Selected exhibitions: Biennale de Paris (1969); Royal British Artists Gallery, London; War Memorial Gallery, Baltimore (1974); Alvar Polonia en Mexico, Museo de Arte Moderno, Mexico (1975); Palacio de Velazquez, Madrid (1976); Triennale Kleinplastik, Fellbach (1983); Konkret Neun, Nurnberg (1989); *retrospective exhibition*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2003); *retrospective exhibition*, National Museum, Poznań (2014).

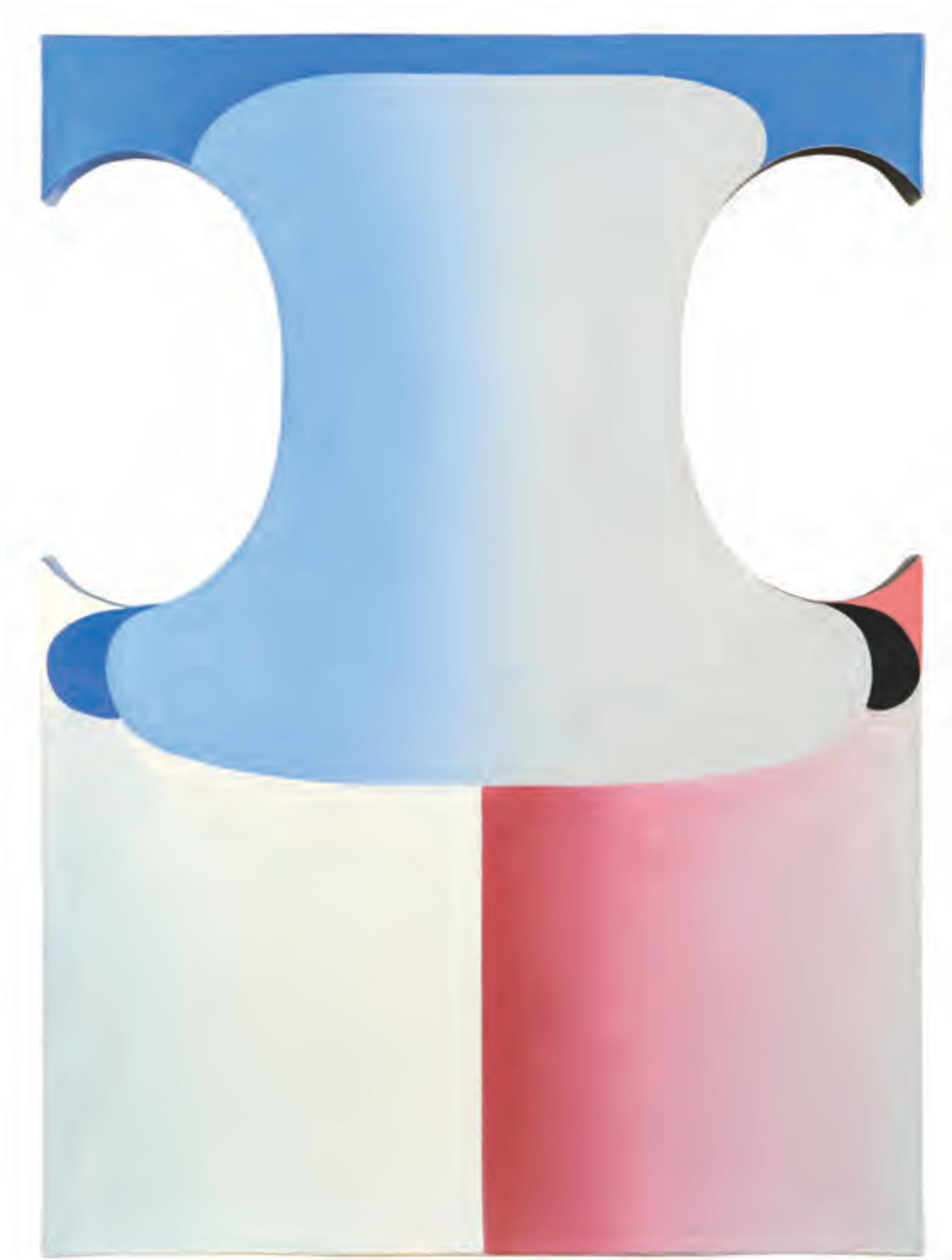

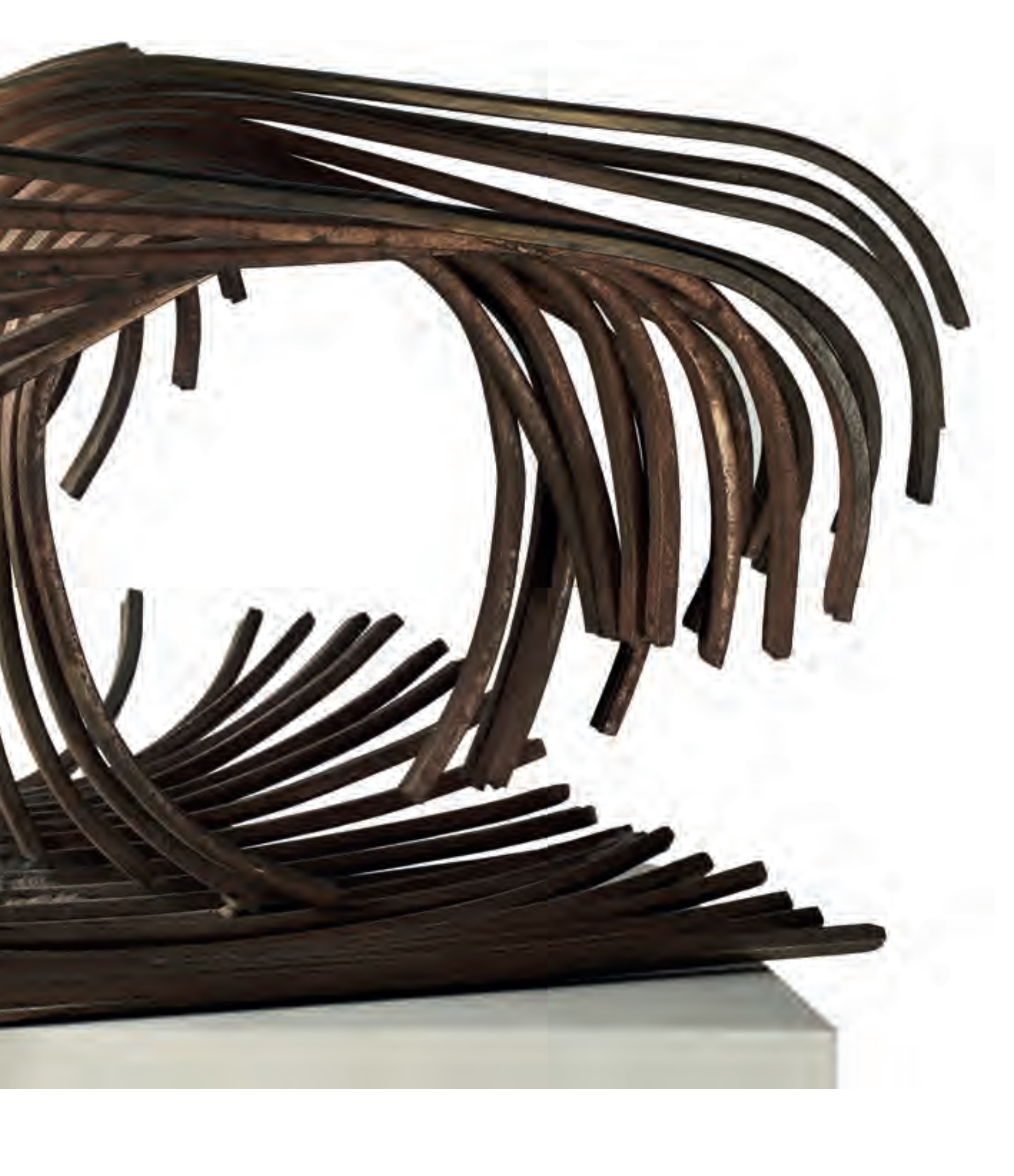
Jan Berdyszak | Koło podwójne | Double Circle | 1971

Jan Berdyszak | Obraz XIX | Painting XIX | 1970

Tuż po wojnie, surrealizm był kierunkiem nader inspirującym – ważna dla mnie pozostała jednak tylko jedna myśl dotycząca inspirującej roli podświadomości. To wszystko, co się nazywa automatyzmem i co było podnoszone w surrealizmie ortodoksyjnym, zupełnie mnie nie przekonuje. Uważam, że wszelki materiał twórczy, którym dysponuje artysta, musi być komponowany, organizowany. Otóż już wówczas tytuły zaczęły mnie niezwykle frapować. (...) Najczęściej składają się ze słów wyrzuconych już z codziennego użytku – są to galicyzmy, archaizmy, często neologizmy. Słowa te w języku dzisiejszym już śmieszą i zabarwione są innymi znaczeniami aniżeli pierwotnie (...) Tytuł, jako pierwszy rozładowuje napięcie, wynikające z mówienia serio o rzeczach poważnych. ⁴

Tadeusz Brzozowski

Just after the War, surrealism was a very inspiring direction – but only one thought about the inspiring role of the subconsciousness remained important for me. All that is called automatism and was mentioned in orthodox surrealism does not convince me at all. I think that any creative material available to the artist must be composed, arranged. It was already then that titles began intriguing me unusually. (...) Most often they are made up of words that are no longer used every day – these are Gallicisms, archaisms, often neologisms. In today's language these words already sound funny and have different connotations than originally (...) Title is the first element to relieve the tension arising from speaking seriously about serious matters. ⁴

Tadeusz Brzozowski

TADEUSZ BRZozowski

1918–1987 Polski malarz, grafik, ilustrator, pedagog i projektant tkanin. Profesor ASP w Krakowie i Poznaniu. Laureat nagrody Fundacji im. Alfreda Jurzykowskiego (1983), nagrody Francesco Nullo, nagrody II Biennale rysunku w Rijece. Nominowany do nagrody Salomona Guggenheima (1960). Członek *Grupy Krakowskiej II* (m.in. Jerzy Bereś, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Jan Tarasin), związany z ugrupowaniem *Phases*.

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki w Warszawie, Museum of Modern Art w Nowym Jorku, Guggenheim Museum w Nowym Jorku, Stedelijk Museum w Amsterdamie, Vatican Museum, Galeria Wildenstein w Nowym Jorku.

Wybrane wystawy: Biennale Sztuki w São Paulo (1960, 1969, 1975); *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, Nowy Jork (1961); *Peintres Polonais Modernes*, Musee National d'Art Moderne, Paris (1961); Biennale w Wenecji (1962), *1000 Years of Art in Poland*, Royal Academy Of Arts Galleries, Londyn (1970); *wystawa retrospektywna*, Muzeum Narodowe, Poznań, 1974; *wystawa retrospektywna*, Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu (1997–1998).

1918–1987 A Polish painter, graphic artist, illustrator, teacher and textile designer. A Professor at the Academy of Fine Arts in Krakow and Poznan Academy of Fine Arts (at present: University of Arts in Poznań). A winner of Alfred Jurzykowski Foundation Award (1983), Francesco Nullo award, 2nd Drawing Biennale in Rijeka award. Nominated to Salomon Guggenheim award (1960). A member of *Grupa Krakowska II* (i.a. Jerzy Bereś, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Jan Tarasin), engaged in *Phases* group.

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznań, Wrocław, Tatra Museum in Zakopane, Zachęta National Gallery of Art in Warsaw, Museum of Modern Art in New York, Guggenheim Museum in New York, Stedelijk Museum in Amsterdam, Vatican Museum, Wildenstein Gallery in New York.

Selected exhibitions: Biennale in São Paulo (1960, 1969, 1975); *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, New York (1961); *Peintres Polonais Modernes*, Musee National d'Art Moderne, Paris (1961); Venice Biennale (1962), Royal Academy Of Arts Galleries, Londyn (1970); *retrospective exhibition*, National Museum, (1974); *retrospective exhibition*, National Museum in Warsaw, Cracow, Wrocław (1997–1998).

Tadeusz Brzozowski | Stryjna | 1973

Nie chcę ilustrować natury ani robić jej dosłownego portretu – od razu by wygrała w konfrontacji z obrazem. Poza tym artysta musi działać wybiórczo, a wybierając stwarza inny porządek. Ja również coś odrzucam, coś przejmuję. (...) I konieczność. I dramat. Dramat wiecznie towarzyszy tworzeniu, bo efekt końcowy nigdy nie jest tym, co sobie artysta wymarzył, tak jak sen nie pokrywa się nigdy ze wspomnieniem o nim. Na ogół realizacja daleko odbiega od pierwotnego, idealnego zamierzenia. Zadowoleni z siebie są tylko grafomani. ⁵

Tadeusz Dominik

I have no wish to illustrate nature or make its literal portrait – it would immediately win when confronted with the painting. Apart from that, artists need to act selectively and, when selecting, they create a new order. I also reject one thing and take over another thing. (...) And necessity. And drama. Drama always accompanies creation since the final effect is never what the artist has dreamt of – just like a dream is never identical to the memory of it. Generally, the output is far from the original ideal intent. Only scribblers are satisfied with themselves. ⁵

Tadeusz Dominik

TADEUSZ DOMINIK

1928–2014 Polski malarz, grafik, rzeźbiarz, pedagog, twórca tkanin artystycznych i ceramik. Profesor ASP w Warszawie. Odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (2004). Laureat Nagrody im. Jana Cybisa (1973), stypendysta rządu francuskiego (1958–59) i Ford Foundation (1961–62).

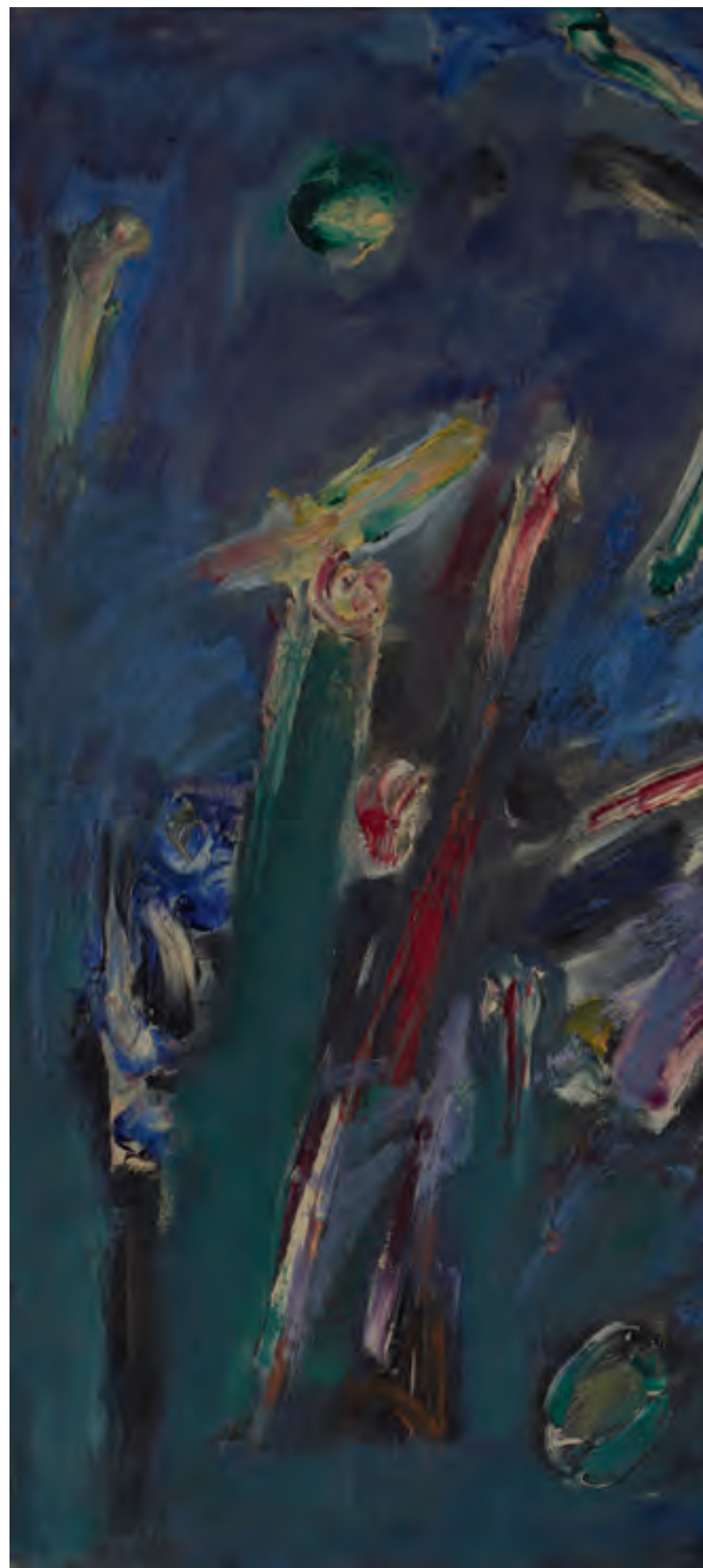
Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Museum of Modern Art w Nowym Jorku, Museo de Bellas Artes w Caracas, Museum Albertina w Wiedniu, Stedelijk Museum w Amsterdamie, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki w Warszawie.

Wybrane wystawy: Biennale Sztuki w Wenecji (1956); Biennale Sztuki w São Paulo (1957); Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1957); Guggenheim International Award, Nowy Jork (1958); Galerie Lambert, Paryż (1959); *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, Nowy Jork (1961); Musee d'Art Moderne de la ville de Paris, Paryż (1961); Galerie fur Moderne Kunst Varrelbisch, Hamburg (1988); Miejska Galeria Sztuki, Łódź (2000).

1928–2014 A Polish painter, graphic artist, sculptor, teacher, creator of artistic textiles and ceramics. A Professor at the Academy of Fine Arts in Warsaw. Decorated with the Officer's Cross of the Order of Polonia Restituta (2004). A winner of Jan Cybis Award (1973), a holder of the French government's scholarship (1958–59) and Ford Foundation's scholarship (1961–62).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznań, Wrocław, Museum of Modern Art in New York, Museo de Bellas Artes in Caracas, Museum Albertina in Vienna, Stedelijk Museum in Amsterdam, Zachęta National Gallery of Art in Warsaw

Selected exhibitions: Venice Biennale (1956); Biennale in São Paulo (1957); Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1957); Guggenheim International Award, New York (1958); Galerie Lambert, Paris (1959); *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, New York (1961); Musee d'Art Moderne de la ville de Paris, Paris (1961); Galerie fur Moderne Kunst Varrelbisch, Hamburg (1988); City Art Gallery, Łódź (2000).

(...) sztuka grecka jest zupełnie doskonała, świetna, tylko, że wyłącznie na miarę człowieka, a mnie to niezaawala. Bliższe są mi epoki czujące nieskończoność: np. rzeźba asyryjska. Człowiek nie może być jedyną miarą sztuki. (...) Nowa sztuka będzie ponad miarę człowieka, będzie czuła i pokazywała nieskończoność, ale powstanie z doskonałego zglębiania natury, z wejścia w samą istotę człowieka. ⁶

Xawery Dunikowski

(...) Greek art is absolutely perfect, excellent, but only on the human scale, and this is not enough for me. Epochs which feel infinity, e.g. the Assyrian sculpture, are closer to my heart. The human cannot be the sole measure of art. (...) The new art will go beyond the human scale, it will feel and show infinity, yet it will arise from a perfect exploration of nature, from getting to the bottom of the essence of the human. ⁶

Xawery Dunikowski

XAWERY DUNIKOWSKI

1875–1964 Polski rzeźbiarz, malarz i pedagog. Profesor ASP w Krakowie, Warszawie i Wrocławiu. Odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (1928), Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski (1948) i Złotym Wawrzynem Akademickim Polskiej Akademii Literatury (1935).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Rzeźby im. Xawerego Dunikowskiego, Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowe w Krakowie, Wrocławiu, Muzeum Villa La Fleur w Konstancinie-Jeziornie, Lietuvos Nacionalinis Muziejus w Wilnie, Kościół Jezuitów w Krakowie.

Wybrane wystawy: Biennale w Wenecji (1914, 1920); *Wystawa sztuki dekoracyjnej*, Paryż (1924); *Klassenbuederr Waffenbrueder*, Alte Nationalgalerie, Berlin (1966); *Le Symbolisme polonais*, Musee des Beaux-Arts de Rennes (2004); Królikarnia, Warszawa (2007); Muzeum Narodowe, Kraków (2008); *wystawa retrospektywna*, Centrum Rzeźby Polskiej, Orońsko (2011); Międzynarodowe Centrum Kultury, Kraków (2013); *Spectrum – rzeźba*, Spectra Art Space, Fundacja Rodziny Staraków, Warszawa (2015).

1875–1964 A Polish sculptor, painter and teacher. A Professor at the Academy of Fine Arts in Krakow, Warsaw and Wrocław. Decorated with the Officer's Cross of the Order of Polonia Restituta (1928), the Commander's Cross with Star of the Order of Polonia Restituta (1948) and the Golden Laurel of the Polish Academy of Literature (1935).

Works in collections i.a.: The Xawery Dunikowski Museum of Sculpture–Królikarnia, a division of the National Museum in Warsaw, National Museum in Cracow, Wrocław, Lietuvos Nacionalinis Muziejus in Vilnius, Jesuit Church in Krakow.

Selected exhibitions: Venice Biennale (1914, 1920); *International Exposition of Decorative Arts*, Paris (1924); *Klassenbuederr Waffenbrueder*, Alte Nationalgalerie, Berlin (1966); *Le Symbolisme polonais*, Musee des Beaux-Arts de Rennes (2004); Królikarnia, Warsaw (2007); National Museum, Krakow (2008); *retrospective exhibition*, Centre of Polish Sculpture in Orońsko (2011); International Cultural Centre, Krakow (2013); *Spectrum – sculpture*, Spectra Art Space, Starak Family Foundation, Warsaw (2015).

*Malarstwo współczesne na przestrzeni ostatnich 50 lat swego rozwoju wielokrotnie włączało w zakres swoich zainteresowań czas i przestrzeń. (...) Współczesny obraz przestał być dziurą w ramie do zagadani w głąb. Zaczął emanować swą powierzchnią na zewnątrz, stał się źródłem promieniowania, wytwarzając w przestrzeni strefę fizycznego działania. Kilka obrazów odpowiednio usytuowanych powoduje kilka wzajemnie przenikających się stref przestrzennych, wytwarzając nastrój odmienny od nastroju każdego obrazu z osobna. Podczas obserwacji tego zjawiska powstała ochota stworzenia dzieła sztuki opartego na elementach podobnych do obrazów, z tym jednak, że tworzywem tego dzieła były nie tylko same elementy, lecz przede wszystkim strefy przestrzeni przez nie wywołane.*⁷

Wojciech Fangor, Stanisław Zamecznik

Within the last 50 years, modern art has been frequently preoccupied with problems of time and space. (...)The contemporary picture ceased to be a peephole in the frame; it started to emanate and radiate out of its surface and to the outside, creating an active zone within the real space around it. Several paintings appropriately situated generate several interacting spatial zones and create an atmosphere different from that of each individual painting.

*After noticing his phenomenon, a desire arose to create a work of art that would be based on modules similar to paintings, but that would not be limited in its raw material to paintings as such. Instead, it would consist primarily of the spatial zones generated by paintings.*⁷

Wojciech Fangor, Stanisław Zamecznik

WOJCIECH FANGOR

ur. 1922 Polski malarz, grafik, rzeźbiarz, współtwórca Polskiej Szkoły Plakatu. Odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski (2011) oraz Złotym Medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis (2008). Stypendysta Institute for Contemporary Art w Waszyngtonie (1962) i Ford Foundation w Berlinie Zachodnim (1964-65). Laureat nagrody Fundacji Alfreda Jurzykowskiego (1978) i Nagrody im. Jana Cybisa (2015). W 1970 roku miał, jako pierwszy i jedyny jak dotychczas polski artysta, indywidualną wystawę w nowojorskim Muzeum Solomona Guggenheima. Stał się znany i rozpoznawalny, jako jeden z najoryginalniejszych twórców op-artu.

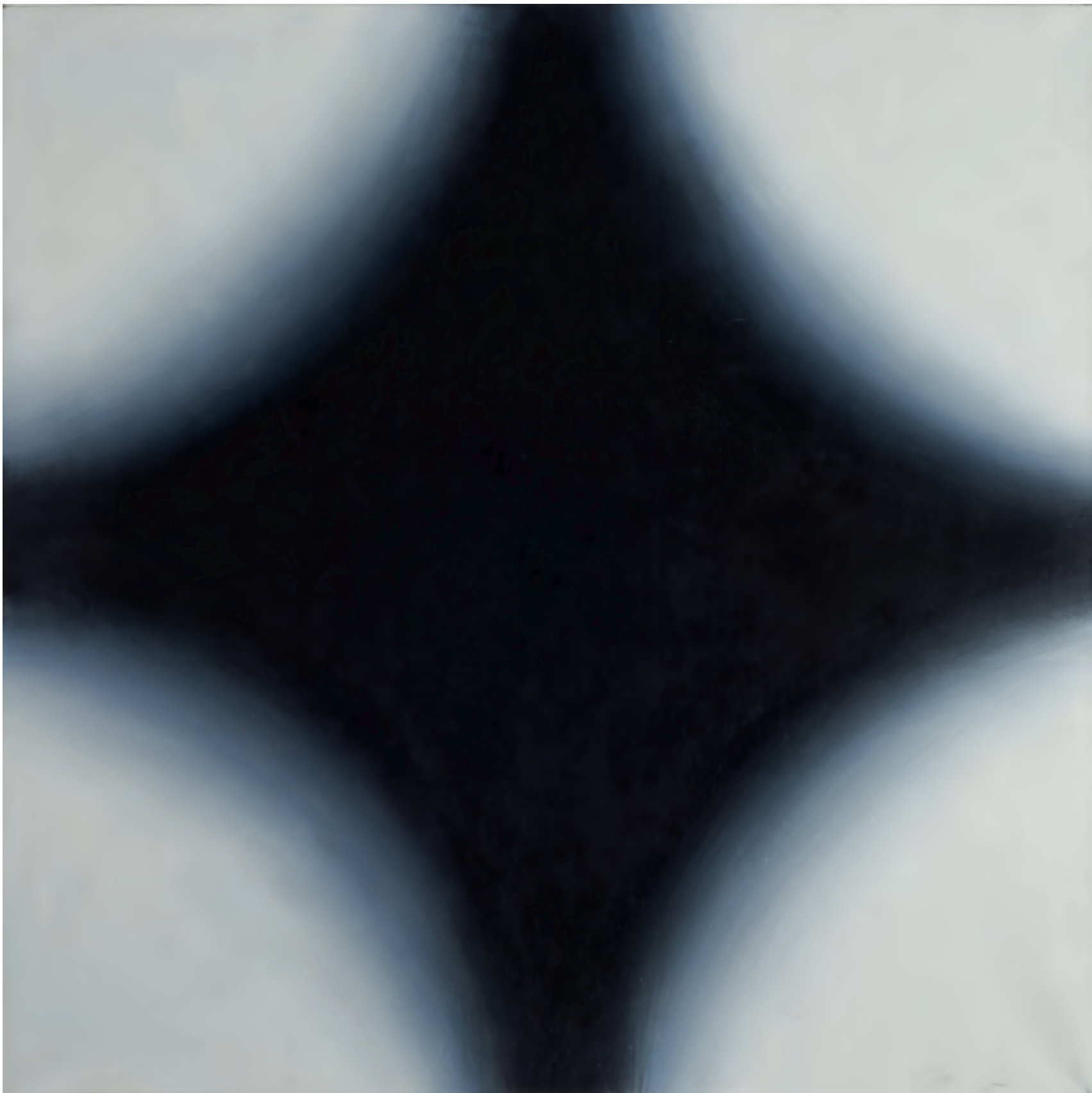
Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, Museum of Modern Art w Nowym Jorku, San Francisco Museum of Modern Art–SFOMA, Stedelijk Museum w Amsterdamie, The Israel Museum w Jerozolimie, Art House–Thoma Foundaion w Santa Fe, The Power Gallery of Art w Sydney, Harlem Museum w Nowym Jorku.

Wybrane wystawy: *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, Nowy Jork (1961); Institute of Contemporary Art w Waszyngtonie (1962); Galerie Lambert, Paryż (1963); Galerie Springer, Berlin (1965); *The Responsive Eye*, Museum of Modern Art, Nowy Jork (1965); Biennale w Wenecji (1968); Solomon R. Guggenheim Museum, Nowy Jork (1970); *wystawa retrospektywna*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1990); CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa (2003); Spectra Art Space, Fundacja Rodziny Staraków, Warszawa (2015).

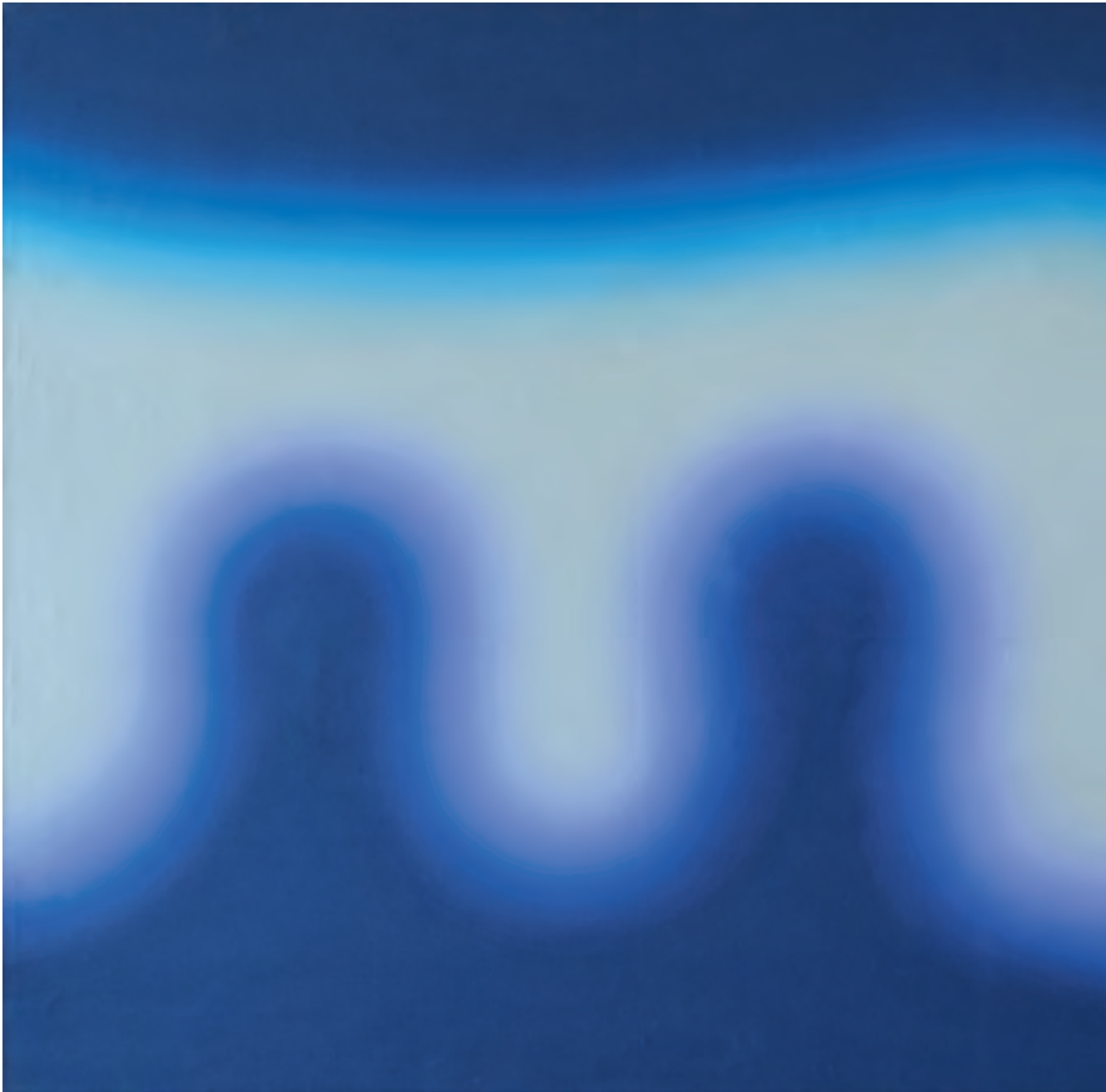
b. 1922 A Polish painter, graphic artist, sculptor, a co-founder of the Polish School of Posters. Decorated with the Commander's Cross with Star of the Order of Polonia Restituta (2011) and the Gold Medal for *Merit to Culture Gloria Artis* (2008). A fellow at the Institute for Contemporary Art in Washington D.C. (1962) and Ford Foundation in West Berlin (1964-65). A winner of Alfred Jurzykowski Foundation Award (1978) and Jan Cybis Award (2015). In 1970, he had an individual exhibition in the New York Solomon Guggenheim Museum as the first and only Polish artist to date. He became well-known and recognisable all over the world, as one of the most original op-art artists.

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznań, Wrocław, Muzeum Sztuki in Łódź, Centre of Polish Sculpture in Orońsko, Museum of Modern Art in New York, San Francisco Museum of Modern Art–SFOMA, Stedelijk Museum in Amsterdam, Jankilevitch Collection, The Israel Museum in Jerusalem, Art House–Thoma Foundaion in Santa Fe, The Power Gallery of Art in Sydney, Harlem Musuem in New York

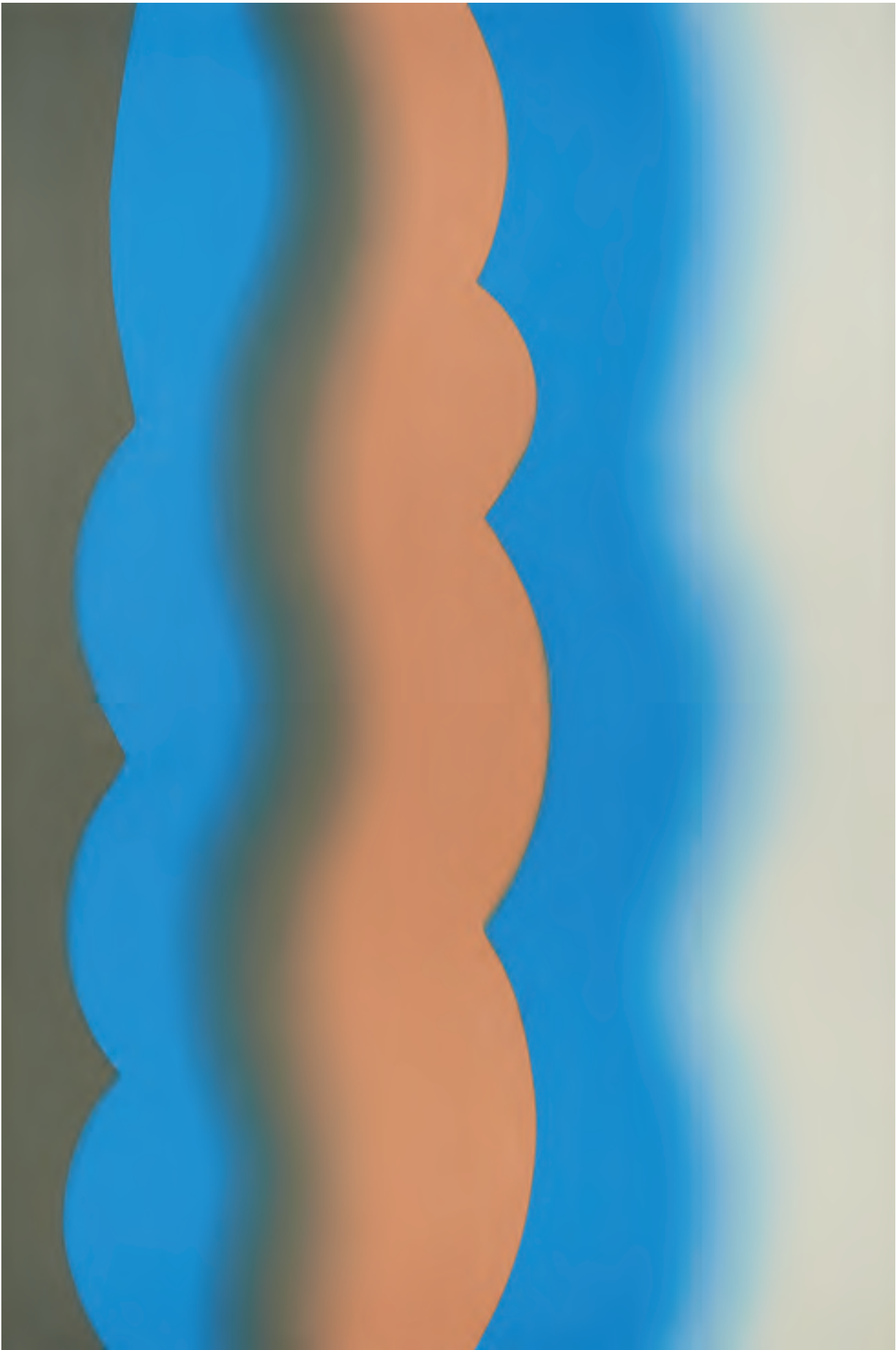
Selected exhibitions: *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, New York (1961); Institute of Contemporary Art in Washington (1962); Galerie Lambert, Paris (1963); Galerie Springer, Berlin (1965); *The Responsive Eye*, Museum of Modern Art, New York (1965); Venice Biennale (1968); Solomon R. Guggenheim Museum, New York (1970); *retrospective exhibition*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1990); CSW Ujazdowski Castle, Warsaw (2003); Spectra Art Space, Starak Family Foundation, Warsaw (2015).

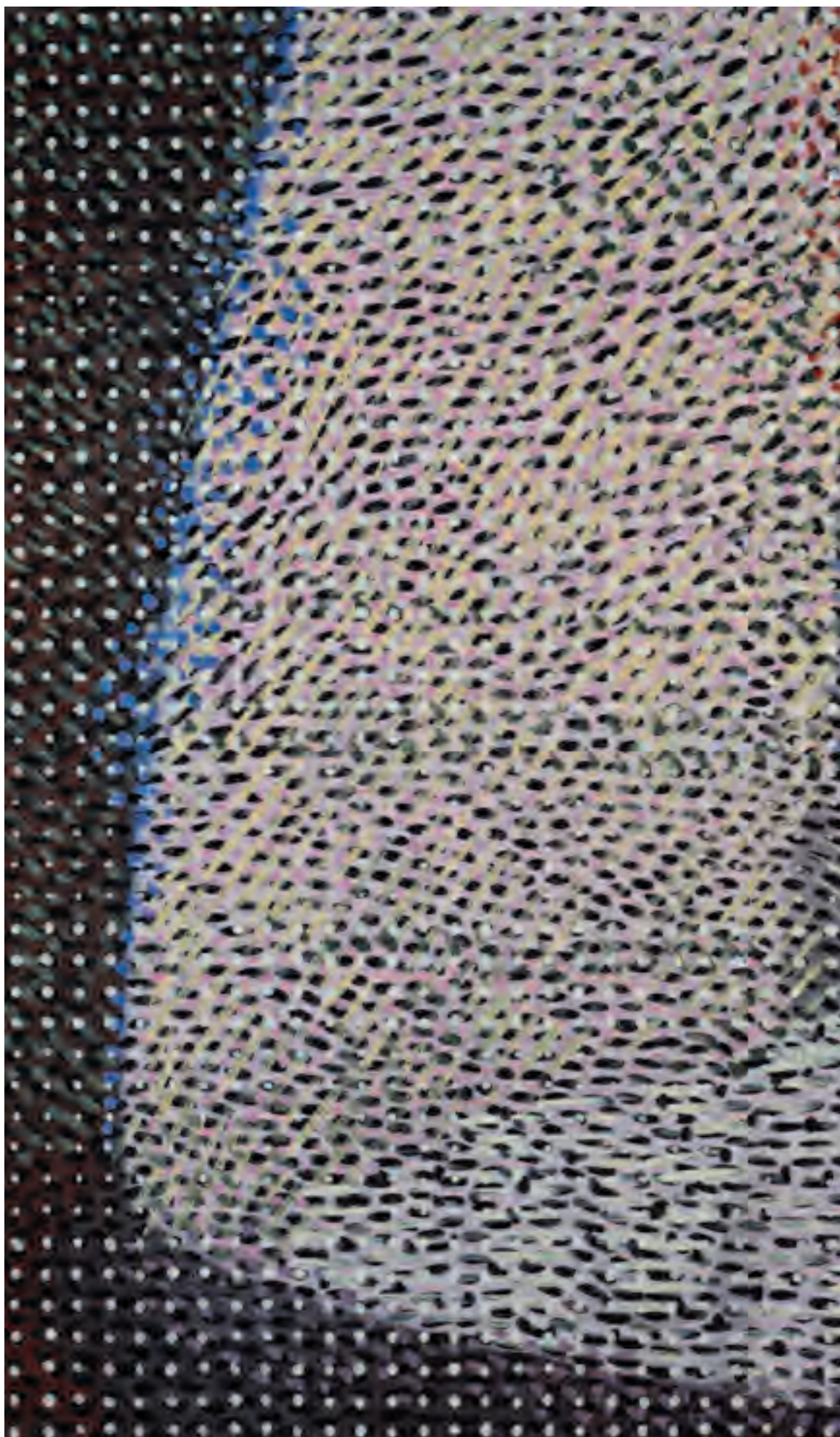

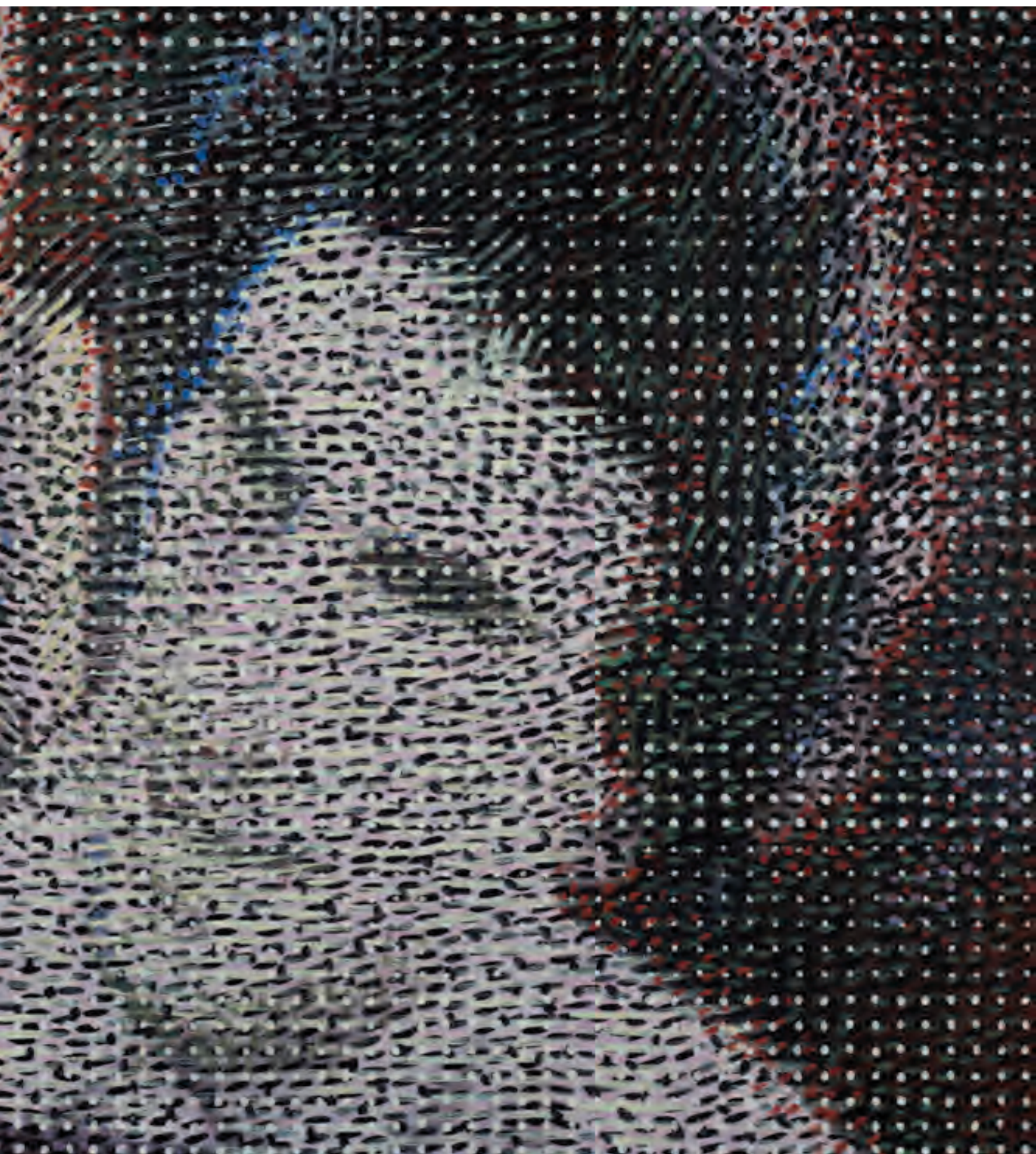

*W twórczości niczego się nie da przemyśleć do końca przed namalowaniem. Moim ideałem jest połączenie intuicji ze świadomością, uaktywnienie obu płaszczyzn naszego życia duchowego. (...) To jak w muzyce: szczęśliwie zaprojektowany temat może pobudzić wyobraźnię i doprowadzić do powstania znakomitego dzieła. Tak samo w plastyce: pewien ogólny zarys tematu, częściowo świadomy, częściowo intuicyjny, jest początkiem gry wariacyjnej, w której biorą udział zarówno świadomość, jak i nieświadomość; Trzeci element (...) to sama materia malarska (...). Połączenie tych trzech elementów powoduje, że w trakcie malowania zostaje znaleziona treść oraz właściwa organizacja czasu, w którym się ona rozwija.*⁸

Stanisław Fijałkowski

*In art, nothing can be fully thought over before being painted. My ideal is a combination of intuition and consciousness, activation of both planes of our spiritual lives. (...) It is like in music: a well-designed theme might stimulate imagination and result in creating a brilliant work. The case is the same with visual arts: a certain general outline of the theme, partly conscious and partly intuitive, is the beginning of a variation game played by both consciousness and unconsciousness; The third element (...) is the painting matter itself (...) The combination of these three elements (...) makes you find, while painting, the content and proper organisation of the time in which it develops.*⁸

Stanisław Fijałkowski

STANISŁAW FIJAŁKOWSKI

ur. 1922 Polski malarz, grafik i pedagog. Profesor oraz doctor honoris causa ASP w Łodzi. Odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski (2013) i Złotym Medalem *Zasłużony Kulturze Gloria Artis* (2005). Laureat Nagrody Krytyki Artystycznej im. Cypriana Kamila Norwida (1977), Nagrody im. Jana Cybisa (1989) oraz nagród na krajowych i międzynarodowych wystawach, min.: Biennale Grafiki w Lublanie (1977) i Międzynarodowym Festiwalu Malarstwa w Cagnes-sur-Mer (1978).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Bydgoszczy, Muzeum Sztuki w Łodzi, Museum of Modern Art w Nowym Jorku, Tate Gallery w Londynie, Galeria Trietiaowska w Moskwie, Graphische Sammlung Albertina w Wiedniu, Albertinum w Dreźnie, Stedelijk Museum w Amsterdamie.

Wybrane wystawy: Galerie Lambert, Paryż (1965); Biennale w Tokio (1968); Biennale w São Paulo (1969); Biennale w Wenecji (1972); Ujpest Galeria, Budapeszt (1992); Galeria EGO, Poznań (2002); *wystawa retrospektywna*, Muzeum Narodowe w Poznaniu, Muzeum Narodowe we Wrocławiu i Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2003); Atlas Sztuki, Łódź (2010).

b. 1922 A Polish painter, graphic artist and teacher. A Professor and doctor honoris causa of the Academy of Fine Arts in Łódź. Decorated with the Commander's Cross with Star of the Order of Polonia Restituta (2013) and the Gold Medal for *Merit to Culture Gloria Artis* (2005). A winner of Cyprian Kamil Norwid Artistic Critique Award (1977), Jan Cybis Award (1989), and awards at Polish and international exhibitions, i.a.: Print Biennale in Ljubljana (1977) and International Painting Festival in Cagnes-sur-Mer (1978).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznań, Wrocław, Bydgoszcz, Muzeum Sztuki in Łódź, Museum of Modern Art in New York, Tate Gallery in London, Tretyakov Gallery in Moscow, Graphische Sammlung Albertina in Vienna, Stedelijk Museum in Amsterdam

Selected exhibitions: Galerie Lambert, Paris (1965); Biennale in Tokyo (1968); Biennale in São Paulo (1969); Venice Biennale (1972); Ujpest Galeria, Budapest (1992); Galeria EGO, Poznań (2002); *retrospective exhibition*, National Museum in Poznań, National Museum in Wrocław, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2003); Atlas Sztuki, Łódź (2010).

Przestrzeń odczuwamy fizycznie, bo mamy zmysł wzroku, ale kryje ona w sobie najrozmaitsze tajemnice. Namalowana w jednym kolorze daje zupełnie odmienne odczucia, niż gdy przedstawi się ją w innym. Ma własną dynamikę, układy. Jakże jednak uzmysłwić sobie nieskończoność? To ciągle wzbudza niepokój, nawet lęk. Sądzę, że właśnie ten lęk, ale także afirmację, można przekazać za pomocą malarstwa lepiej niż w jakikolwiek inny sposób. ⁹

Stefan Gierowski

We feel space physically due to our sense of sight but it conceals various secrets. When painted in one colour, it gives completely different impressions than when depicted in another one. It has its own dynamics, arrangement. Yet how can you visualise infinity? It has still been triggering anxiety, even fear. I believe that the fear, but also affirmation, can be communicated by painting better than in any other way. ⁹

Stefan Gierowski

STEFAN GIEROWSKI

ur. 1925 Polski malarz, rysownik, pedagog. Profesor ASP w Warszawie. Odznaczony Złotym Medalem *Zasłużony Kulturze Gloria Artis* (2005). Laureat Nagrody im. Jana Cybisa (1980) oraz nagrody im. Kazimierza Ostrowskiego (2005).

Wywarł wpływ na twórczość członków *Gruppy*.

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu i Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Galeria Arsenał w Białymstoku, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki w Warszawie, CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie.

Wybrane wystawy: I Biennale Młodych, Paryż (1959); Biennale w São Paulo (1959); Galerie Le Cloche, Paryż (1961, 1965); *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, Nowy Jork (1961); *Exposition de AIAP*, Tokio (1966); Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1967); Biennale Sztuki w Wenecji (1968); Muzeum Sztuki, Łódź (1985); Galeria Zderzak, Kraków (1991); *Eyeshot*, Nikolaj, Kopenhaga (1991); Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2000); *wystawa retrospektywna*, Muzeum Narodowe, Poznań (2000).

b. 1925 A Polish painter, draftsman, teacher. A Professor at the Academy of Fine Arts in Warsaw. Decorated with the Gold Medal of *Merit to Culture Gloria Artis* (2005). A winner of Jan Cybis Award (1980) and Kazimierz Ostrowski award (2005). He influenced the works created by *Gruppa* members.

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznań, Wrocław, Muzeum Sztuki in Łódź, Leon Wyczółkowski Museum in Bydgoszcz, Arsenał Gallery in Białystok, Zachęta National Gallery of Art in Warsaw, CSW Ujazdowski Castle in Warsaw

Selected exhibitions: I Biennale, Paris (1959); Biennale in São Paulo (1959); Galerie Le Cloche, Paris (1961, 1965); *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, New York (1961); *Exposition de AIAP*, Tokyo (1966); Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1967); Venice Biennale (1968); Muzeum Sztuki, Łódź (1985); Zderzak Gallery, Krakow (1991); *Eyeshot*, Nikolaj Gallery, Copenhagen (1991); Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2000); *retrospective exhibition*, National Museum in Poznań (2000).

Słup prześwietlonej wody, wiatr i głos, szkło i włosy, kamień i czas, dym i prąd, wreszcie każda materia, która daje cień i ogień, może być tworzywem sztuki pod warunkiem, że wybierze je, połączy lub rozerwie albo spali wolna i zuchwała fantazja... Fantazja to uskrzydłona mądrość. ¹⁰

Władysław Hasior

A column of illuminated water, wind and voice, glass and hair, stone and time, smoke and current, finally – every matter which gives shadow and fire can be the material for art, on condition that it is chosen, combined or torn or burnt by free and bold imagination... ¹⁰

Władysław Hasior

WŁADYSŁAW HASIOR

1928–1999 Polski rzeźbiarz, malarz, scenograf i pedagog. Odznaczony Krzyżem Kawalerskim Odrodzenia Polski (1974). Laureat Nagrody Polskiego Międzynarodowego Stowarzyszenia Sztuki AICA (1975) oraz nagrody Fundacji Kultury Polskiej (1998). Uważany za pioniera asamblażu w Polsce. Członek międzynarodowego ugrupowania artystów i literatów *Phases*.

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem, Centralne Muzeum Włókiennictwa w Łodzi, Stedelijk Museum w Amsterdamie, Muzeum Puszkina w Moskwie, Moderna Museet w Sztokholmie, Museo de Arte Moderna w São Paulo, Stadt Museum w Bochum, Stiftelsen Kunstneres Hus w Oslo.

Wybrane wystawy: Biennale Sztuki w Wenecji (1970); Moderna Museet, Sztokholm (1968); I Międzynarodowe Biennale Rzeźby Plenerowej w Montevideo (1969); Biennale w São Paulo (1965, 1971); *Presences Polonaises*, Centre Georges Pompidou, Paryż (1978); *Polska rzeźba 1944–84*, BWA, Poznań (1984); Muzeum Puszkina, Moskwa (1991), *The avant-garde of the XX century*, Muzeum Kunsthalle, Berlin (1994); *wystawa retrospektywna*, MOCaK Muzeum Sztuki Współczesnej, Kraków (2014).

1928–1999 A Polish sculptor, painter, stage designer and teacher. Decorated with the Knight's Cross of the Order of Polonia Restituta (1974). A winner of the Polish International Association of Art Critics AICA Award (1975) and Polish Culture Foundation award (1998). Considered as a pioneer of assemblage in Poland. A member of *Phases*, an international group of artists and writers.

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznań, Wrocław, Muzeum Sztuki in Łódź, Tatra Museum in Zakopane, Central Museum of Textiles in Łódź, Stedelijk Museum in Amsterdam, Pushkin Museum in Moscow, Moderna Museet in Stockholm, Museo de Arte Moderna in São Paulo, Stadt Museum in Bochum, Kunstmuseum, Kunstneres Hus in Oslo.

Selected exhibitions: Venice Biennale (1970); Moderna Museet, Stockholm (1968); 1st International Biennale of Outdoor Sculpture, Montevideo (1969); Biennale in São Paulo (1965, 1971); *Presences Polonaises*, Centre Georges Pompidou, Paris (1978); *Polish Sculpture 1944–84*, BWA, Poznań (1984); Pushkin Museum, Moscow (1991); *The avant-garde of the XX century*, Kunsthalle, Berlin (1994); *retrospective exhibition*, MOCaK Museum of Contemporary Art in Krakow.

Abstrakcjonizm niesłusznie uważany przez niektórych za kierunek, był odruchem samoobrony sztuki. Odrzucał temat, chcąc jasno pokazać problematykę sztuki. Narzucał ją widzowi, pozbawiając go tematu, który tak często pochłania bez reszty jego uwagę, ale równocześnie czyni mu sztukę bliższą, bardziej ludzką. Dając czystą konstrukcję form plastycznych, pokazała działanie ich samych przez się. Siłę tego działania odczuwa każdy artysta, tworząc, nawet jeżeli do końca procesu tego nie pojmuje. ¹¹
Maria Jarema

Abstractionism, wrongly considered a direction by some, was the art's self-defence reflex. It rejected the theme as it wished to clearly show the issues of art. It imposed these issues on viewers by depriving them of a theme, which so frequently absorbs them entirely, yet at the same time brings art closer to them, makes it more human. By providing a clear structure of artistic forms, it demonstrated how they acted by themselves. The power of this action is experienced by every artist while creating even if he or she does not fully comprehend the process. ¹¹
Maria Jarema

MARIA JAREMA

1908–1958 Polska rzeźbiarka, malarka, scenograf. Laureatka nagrody Towarzystwa Polsko-Włoskiego im. F. Nullo (1958). Współzałożycielka *Grupy Krakowskiej* (Leopold Lewicki, Jonasz Stern), członkini *Grupy Młodych Plastyków* oraz *Grupy Krakowskiej II* (m.in. Jerzy Bereś, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Jan Tarasin) Współpracowała z teatrami *Cricot*, *Cricot 2* i teatrykiem kukielkowym Adama Polewki.

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu i Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie, Art-St-Urban-Museum & Sculptureparque, St. Urban.

Wybrane wystawy: Musee National d'Art Moderne, Paryż (1946); Guggenheim Award, Musee National d'Art Moderne, Paryż (1956); Biennale Sztuki w Wenecji (1958); Biennale Sztuki Współczesnej w São Paulo (1961), Pałac Sztuki, Kraków (1962); Muzeum im. X. Dunikowskiego, Warszawa (1978); CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa (1995); Galeria Mucarnok, Budapeszt (1997); *wystawa retrospektywna*, Muzeum Narodowe we Wrocławiu i Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1998); *Cricoteca*, Kraków (2006); *Korespondencje. Sztuka nowoczesna i uniwersalizm*, Muzeum Sztuki, Łódź (2013).

1908–1958 A Polish sculptor, painter, stage designer.

A winner of F. Nullo Polish-Italian Society award (1958).

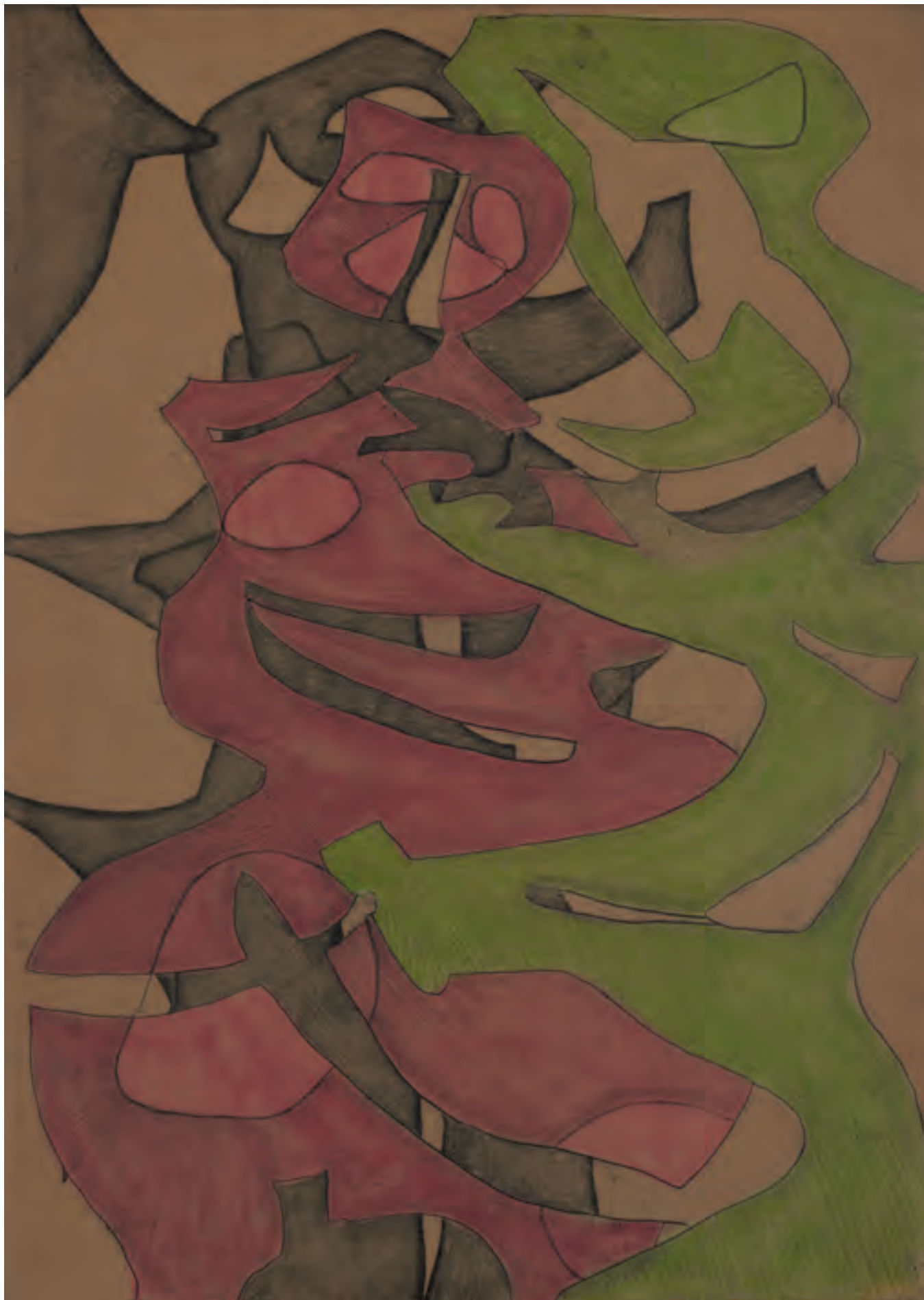
A co-founder of *Grupa Krakowska* (Leopold Lewicki, Jonasz Stern), a member of *Grupa Młodych Plastyków* and *Grupa Krakowska II* (i.a. Jerzy Bereś, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Jan Tarasin). She cooperated with the *Cricot*, *Cricot 2* theatres and Adam Polewka's puppet theatre.

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Cracow, Poznan, Wrocław, Muzeum Sztuki in Łódź, CSW Ujazdowski Castle in Warsaw, Art-St-Urban-Museum & Sculptureparque, St. Urban.

Selected exhibitions: Musee National d'Art Moderne, Paris (1946); Guggenheim Award, Musee National d'Art Moderne, Paris (1956); Venice Biennale (1958); Biennale in São Paulo (1961), Pałac Sztuki, Krakow (1962); Xawery Dunikowski Museum, Warsaw (1978); CSW Ujazdowski Castle, Warsaw (1995); Mucarnok Gallery, Budapest (1997); National Museum in Wrocław and Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1998); *Cricoteca*, Krakow (2006); *Correspondence. Modern Art and Universalism*, Muzeum Sztuki, Łódź (2013).

Maria Jarema | Wrazy | Words | 1957

Moja sztuka wiąże się z przestrzenią. Odległość od – do. Ściślej, relacją między człowiekiem a resztą. Poczuciem miejsca, rozumianym jako miejsce jednostki w świecie materii, którego jest częścią. Instrumentem takiej sztuki jest wyobraźnia, polem – nieograniczona przestrzeń, celem zaś nie jest poznanie, będące poza kompetencją, ale odczucie istnienia w momencie czasu. ¹²

Jerzy Kałucki

My work is connected with space. With the distance from – to. To be more precise, with the relation between the human being and the rest. With the sense of place, meaning the place of an individual in a world of matter which they are part of. The instrument of this kind of art is imagination, its field – unlimited space, its aim is not to understand as it is outside its competence, but to perceive existence in a moment of time. ¹²

Jerzy Kałucki

JERZY KAŁUCKI

ur. 1931 Polski malarz i scenograf, grafik i teoretyk sztuki. Profesor ASP w Poznaniu. Laureat Nagrody im. Jana Cybisa (2005). Związany z *Galerią Krzysztofory* w Krakowie i *Grupą Krakowską II* (m.in. Jerzy Bereś, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Jan Tarasin).

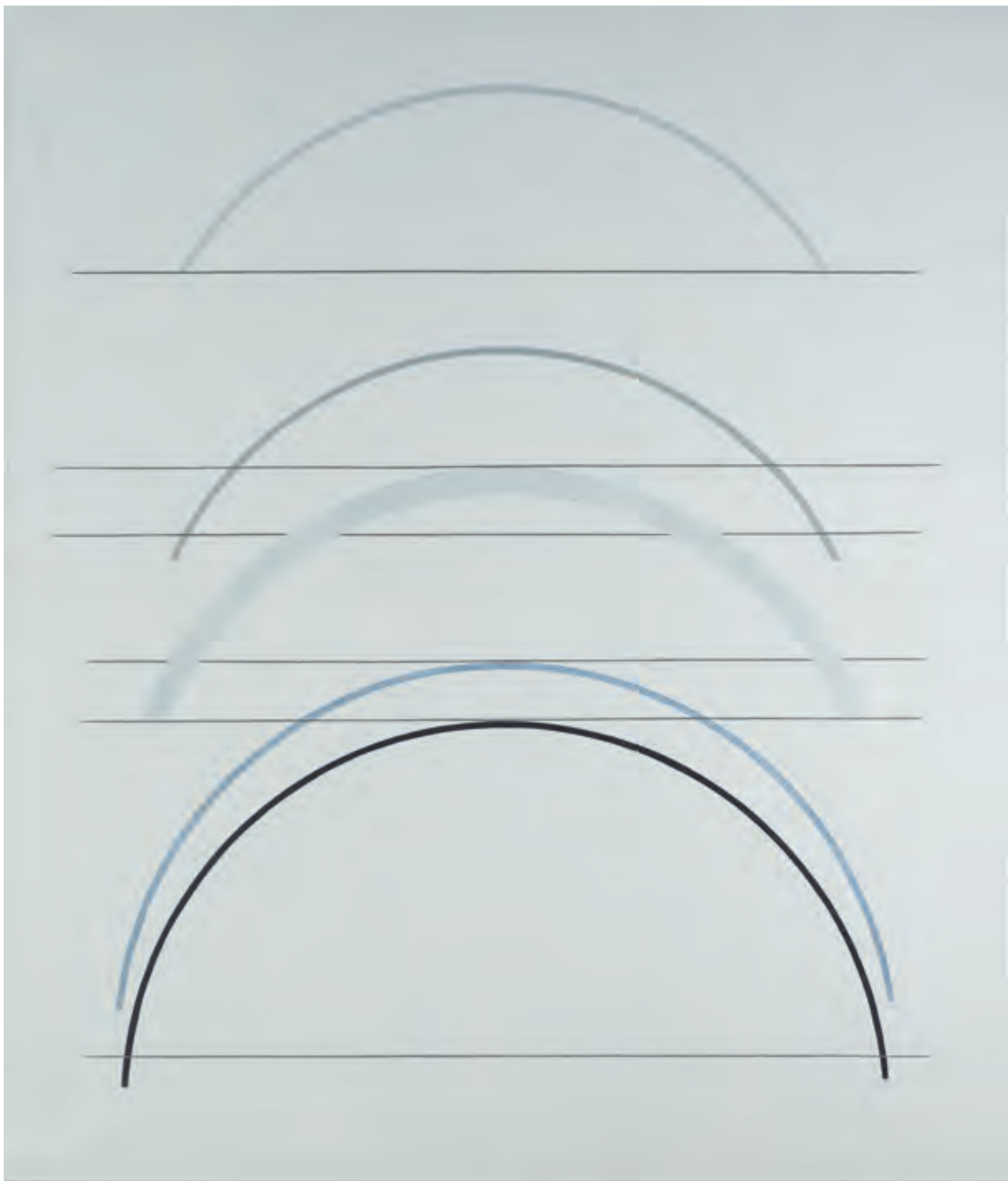
Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Muzeum Okręgowe w Chełmie, Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK w Krakowie, Museum Modern Art – Sammlung Jürgen Blum w Hunfeld.

Wybrane wystawy: Galeria Krzysztofory, Kraków (1970); Galeria Studio, Warszawa (1986); Galeria Deploma, Dusseldorf (1990); CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa (1991); Galeria Starmach, Kraków (2001); BWA, Katowice (2007); *wystawa retrospektywna*, Galeria EL, Elbląg; Galeria Zderzak, Kraków (2008); Galeria Starmach, Kraków (2013).

b.1931 A Polish painter and stage designer, graphic artist and theoretician. A Professor at Poznan Academy of Fine Arts (at present: University of Arts in Poznań). A winner of Jan Cybis Award (2005). Associated with *Galeria Krzysztofory* in Krakow and *Grupa Krakowska II* (i.a. Jerzy Bereś, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Jan Tarasin).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznan, Wrocław, Museum in Chełm, MOCAK Museum of Contemporary Art in Krakow, Museum Modern Art – Sammlung Jürgen Blum in Hunfeld.

Selected exhibitions: Krzysztofory Gallery, Krakow (1970); Studio Gallery, Warsaw (1986); Deploma Gallery, Dusseldorf (1990); CSW Ujazdowski Castle, Warsaw (1991); Starmach Gallery, Krakow (2001); BWA, Katowice (2007); *retrospective exhibition*, EL Gallery, Elbląg; Zderzak Gallery, Krakow (2008); Starmach Gallery, Krakow (2013).

*Dzieło sztuki, wyodrębniony układ, unieruchomiony i zamknięty w strukturze i systemie, niezdolny do zmian i życia jest iluzją twórczości. Właściwością twórczości jest stan płynny, zmienny, nietrwały, ulotny i bez końca jak samo życie. Należy uznać za twórczość wszystko to, co jeszcze nie stało się tzw. Dziełem sztuki, co jeszcze nie zostało unieruchomione, co zawiera bezpośrednio impulsy życia, co nie jest jeszcze „gotowe”, „urządzone”: notowania palących problemów, idei, odkryć, plany, projekty, koncepcje, partytury, materiały, poboczne działania. Wszystko to pomieszane (a do dziś sztucznie oddzielane) z miazgą życia: fakty, wypadki, osoby, listy, gazety, kalendarze, adresy, daty, mapy, podróże, bilety, spotkania...*¹³

Tadeusz Kantor

*A work of art, an autonomous composition, immobilized and closed in its structure and system unable to change and live, is fake creativity. The distinctive feature of creativity is a state of flux, change, transience, ephemerality and perpetuity – the qualities of life itself. The status of creative activity should be granted to all those things that have not yet become works of art, that have not yet been immobilized, that still contain direct impulses of life, that are not yet “ready”, “fixed”: jottings of urgent problems, ideas, discoveries, plans, projects, designs, scripts, materials, sidelines. All that mixed up (but so far artificially separated) with the pulp of life: facts, incidents, persons, letters, newspapers, calendars, addresses, dates, maps, tickets, meetings...*¹³

Tadeusz Kantor

TADEUSZ KANTOR

1915–1990 Polski reżyser teatralny, twórca happeningów, malarz, scenograf, pisarz, teoretyk sztuki, aktor i pedagog. Laureat międzynarodowej Nagrody Rembrandta (1978), nagrody Targa Europea (1982), nagrody Ministra Kultury i Sztuki I stopnia (1981). Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1954), francuską Legią Honorową (1985), Komandorem Orderu Sztuki i Literatury francuskiej (1989) i Wielkim Krzyżem Zasług Republiki Federalnej Niemiec (1990). Założyciel Teatru Cricot 2.

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Cricoteka–Ośrodek dokumentacji sztuki Tadeusz Kantora w Krakowie, MOCA Grand Avenue w Los Angeles, Museo d'Arte Classica, Moderna e Contemporanea w Zola Predosa, Kunstmuseum w Bochum, Muzeum Wuerth w Kuenzelsau, SMAK Stedelijk Museum voor Actuele Kunst w Ghent.

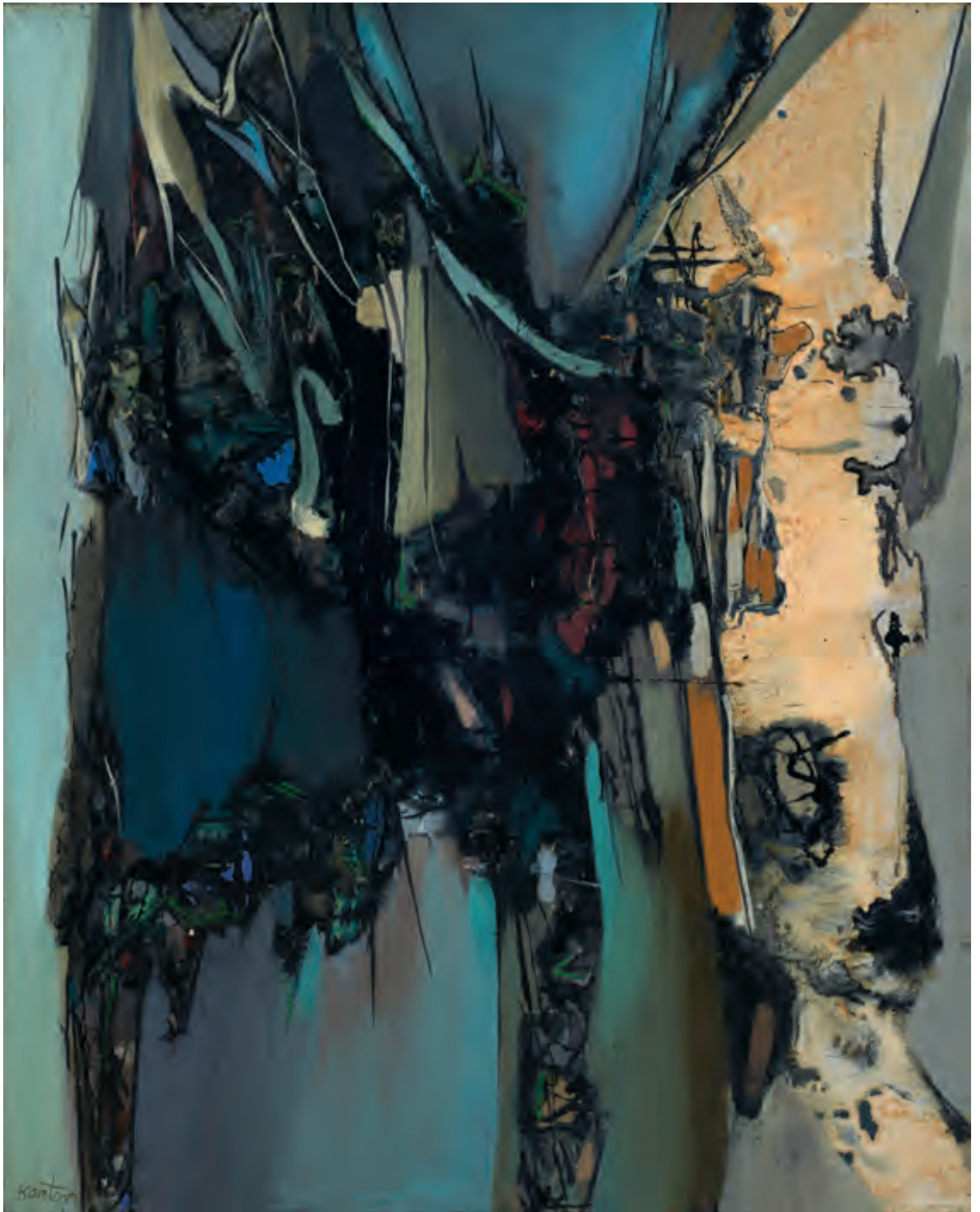
Wybrane wystawy: Documenta, Kassel (1959, 1977); *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, Nowy Jork (1961); Whitechapel Art Gallery, Londyn (1976); Biennale w Wenecji (1982); Muzeum Sztuki, Łódź; Musee d'Art Contemporain, Lyon; CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa (2001); Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2005); Kumu Art Museum, Tallinn (2011); Spectra Art Space, Fundacja Rodziny Staraków, Warszawa (2013); Moderna Museet Malmö, Malmö (2014); Cricoteka, Kraków (2014), *wystawa retrospektywna*, SESC, São Paulo (2015).

1915–1990 A Polish theatre director, author of happenings, painter, stage designer, writer, theoretician of art, actor and teacher. A winner of the international Rembrandt Award (1978), Targa Europea Award (1982), Minister of Culture and Art award of 1st degree (1981). Decorated with the Gold Cross of Merit (1954), French Legion of Honour (1985), Commander of the Order of Art and Letters of France (1989) and the Great Cross of Merit of the Federal Republic of Germany (1990). Founder of the Cricot 2 Theatre.

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznań, Wrocław, Muzeum Sztuki in Łódź, Cricoteka - Centre for the Documentation of the Art of Tadeusz Kantor in Krakow, MOCA Grand Avenue in Los Angeles, Ca'la Ghironda– Museo d'Arte Classica, Moderna e Contemporanea in Zola Predosa, Kunstmuseum Bochum, Museum Wuerth in Kuenzelsau, SMAK Stedelijk Museum voor Actuele Kunst in Ghent.

Selected exhibitions: Documenta, Kassel (1959, 1977); *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, New York (1961); Whitechapel Art Gallery, London (1976); Venice Biennale (1982); Muzeum Sztuki, Łódź i Musee d'Art Contemporain, Lyon; CSW Ujazdowski Castle, Warsaw (2001); Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2005); Kumu Art Museum, Tallinn (2011); Spectra Art Space, Starak Family Foundation, Warsaw (2013); Moderna Museet Malmö, Malmö (2014); Cricoteka, Krakow (2014); *retrospective exhibition*, SESC, São Paulo (2015).

Tadeusz Kantor | Rori | 1957

Tadeusz Kantor | Osoby i przedmioty | Persons and objects | 1972

Zadaniem rzeźby nie jest lepienie takich lub innych figurek. Istotnym podłożem rzeźby jest przestrzeń i operowanie tą przestrzenią, organizacja rytmu proporcji, harmonia formy, związanej z przestrzenią. (...) Rzeźba powinna być zagadnieniem architektonicznym, laboratoryjnym organizowaniem metod rozwiązania przestrzeni, organizacji ruchu, planowania miasta, jego funkcjonalnego organizmu, wynikającego z realizacyjnych możliwości współczesnej sztuki, nauki i techniki, powinna być wyrazem dążeń, zmierzających do ponadindywidualnej organizacji społeczeństwa. ¹⁴

Katarzyna Kobro

Sculpture is not about moulding one figurine or another. A significant ground for sculpture is space and the use of space, organisation of the rhythm of proportions, harmony of form related to space. (...) Sculpture should be an architectural issue, a laboratory-wise organisation of space arrangement methods, traffic arrangement, urban planning, city's functional organism, resulting from the execution capacities of the contemporary art, science and technology, it should be a reflection of aspirations for a supra-individual organisation of the society. ¹⁴

Katarzyna Kobro

KATARZYNA KOBRO

1898–1951 Polska rzeźbiarka pochodzenia niemiecko-rosyjskiego. Jej neoplastyczne *Kompozycje przestrzenne* należą do najoryginalniejszych zjawisk w rzeźbie światowej XX wieku. Współtworzyła najważniejsze awangardowe ugrupowania w Polsce, nawiązujące do konstruktywizmu i suprematyzmu Malewicza – *Blok* (m.in. Władysław Strzemiński, Teresa Żarnowerówna, Mieczysław Szczuka), *Praesens* (Bohdan Lachert, Symon Syrkus) i *a.r* (Henryk Stażewski, Jan Brzękowski, Jan Przyboś). Związana ze stowarzyszeniem *Abstraction-Creation* oraz *Internationaler Ring der neuen Werbegestalter*.

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Centre Georges Pompidou w Paryżu

Wybrane wystawy: Museum of Modern Art, Nowy Jork (1976); Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia, Madryt (1989); *wystawa retrospektywna*, Muzeum Sztuki, Łódź (1998); Czeskie Muzeum Sztuk Pięknych, Praga (1999); Henry Moore Institute, Leeds (1999); Musee d'Ixelles, Bruksela (2001); Los Angeles County Museum of Art (2002); CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa (2006); Muzeum Sztuki, Łódź (2008); *Sala Neoplastyczna*, Muzeum Sztuki, Łódź (2010), Whitechapel Art Gallery, Londyn (2015); Spectra Art Space, Fundacja Rodziny Staraków, Warszawa (2015).

1898–1951 A Polish sculptor of German and Russian descent. Author of neoplastic *Spatial Compositions*, one of the most original phenomenon in the 20th-century world sculpture. She co-founded the largest avant-garde groups in Poland referring to Malewicz's Constructivism and Supremacism – *Blok* (i.a. Władysław Strzemiński, Teresa Żarnowerówna, Mieczysław Szczuka), *Praesens* (Bohdan Lachert, Symon Syrkus) and *a.r* (Henryk Stażewski, Jan Brzękowski, Jan Przyboś). She was involved in *Abstraction-Creation* and *Internationaler Ring der neuen Werbegestalter* associations.

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Muzeum Sztuki in Łódź, Centre Georges Pompidou in Paris

Selected exhibitions: *Constructivism in Poland 1923–1935*, Museum of Modern Art, New York (1976); Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia, Madrid (1989); *retrospective exhibition*, Muzeum Sztuki, Łódź (1998); The Czech Museum of Fine Arts, Prague (1999); Henry Moore Institute, Leeds (1999); Musee d'Ixelles, Brussels (2001); Los Angeles County Museum of Art (2002); CSW Ujazdowski Castle, Warsaw (2006); Muzeum Sztuki, Łódź (2008); *Neoplastic Room*, Muzeum Sztuki, Łódź (2010), Whitechapel Art Gallery, London (2015); Spectrum – sculpture, Spectra Art Space, Starak Family Foundation, Warsaw (2015).

Katarzyna Kobro | Akt dziewczęcy | Girlish nude | 1948/ 2013

W sztuce trzeba iść na całego, ryzykować życiem, kłaść wszystko na szalę (...) Nie wystarczy lubić malarstwo i malować. Trzeba się nieustannie ćwiczyć, szukać, zmieniać. Trzeba rozszerzać swoją wiedzę, kształcić wrażliwość, poszerzać granice artystycznej chłonności. Sztuki nigdy – i dawniej, i dziś – nie można było zrozumieć bez wiedzy. To nie pocałunek anioła. Sztuka obecnie jest wielkim laboratorium. Nie wierzę w artystę, który nie opanował wiedzy o świecie współczesnym, który nie jest uzbrojony w środki walki o sztukę, o artystyczne widzenie świata. ¹⁵

Aleksander Kobzdej

In art, one has to go the full hog; one has to risk one's life and throw everything into the scale (...) It is not enough to like painting and simply paint. One has to continually learn, practice, search for and change things. One has to broaden one's knowledge, deepen one's sensitivity, widen the boundaries of one's artistic receptiveness. Art could never – neither in the past nor today – be understood without knowledge. Art is no angel's kiss. Modern art is currently like one big laboratory. I do not believe in any present-day artists who have not tried to gain knowledge about the contemporary world; I do not believe in artists who are not armed with weapons enabling them to struggle for art and an artistic vision of the world. ¹⁵

Aleksander Kobzdej

ALEKSANDER KOBZDEJ

1920–1972 Polski malarz, grafik, ilustrator, scenograf. Profesor ASP w Warszawie. Odznaczony Krzyżem Oficerskim Odrodzenia Polski (1954) oraz Złotym Krzyżem Zasługi (1952). Laureat konkursu na V Biennale w São Paulo (1959) oraz nagrody im. Gottfrieda Herdera (1966).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu, Szczecinie, Muzeum Sztuki w Łodzi, The Museum of Modern Art w Nowym Jorku, The Guggenheim Museum w Nowym Jorku, Moderna Museet w Sztokholmie, Musée d'Art Moderne w São Paulo, Rockefeller Collection, G. David Thompson Collection, Sammlung Beitz w Essen.

Wybrane wystawy: I Ogólnopolska Wystawa Plastyki, Muzeum Narodowe, Warszawa (1950); Biennale Sztuki w Wenecji (1954); Biennale Sztuki w São Paulo (1959); *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, Nowy Jork (1961); Documenta, Kassel (1964); *wystawa retrospektywna*, Muzeum Narodowe, Poznań, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1969); *Rok 1955*, Królikarnia, Warszawa (2005).

1920–1972 A Polish painter, graphic artist, illustrator, stage designer. A Professor at the Academy of Fine Arts in Warsaw. Decorated with the Officer's Cross of the Order of Polonia Restituta (1954) and the Gold Cross of Merit (1952). A winner of the competition at the 5th Biennale in São Paulo (1959) and Gottfried Herder award (1966).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Wrocław, Poznań, Szczecin, Muzeum Sztuki in Łódź, The Museum of Modern Art in New York, The Guggenheim Museum in New York, Moderna Museet in Stockholm, Musée d'Art Moderne w São Paulo, Rockefeller Collection, G. David Thompson Collection, Sammlung Beitz in Essen.

Selected exhibitions: 1st National Exhibition of Fine Arts, National Museum, Warsaw (1950); Venice Biennale (1954); Biennale in São Paulo (1959); *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, New York (1961); Documenta, Kassel (1964); *retrospective exhibition*, National Museum in Poznań, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1969); *Year 1955*, Królikarnia, Warsaw (2005).

Aleksander Kobzdej | Szczelina w bieli z tematem | Crevice in white with the theme | 1968

*Mój niebieski pasek ma objąć wszystko (...) On jest jak przewodnik po labiryncie, ktoś to porównał do nici Ariadny. On Nigdzie nie doprowadzi, do żadnego wyjścia, gdyż wyjście jest przed wejściem. Ja nie chciałbym, tego co robię, zepsuć jakimś artyzmem. Chyba jednak myślę wyłącznie o widzu, o jego ciele, o jego oczach (organie wzroku) i o tym, że nie powinien być niczym przytłoczony, a jedynie by mógł znaleźć się zawsze w ludzkim otoczeniu, na przedłużeniu swojego normalnego życia. W życiu i w sztuce wszystko jest podzielone i połamane, a pasek łączy te pogubione ogniwa, zbliża jedno do drugiego, przynajmniej w sferze mentalnej. To, co robię, jest też bardzo ruchliwe, to znaczy nigdy niezakończone. Pozwala więc ludziom żywić nadzieję.*¹⁶

Edward Krasiński

*My blue strip is supposed to embrace everything (...) It is like a guide through a labyrinth, someone has compared it to Ariadne's thread. It leads nowhere, to no exit because the exit is before the entrance. I would not like to spoil what I am doing with some kind of artistry. All in all, I am probably thinking only about the viewers, their body, eyes (the organ of sight) and that they should not be overwhelmed with anything, only be able to be always surrounded by people, at the extension of their normal life. In life and in art, everything is divided and broken and the strip joins the lost links, brings them closer to each other, at least in the mental sphere. What I am doing is also extremely brisk, which means it is never completed. Thus, it allows people to cherish hope.*¹⁶

Edward Krasiński

EDWARD KRASIŃSKI

1925–2004 Polski malarz, rzeźbiarz, twórca instalacji i environment. Współpracował z artystami z kręgu Galerii Krzywego Koła w Warszawie. Współtworzył Galerię Foksal w Warszawie (z Tadeuszem Kantorem, Henrykiem Stażewskim, Zbigniewem Gostomskim, Wiesławem Borowskim, Anką Ptaszkowską i Mariuszem Tchorkiem). Laureat Nagrody Polskiej Sekcji AICA (1998).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie i Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Tate Gallery w Londynie, Centre Georges Pompidou w Paryżu, Galeria Narodowa w Pradze, Tokyo Metropolitan Art Gallery.

Wybrane wystawy: Galeria Foksal (1984); Anton Kern Gallery, Nowy Jork (2003); Musee d'Art Moderne de la Ville de Paris (1969); The Solomon R. Guggenheim Museum w Nowym Jorku (1966); X Tokio Biennale (1970), Biennale w Wenecji (1978); *wystawa retrospektywna*, Kunsthalle Basel (1996), *wystawa retrospektywna*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1997), Fundacja Generali w Wiedniu (2006).

1925–2004 A Polish painter, sculptor, author of installations and environment. He cooperated with artists from the Krzywe Koło Gallery in Warsaw. He co-founded the Foksal Gallery in Warsaw (with Tadeusz Kantor, Henryk Stażewski, Zbigniew Gostomski, Wiesław Borowski, Anka Ptaszkowska and Mariusz Tchorek). A winner of the Polish AICA Award (1998).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Wrocław, Muzeum Sztuki in Łódź, Museum of Modern Art in Warsaw, Tate Gallery in London, Centre Georges Pompidou in Paris, National Gallery in Prague, Tokyo Metropolitan Art Gallery.

Selected exhibitions: Galeria Foksal (1984); Anton Kern Gallery, New York (2003); Musee d'Art Moderne de la Ville de Paris (1969); The Solomon R. Guggenheim Museum in New York (1966); X Tokio Biennale (1970); Venice Biennale (1978); *retrospective exhibition*, Kunsthalle Basel (1996); *retrospective exhibition*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1997); Generali Foundation in Vienna (2006).

Ja wcale nie uważam, że sztuka jest jakąś świątynią ponad, wznoszącą się w obłokach ponad masami. Sztuka jest śladem człowieka, przynajmniej w tej naszej aktualnej cywilizacji, to jest tylko ślad człowieka. Człowieka, który nie jest anonimem, który chce być sobą. Być sobą – to wymaga dużego wysiłku. ¹⁷

Jan Lebenstein

By no means do I think that art is sort of a temple towering in clouds above the masses. Art is a trace of a human, at least in our present civilisation, it is only a trace of a human. A human who is not anonymous, who wants to be himself. To be yourself – this requires much effort. ¹⁷

Jan Lebenstein

JAN LEBENSTEIN

1930–1999 Polski malarz, grafik, ilustrator, scenograf. Od 1959 roku mieszkał w Paryżu. Odznaczony Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski (1998). Laureat nagrody na I Biennale Młodych w Paryżu (1959) i nagrody nowojorskiej Fundacji Alfreda Jurzykowskiego (1976) oraz Nagrody im. Jana Cybisa (1987). Związany ze środowiskiem paryskiej Kultury.

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Museum of Modern Art w Nowym Jorku, Hirshhorn Museum and Sculpture Garden przy Smithsonian Institution w Waszyngtonie, San Francisco Museum of Modern Art, Musée National d'Art Moderne w Paryżu.

Wybrane wystawy: Guggenheim International Award, Nowy Jork (1958); Documenta, Kassel (1959); Galerie Lambert, Paryż (1959); Biennale Sztuki w São Paulo, (1959); Galerie Chalette, Nowy Jork (1962); *wystawa retrospektywna*, Muzeum Narodowe, Wrocław (1973); Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1992); 1112 Gallery, Chicago (1997); Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2010).

1930–1999 A Polish painter, graphic artist, illustrator, stage designer. From 1959, he lived in Paris. Decorated with the Grand Cross of the Order of Polonia Restituta (1998). A winner of the award at the 1st Biennale of the Young in Paris (1959) and Alfred Jurzykowski New York Foundation award (1976) and Jan Cybis Award (1987). Associated with the environment of the Paris Culture.

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznań, Wrocław, Museum of Modern Art in New York, Hirshhorn Museum and Sculpture Garden Smithsonian Institution in Washington, San Francisco Museum of Modern Art, Musée National d'Art Moderne in Paris.

Selected exhibitions: Guggenheim International Award, New York (1958); Documenta, Kassel (1959); Galerie Lambert, Paris (1959); Biennale in São Paulo, (1959); Galerie Chalette, New York (1962); *retrospective exhibition*, National Museum, Wrocław (1973); Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1992); 1112 Gallery, Chicago (1997); Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2010).

Ja raczej nigdy nie odczuwałem głodu rzeczywistości, oderwania od niej. To ona mnie jako jedyna pobudzała do tworzenia. Jak nie było tych bodźców, to stwarzałem własne narracje. (...) Mnie się mylą te pojęcia realizmu, współczesności, figuracji, naturalizmu, fotorealizmu. Ani w domu ani w pracowni nie analizuję swojej postawy pod względem takich pojęć. Czy przystępując do obrazu, zastanawiam się czy jestem malarzem realistycznym? Nie. Wykonuję pracę sposobami, środkami wyrazu jakie posiadam, bo mam takie usposobienie, myślenie. ¹⁸

Marcin Maciejowski

I think that I have hardly ever been hungry for reality, had a feeling of being detached from it. It was the only stimulus for creation for me. When the stimuli were absent, I created my own narrations. (...) I confuse the notions of realism, contemporaneity, figuration, naturalism, photorealism. I analyse my attitude towards such notions neither at home nor in my workshop. Do I contemplate whether I am a realist painter when I commence painting? No, I do not. I perform my works using the methods, means of expression I have because I have such a disposition, way of thinking. ¹⁸

Marcin Maciejowski

MARCIN MACIEJOWSKI

ur. 1974 Polski malarz, rysownik, autor ilustracji prasowych i komiksów. Należał do formacji artystycznej *Grupa Ładnie* lub *Ład-nie* (Wilhelm Sasnal, Rafał Bujnowski, Marek Firek, Józef Tomczyk). Stypendysta koncernu Bayer AG w Leverkusen (2001). Laureat *Paszportu Polityki* w dziedzinie plastyki (2002).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Krakowie, Bunkier Sztuki Kraków, CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie, Los Angeles County Museum of Art, The San Francisco Museum of Modern Art, Whitney Museum of American Art w Nowym Jorku, Centre Georges Pompidou w Paryżu, Metropolitan Museum of Art w Nowym Jorku, The Solomon R. Guggenheim Museum w Nowym Jorku, Galerie Meyer Kainer w Wiedniu, Wilkinson Gallery w Londynie, Ellipse Foundation – Contemporary Art Collection w Amsterdamie.

Wybrane wystawy: Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2002); Marc Foxx Gallery, Nowy Jork (2004); Galeria Leo Koenig, Nowy Jork (2005); *Prague Biennale 2*, Kerlin Hall, Praga (2005); Galerie Mayer Kainer (2006); Atelier Augarten (2006); Galeria Raster (2006); *wystawa retrospektywna*, Muzeum Narodowe, Kraków (2010); Wilkinson Gallery, Londyn (2015).

b. 1974 A Polish painter, draftsman, author of press illustrations and comic books. He was a member of *Grupa Ładnie* or *Ład-nie* artistic formation (Wilhelm Sasnal, Rafał Bujnowski, Marek Firek, Józef Tomczyk). A holder of Leverkusen-based Bayer AG group's scholarship (2001). A winner of *Polityka Passport* in the field of visual arts (2002).

Works in collections i.a.: National Museum in Krakow, Bunkier Sztuki in Krakow, CSW Ujazdowski Castle in Warsaw, Los Angeles County Museum of Art, The San Francisco Museum of Modern Art, Whitney Museum of American Art in New York, Centre Georges Pompidou in Paris, Metropolitan Museum of Art in New York, The Solomon R. Guggenheim Museum in New York, Galerie Meyer Kainer in Vienna, Wilkinson Gallery in London, Ellipse Foundation–Contemporary Art Collection in Amsterdam.

Selected exhibitions: Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2002); Marc Foxx Gallery, New York (2004); Galeria Leo Koenig, New York (2005); *Prague Biennale 2*, Kerlin Hall, Prague (2005); Galerie Mayer Kainer (2006); Atelier Augarten (2006); Galeria Raster (2006); *retrospective exhibition*, National Museum, Krakow (2010); Wilkinson Gallery, Londyn (2015).

U jej boku pojawia się teraz

zupełnie nowy facet.

Pierwszym, jak mi się wydaje, ważnym w moich usiłowaniach momentem był rok 1958. Przeciwwstawienie się swoim własnym realizacjom lirycznych abstrakcji, przez użycie środków innych – Konkretów. Wynikało to z potrzeby zademonstrowania i zakomunikowania o niemożności wyrażenia tych rzeczy, których byłem i jestem świadkiem. Musiałem zaznaczyć wtedy jakoś to, co mnie wzruszało (ruiny, ślady), a ciągłe używanie tradycyjnych środków malarskich wydawało mi się mało przekonujące. Czułem też potrzebę wprowadzenia elementów prostych (...) integrowania, porządkowania różnych zjawisk. ¹⁹

Adam Marczyński

The first, I suppose, important moment in my efforts was 1958. Opposing my own creations of lyrical abstractions by using other means – Concrete Items. This resulted from the need to demonstrate and communicate the impossibility to express what I have witnessed. At that time I had to indicate somehow what touched me (ruins, traces), and the continuous use of traditional artistic means seemed rather unconvincing to me. I also had the need to introduce simple elements (...) integrate, order various phenomena. ¹⁹

Adam Marczyński

ADAM MARCZYŃSKI

1908–1985 Polski malarz, grafik i scenograf. Profesor ASP w Krakowie. Związany z *Grupą Krakowską* (Maria Jarema, Jerzy Kałucki, Jonasz Stern) i *II Grupą Krakowską* (m.in. Jerzy Bereś, Tadeusz Brzozowski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Jan Tarasin). Laureat konkursu na Wystawie Olimpijskiej w Londynie (1948) i II Międzynarodowym Biennale Grafiki w Lublanie (1957).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu i Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi

Wybrane wystawy: Wystawa Olimpijska, Londyn (1948); Biennale w Wenecji (1956); Wystawa Sztuki Nowoczesnej, Warszawa (1957, 1959); II Międzynarodowe Biennale Grafiki, Lublana (1957); Biennale w São Paulo (1959); Documenta, Kassel (1959); I Biennale Form Przestrzennych, Elbląg (1965); Muzeum Sztuki, Łódź (1971); *wystawa retrospektywna*, Biuro Wystaw Artystycznych, Kraków (1985); *wystawa retrospektywna*, Bunkier Sztuki, Kraków (1999); Starmach Gallery, Kraków (2005).

1908–1985 A Polish painter, graphic artist and stage designer.

A Professor at the Academy of Fine Arts in Krakow. Associated with *Grupa Krakowska* (Maria Jarema, Jerzy Kałucki, Jonasz Stern) and *Grupa Krakowska II* (i.a. Jerzy Bereś, Tadeusz Brzozowski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Jan Tarasin). A winner of the competition at the Olympic Exhibition in London (1948) and the 2nd International Print Biennale in Ljubljana (1957).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznań, Wrocław, Muzeum Sztuki in Łódź

Selected exhibitions: Olympic Exhibition, London (1948); Venice Biennale (1956); Exhibition of Modern Art, Warsaw (1957, 1959); 2nd International Print Biennale in Ljubljana (1957); Biennale in São Paulo (1959); Documenta, Kassel (1959); 1st Biennale of Spatial Forms, Elbląg (1965); Muzeum Sztuki, Łódź (1971); *retrospective exhibition*, BWA, Krakow (1985); *retrospective exhibition*, Bunkier Sztuki, Krakow (1999); Starmach Gallery, Krakow (2005).

Gruppa była miejscem, w którym dochodziło do spotkań rozmaitych idoli. Tam przychodził i Gombrowicz, i Malewicz, i Strzemiński, i Wróblewski. Można powiedzieć, że przez to Gruppa składała się z większej liczby osób. (...) Wydaje mi się, że ta „odnowa” odnosiła się do tradycji, do korzeni, że za nami stoją ludzie, którzy wcześniej robili sztukę i my jesteśmy im coś dłużni. (...) Intelktualnie i formalnie jesteśmy bardzo silnie powiązani z tradycją. Gruppa była środowiskiem bardzo emocjonalnym, toteż te głosy z zaświatów też były intensywne i emocjonalne. ²⁰

Jarosław Modzelewski

Gruppa was a place where various idols met. Gombrowicz, Malevich, Strzemiński, Wróblewski – they all used to come there. You can say that it was the reason why Gruppa consisted of a larger number of people. (...) I think that the “renewal” referred to the tradition, to the roots, to the fact that there were people behind us who had created art before and we owed them something (...) Intellectually and formally, we are strongly connected with tradition. Gruppa was an extremely emotional environment and therefore these voices from the beyond were also intense and emotional. ²⁰

Jarosław Modzelewski

JAROSŁAW MODZELEWSKI

ur. 1955 Polski malarz, rysownik, pedagog. Profesor ASP w Warszawie. Współzałożyciel *Gruppy* (Marek Sobczyk, Paweł Kowalewski, Ryszard Grzyb, Włodzimierz Pawlak, Ryszard Woźniak), najważniejszego ugrupowania artystycznego w polskiej sztuce lat 80-tych. Laureat nagrody na I Biennale „Droga i Prawda” we Wrocławiu (1985), Nagrody im. Jana Cybisa (2004) i Nagrody im. Kazimierza Ostrowskiego (2014).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki w Warszawie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie.

Wybrane wystawy: Documenta, Kassel (1987); *Kunst, Europa*, Bonner Kunstverein, Bonn (1992); *Gruppa 1982–1992*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1992); Atelier 340, Bruksela (2001); Warszawa-Moskwa / Moskwa-Warszawa 1900-2000, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa, Galeria Tretyakowska, Moskwa (2005); Muzeum Sztuki Nowoczesnej, Warszawa (2008); Martin Gropius Bau, Berlin (2011); Galeria Zderzak, Kraków (2014).

b. 1955 A Polish painter, draftsman, teacher. A Professor at the Academy of Fine Arts in Warsaw. A co-founder of *Gruppa* (Marek Sobczyk, Paweł Kowalewski, Ryszard Grzyb, Włodzimierz Pawlak, Ryszard Woźniak), the most important artistic group in Polish art of the 80s. A winner of the award at 1st Biennale *Droga i Prawda* in Wrocław (1985), Jan Cybis Award (2004) and Kazimierz Ostrowski Award (2014).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznań, Zachęta National Gallery of Art in Warsaw, Muzeum Sztuki in Łódź, Leon Wyczółkowski Museum in Bydgoszcz, CSW Ujazdowski Castle in Warsaw.

Selected exhibitions: Documenta, Kassel (1987); *Kunst, Europa*, Bonner Kunstverein, Bonn (1992); *Gruppa 1982–1992*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1992); Atelier 340, Brussels (2001); Warsaw-Moscow / Moscow-Warsaw 1900-2000, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw, Tretyakov Gallery, Moscow (2005); Museum of Modern Art, Warsaw (2008); Martin Gropius Bau, Berlin (2011); Zderzak Gallery, Krakow (2014).

Jedynym sposobem dotarcia do rzeczywistości stojącej poza czy ponad rzeczywistością codzienną jest dla mnie namalowanie obrazu. Pierwszym moim spotkaniem z oryginałami wielkiego malarstwa europejskiego było spotkanie z ikoną i mnie się wydaje, że to spotkanie, które zresztą do dnia dzisiejszego pamiętam, w jakiś sposób przesądziło o całym moim rozwoju artystycznym. ²¹
Jerzy Nowosielski

My only way to get to the reality beyond or above the everyday reality is to create a painting. My first encounter with originals of the great European painting was the meeting with icon, and I suppose that it was that meeting, which I still remember, that has somehow determined my entire artistic development. ²¹
Jerzy Nowosielski

JERZY NOWOSIELSKI

1923–2011 Polski malarz, rysownik, scenograf, filozof i teolog prawosławny. Jeden z najwybitniejszych współczesnych pisarzy ikon. Profesor ASP w Krakowie. Członek *Grupy Krakowskiej II* (m.in. Jerzy Bereś, Tadeusz Brzozowski, Tadeusz Kantor, Jan Tarasin, Jerzy Tchórzewski). Laureat Nagrody im. Brata Alberta (1977), Nagrody im. Jana Cybisa (1988), Nagrody im. Witolda Wojtkiewicza (1999). Odznaczony Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski (1998), Złotym Krzyżem Zasługi (1976), Medalem św. Marii Magdaleny II Stopnia (1985), Złotym Medalem Zasłużony Kulturze *Gloria Artis* (2008).

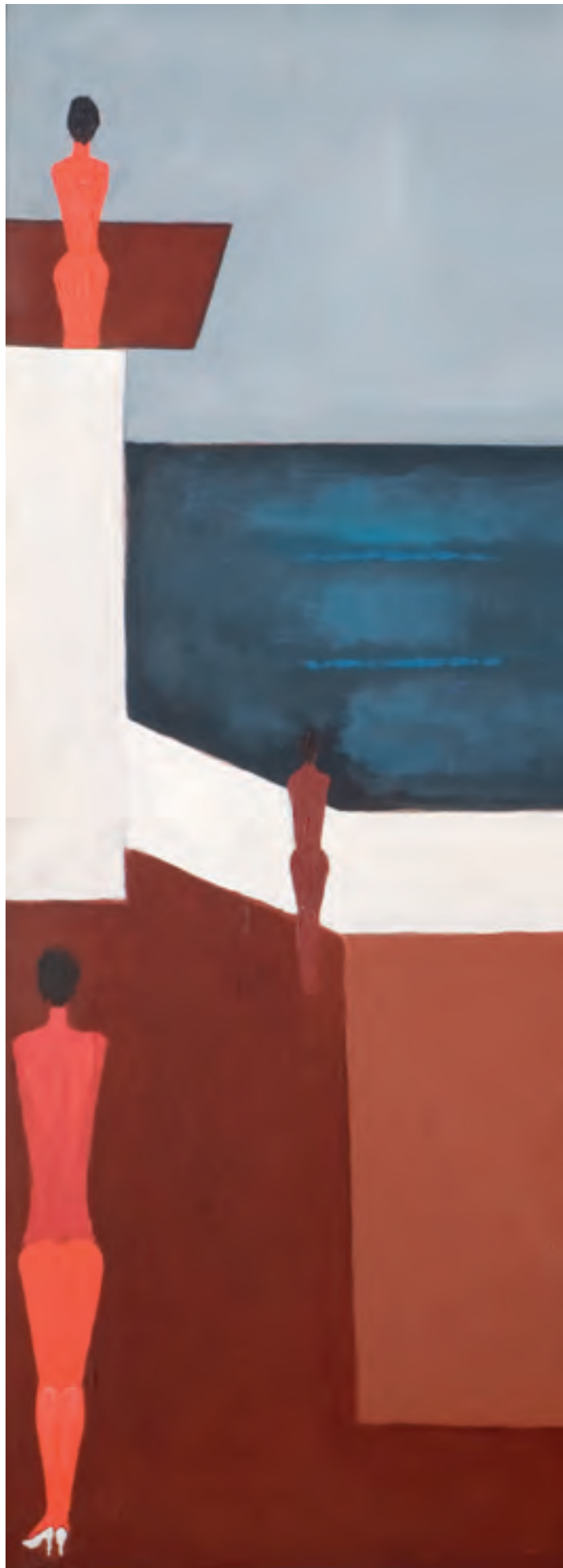
Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Jacka Malczewskiego w Radomiu, Muzeum Okręgowe w Tarnowie, DePaul Art Museum w Chicago, monumentalne realizacje w świątyniach m.in.: w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Hajnówce, Jeleniej Górze, Loudres, Bielsku Podlaskim, Zawierciu.

Wybrane wystawy: Biennale Sztuki w Wenecji (1956); Biennale w São Paulo (1959); Guggenheim International Award, Nowy Jork (1960); Festiwale Polskiego Malarstwa Współczesnego, Szczecin (1962); *wystawa retrospektywna*, Muzeum Narodowe, Poznań (1993); *wystawa retrospektywna*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1994); *wystawa retrospektywna*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2003).

1923–2011 A Polish painter, draftsman, stage designer, philosopher and Orthodox theologian. One of the most outstanding contemporary writers of icons. A Professor at the Academy of Fine Arts in Krakow. A member of *Grupa Krakowska II* (i.a. Jerzy Bereś, Tadeusz Brzozowski, Tadeusz Kantor, Jan Tarasin, Jerzy Tchórzewski). A winner of Brother Albert Award (1977), Jan Cybis Award (1988), Witold Wojtkiewicz Award (1999). Decorated with the Grand Cross of the Order of Polonia Restituta (1998), the Gold Cross of Merit (1976), St Maria Magdalene Medal of 2nd degree (1985), the Gold Medal for *Merit to Culture Gloria Artis* (2008).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznań, Wrocław, Muzeum Sztuki in Łódź, Jacek Malczewski Museum in Radom, Museum in Tarnów, DePaul Art Museum in Chicago, monumental projects in the churches i.a. in Warsaw, Krakow, Wrocław, Hajnówka, Jelenia Góra, Loudres, Bielsk Podlaski, Zawiercie.

Selected exhibitions: Venice Biennale (1956); Biennale in São Paulo (1959); Guggenheim International Award, New York (1960); Festivals of Polish Contemporary Painting, Szczecin (1962); *retrospective exhibition*, Muzeum Narodowe, Poznań (1993); *retrospective exhibition*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1994); *retrospective exhibition*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2003).

W mojej postawie, która jest programem na całe życie, progresja rejestruje proces pracy, dokumentuje i określa czas (...) Liczę progresywnie od 1 do nieskończoności na jednakowych formatach detali (z wyjątkiem „kartek z podróży”), odręcznie pędzlem, białą farbą na szarym tle, z założeniem, że tło każdego następnego detalu będzie o 1% bledsze od poprzedniego. W związku z tym przewidyuję dojście do okresu, w którym detale będą wyliczane bielą na bieli. Każdy detal uzupełniany jest zapisem fonetycznym na taśmie magnetofonowej oraz fotograficzną dokumentacją mojej twarzy. ²²

Roman Opałka

In my attitude, which is a life-long programme, progression records the process of working, documents and determines time (...) I count progressively from 1 to infinity on identical detail formats (with the exception of “travel cards”), by hand with a paintbrush, in white paint on a grey background, assuming that the background of each following detail will be paler than the previous one by 1%. Therefore, I expect that I will get to the point where details are counted in white on white. Every detail is supplemented with a phonetic record on a magnetic tape and a photographic documentation of my face. ²²

Roman Opałka

1931–2011 Polski artysta konceptualny, malarz, grafik. Od 1977 roku mieszkał we Francji. Odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2011), Złotym Medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis oraz Krzyżem Komandorskim Orderu Sztuki i Literatury we Francji. Laureat konkursu na VII Międzynarodowym Biennale Grafiki w Bradford (1968), III Międzynarodowym Biennale Grafiki w Krakowie (1969), Nagrody Krytyki Artystycznej im. C.K. Norwida (1970) oraz Nagrody Kiserring Mönchehaus Museum, Goslar (1993).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Poznaniu, Krakowie, Szczecinie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Centre Georges Pompidou w Paryżu, Museum of Modern Art w Nowym Jorku, Salomon R. Guggenheim Museum w Nowym Jorku, Kunsthalle w Hamburgu, Museu de Arte de São Paulo, Kunstmuseum Dusseldorf, Göteborg Konstmuseum, Musée du Palais Albertina w Wiedniu.

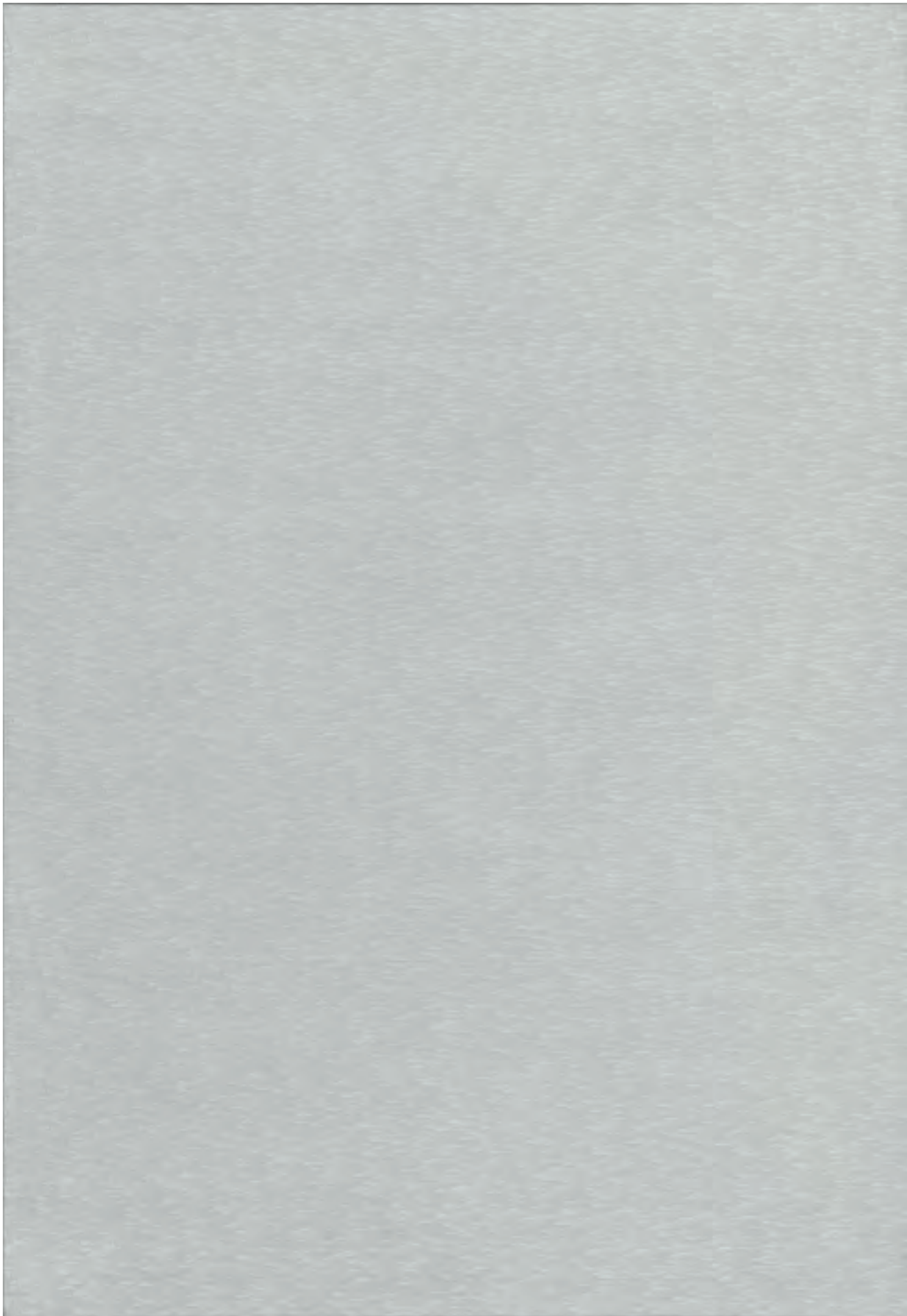
Wybrane wystawy: Biennale Sztuki w São Paulo (1969, 1977, 1987); William Weston Gallery, Londyn (1972); John Weber Gallery, Nowy Jork (1974, 1983); Documenta w Kassel (1977); Kaiserring Award, Mönchehaus Museum, Goslar (1993); Neue Nationalgalerie, Berlin (1994); Biennale w Wenecji (1995, 2003, 2011, 2013); PS1 MoMA (2000); *Instalacja stała*, Muzeum Sztuki, Łódź (2001); *Grande Retrospective*, StadtPalais, Drezno, Musée des Beaux-Arts, Zug; Centre Pompidou – Metz, Metz (2013), Dominique Levy Gallery, Nowy Jork (2014); Spectra Art Space, Fundacja Rodziny Staraków, Warszawa (2015.)

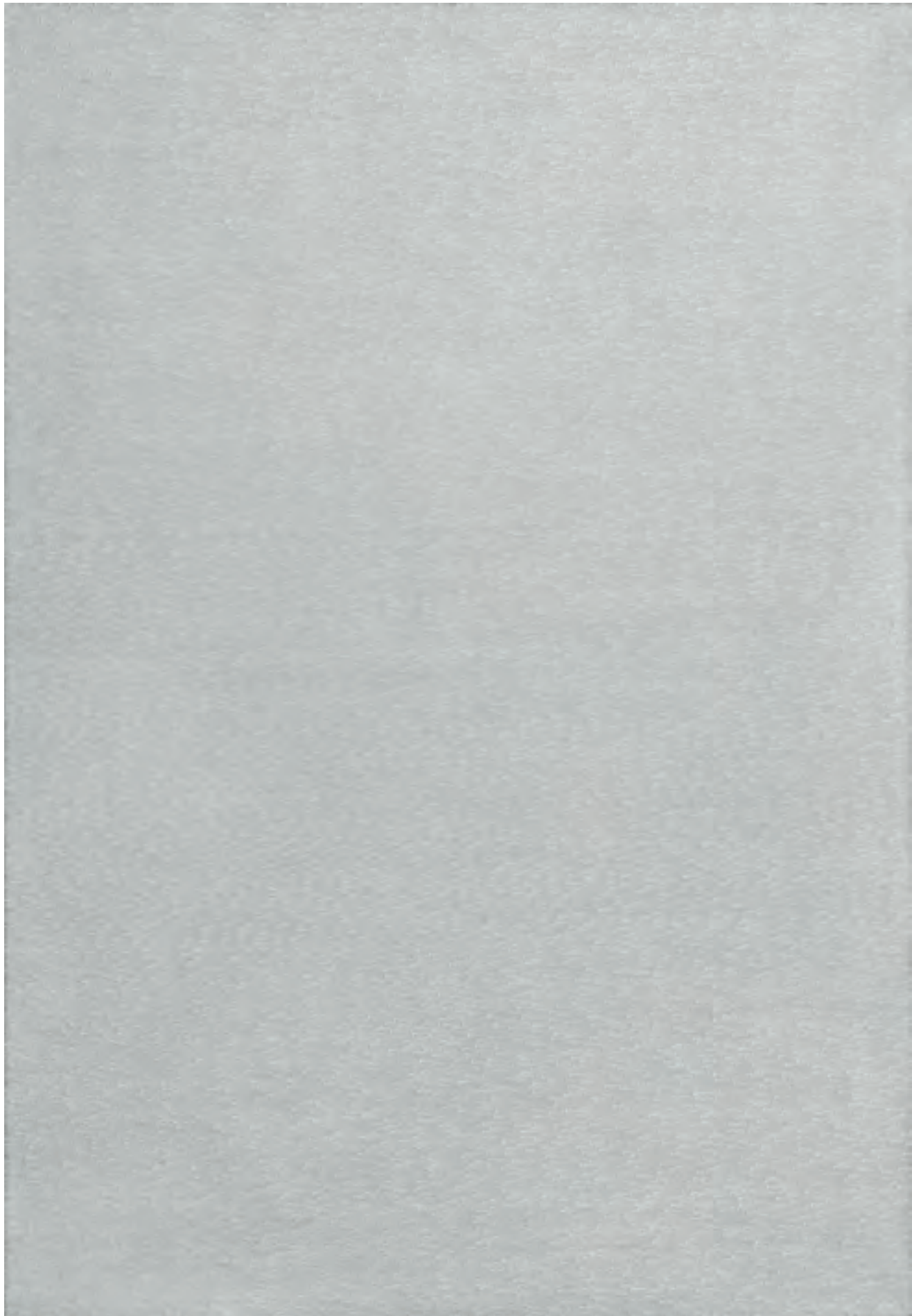
1931–2011 A Polish conceptual artist, painter, graphic artist. He lived in France from 1977. He was decorated with the Knight's Cross of the Order of Polonia Restituta (2011), the Gold Medal for *Merit to Culture Gloria Artis*, and the Commander's Cross of the Order of Arts and Letters in France. He was a winner of the competition at the 7th International Print Biennale in Bradford (1968), the 3rd International Print Biennale in Kraków (1969), C.K. Norwid Art Critics' Award (1970) and Kiserring Mönchehaus Museum Award, Goslar (1993).

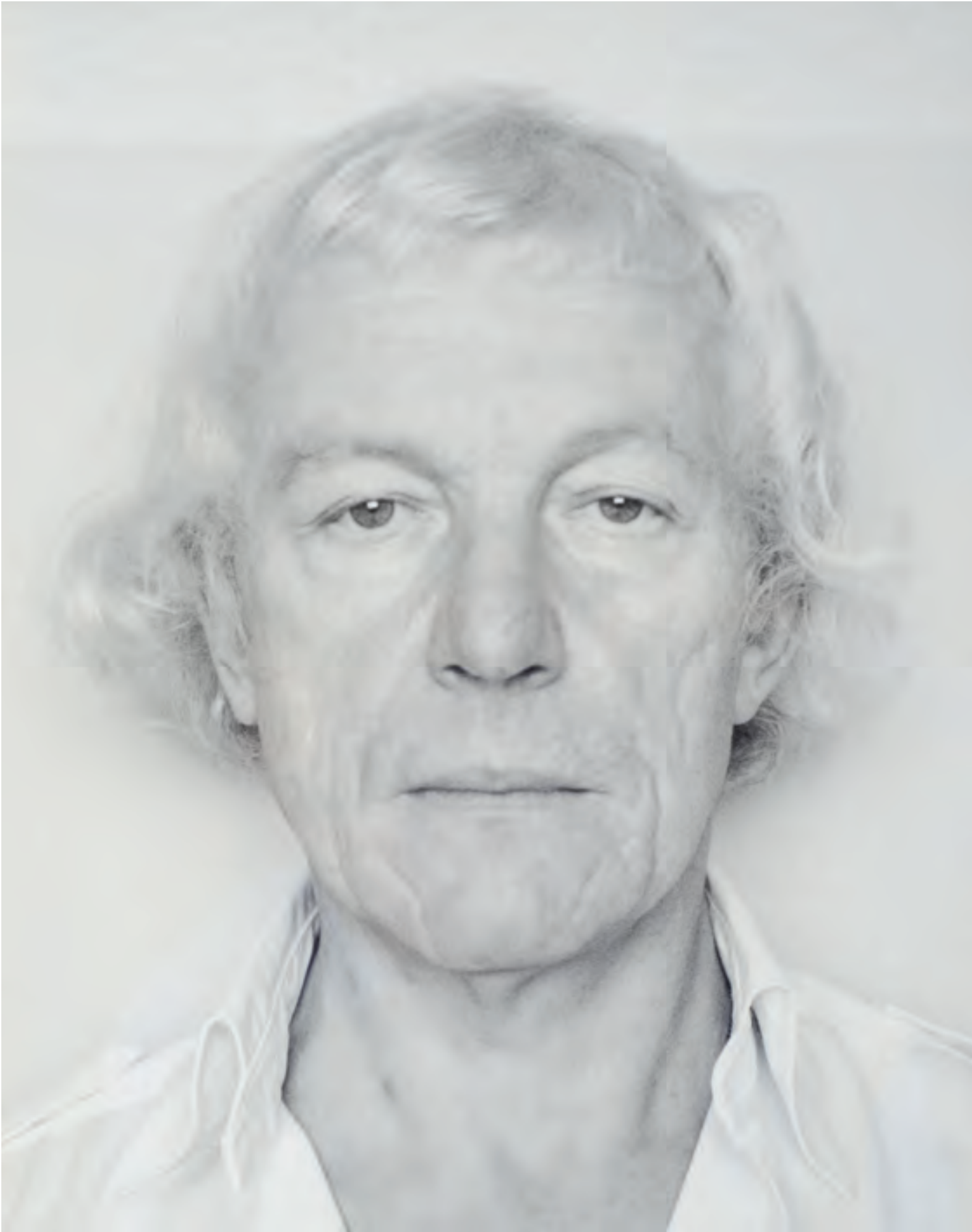
Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Poznań, Kraków, Szczecin, Museum of Art in Łódź, Centre Georges Pompidou in Paris, Museum of Modern Art in New York, Salomon R. Guggenheim Museum in New York, Kunsthalle in Hamburg, Museu de Arte de São Paulo, Kunstmuseum Dusseldorf, Göteborgs Konstmuseum, Musée du Palais Albertina in Vienna.

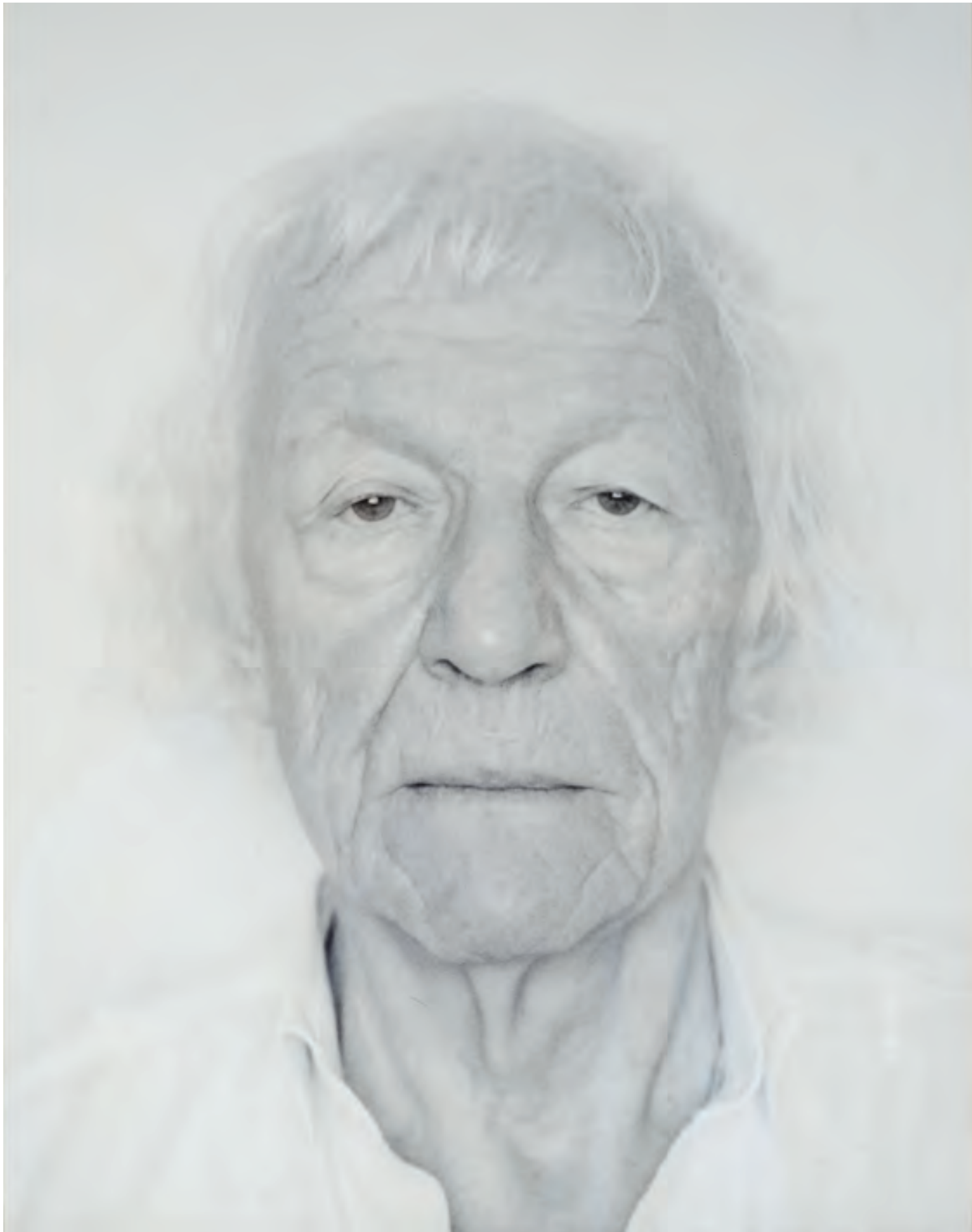
Selected exhibitions: Art Biennale in São Paulo (1969, 1977, 1987); William Weston Gallery, London (1972); John Weber Gallery, New York (1974, 1983); Documenta in Kassel (1977); Kaiserring Award, Mönchehaus Museum, Goslar (1993); Neue Nationalgalerie, Berlin (1994); Venice Biennale (1995, 2003, 2011, 2013); PS1 MoMA (2000); *Permanent installation*, Museum of Art, Łódź (2001); *Grande Retrospective* Roman Opalka, StadtPalais, Dresden, Musée des Beaux-Arts, Zug; Centre Pompidou – Metz, Metz (2013); Dominique Levy Gallery, New York (2014); Spectra Art Space, Starak Family Foundation, Warsaw (2015).

Roman Opalka | Opalka 1965/1-∞, Detail 5398936

U Strzemińskiego jest niewola kadru. (...) To jest charakterystyczna dla sztuki europejskiej zależność od zdefiniowanych, określonych pól. I charakterystyczny dla Europy antropocentryzm, chęć chwytania, sytuowanie siebie wewnątrz tego obszaru. W Azji nie ma uwięzienia w kadrze. Pod tym względem ja jestem może bardziej z Azji. Tam cała kompozycja rozwija się bez początku i końca; jest otwarta. (...) Interesują mnie sprawy tak odmiennego myślenia, więc idę dalej w sięganiu po problemy budowy bogate w odniesienia wielokulturowe. ²³

Roman Owidzki

Strzemiński is enslaved by the frame. (...) This is a dependency, characteristic for the European art, on defined, specified fields. And the anthropocentrism, the wish to grasp, placing oneself inside this area – characteristic for Europe. In the case of Asia, there is no entrapment in the frame. In this regard, I perhaps come from Asia to a greater degree. The whole composition develops without the beginning and the end there; it is open. (...) I am interested in the matters of such a different thinking, so I move farther in reaching for structure problems rich in multi-cultural references. ²³

Roman Owidzki

ROMAN OWIDZKI

1912–2009 Polski malarz, grafik, ilustrator, scenograf, pedagog i teoretyk sztuki. Profesor ASP w Warszawie, gdzie prowadził autorską Pracownię Wiedzy o Działaniach i Strukturach Wizualnych. Autor wielu prac z zakresu metodyki nauczania plastycznego. Związany z warszawskimi galeriami Krzywe Koło i Foksal. Laureat Nagrody im. Jana Cybisa (2007) oraz Nagrody Krytyki Artystycznej im. Cypriana Kamila Norwida (2006). Stypendysta rządu francuskiego (1965). Brał udział w Sympozjum Artystów i Naukowców w Puławach (1966).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum ASP w Warszawie

Wybrane wystawy: Museum of Modern Art, Floryda (1962); *Polskie malarstwo od 1945*, Stadtische Galerie Delmenhorst; Grabowski Gallery, Londyn (1964); *Przestrzeń – Ruch – Światło*, Muzeum Sztuki Aktualnej, Wrocław (1967); Art Consulting Galeria, Warszawa (1999); Galeria Studio, Warszawa (2005).

1912–2009 A Polish painter, graphic artist, illustrator, stage designer, teacher and theoretician of art. A Professor at the Academy of Fine Arts in Warsaw, where he held his own Studio of Knowledge of Visual Actions and Structures. Author of numerous works on the methodology of teaching art. A winner of Jan Cybis Award (2007) and Cyprian Kamil Norwid Artistic Critique Award (2006). A holder of the French government's scholarship (1965). He took part in Symposium of Artists and Scientists in Puławy (1966).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Wrocław, Muzeum Sztuki in Łódź, Academy of Fine Arts Museum in Warsaw

Selected exhibitions: Museum of Modern Art, Florida (1962); *Polish painting from 1945*, Stadtische Galerie Delmenhorst; Grabowski Gallery, London (1964); *Space – Movement – Light*, Museum of Actual Art, Wrocław (1967); Art Consulting Galeria, Warsaw (1999); Studio Gallery, Warsaw (2005).

Gruppa próbuje absurdalnie zbawić świat trzema ulubionymi kolorami: zielonym, czarnym i czerwonym. Popatrzcie, jaka jestem (myśli Gruppa, malując), oto moja cała prywatna, osobista sztuka. Oto moje ciało, oto moja dusza, wchodźcie i bierzcie ze mnie wszyscy. Ta pozorna otwartość okazuje się być metodą na odciążenie od pustki malarstwa i od absurdu tworzenia. (...) Jest coś w słowach i obrazach Gruppy, czemu nikt nie umie uwierzyć. Największe tragedie i najpełniejsze szczęście przyjmujemy w osłupieniu. (...) Staramy się malować to wszystko jak długo wystarcza nam siła na artyzm (...) Kto chciał wiedzieć wszystko, nie zobaczy nic. ²⁴
Włodzimierz Pawlak

Gruppa absurdly tries to redeem the world with its three favourite colours: green, black and red. Look at me (Gruppa thinks when painting), here's my whole private, personal art. Here's my body, my soul, come in and take from me. His apparent openness turns out to be a method of directing away from the emptiness of painting and the absurdity of creativeness. (...) There is something in Gruppa's words and pictures that no one can believe. We view the most tragic and the most fortunate things with incredulity. (...) We try to paint all this for as long as we have strength for artistry. ²⁴
Włodzimierz Pawlak

WŁODZIMIERZ PAWLAK

ur. 1957 Polski malarz, rzeźbiarz, performer, poeta, teoretyk sztuki. Laureat nagrody na XXII Festiwalu Malarstwa w Cagnes-sur-Mer (1990). Współzałożyciel *Gruppy* (Marek Sobczyk, Paweł Kowalewski, Ryszard Grzyb, Jarosław Modzelewski, Ryszard Woźniak), najważniejszego ugrupowania artystycznego w polskiej sztuce lat 80-tych.

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Wrocławiu, Krakowie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie, Zachęta Sztuki Współczesnej w Szczecinie, Centro Direzionale Colleoni, Galerie Nikki Diana Marquardt.

Wybrane wystawy: Documenta, Kassel (1987); *Gruppa 1982–1992*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1992), Polski Instytut Kultury, Berlin (2000), *Malarstwo polskie XXI wieku*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2007); *wystawa retrospektywna*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2008).

b. 1957 A Polish painter, sculptor, performer, poet, theoretician of art. A winner of the 22nd Cagnes-sur-Mer Painting Festival award (1990). A co-founder of *Gruppa* (Marek Sobczyk, Paweł Kowalewski, Ryszard Grzyb, Jarosław Modzelewski, Ryszard Woźniak), the most important artistic group in Polish art of the 80s.

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Wrocław, Krakow, Muzeum Sztuki in Łódź, Museum of Modern Art in Warsaw, Zachęta National Gallery of Art in Warsaw, CSW Ujazdowski Castle in Warsaw, Zachęta Sztuki Współczesnej in Szczecin, Centro Direzionale Colleoni, Galerie Nikki Diana Marquardt.

Selected exhibitions: Documenta, Kassel (1987); *Gruppa 1982–1992*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1992), Polish Institute of Culture, Berlin (2000), *The XXI century Polish painting*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2007); *retrospective exhibition*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2008).

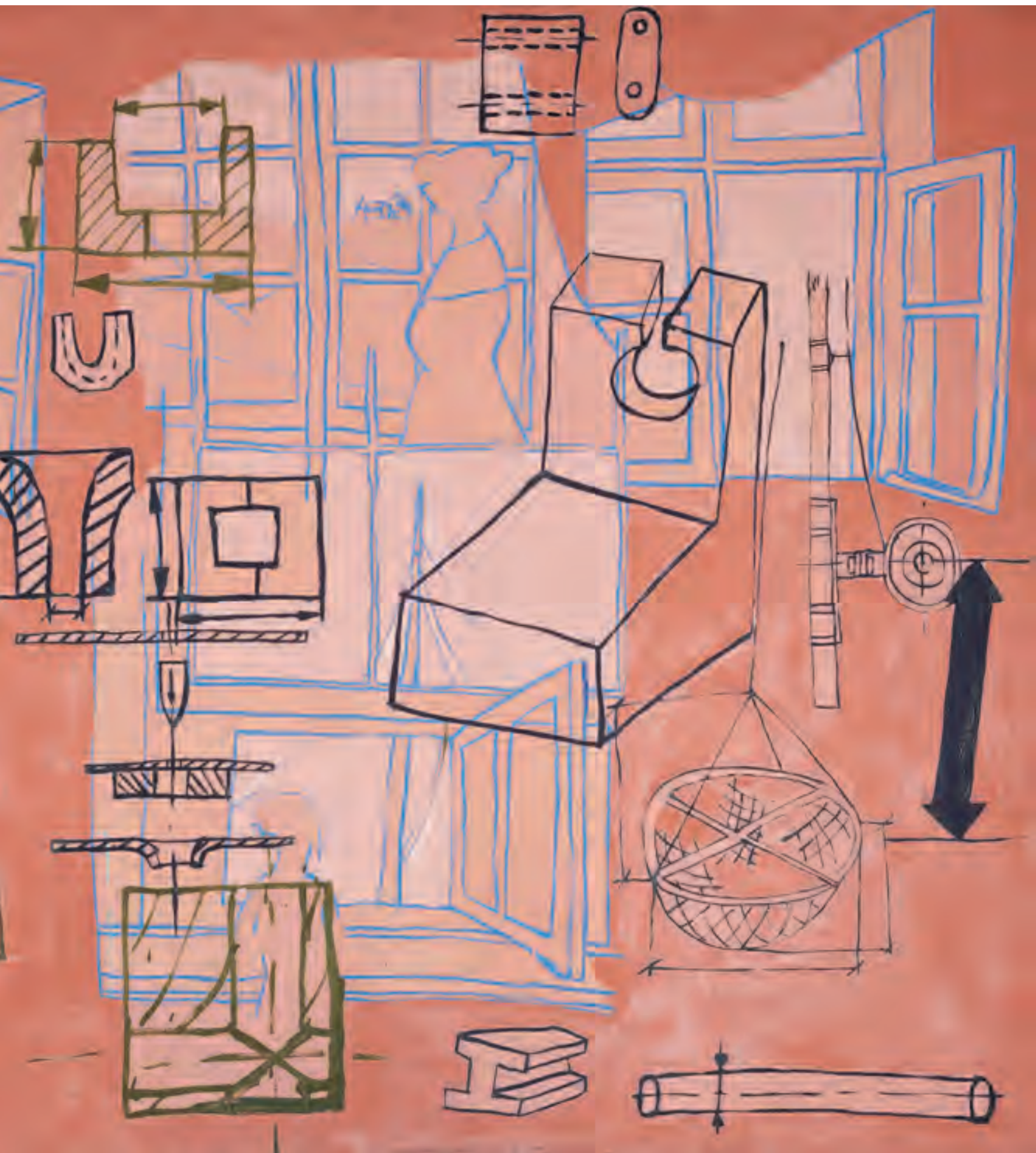

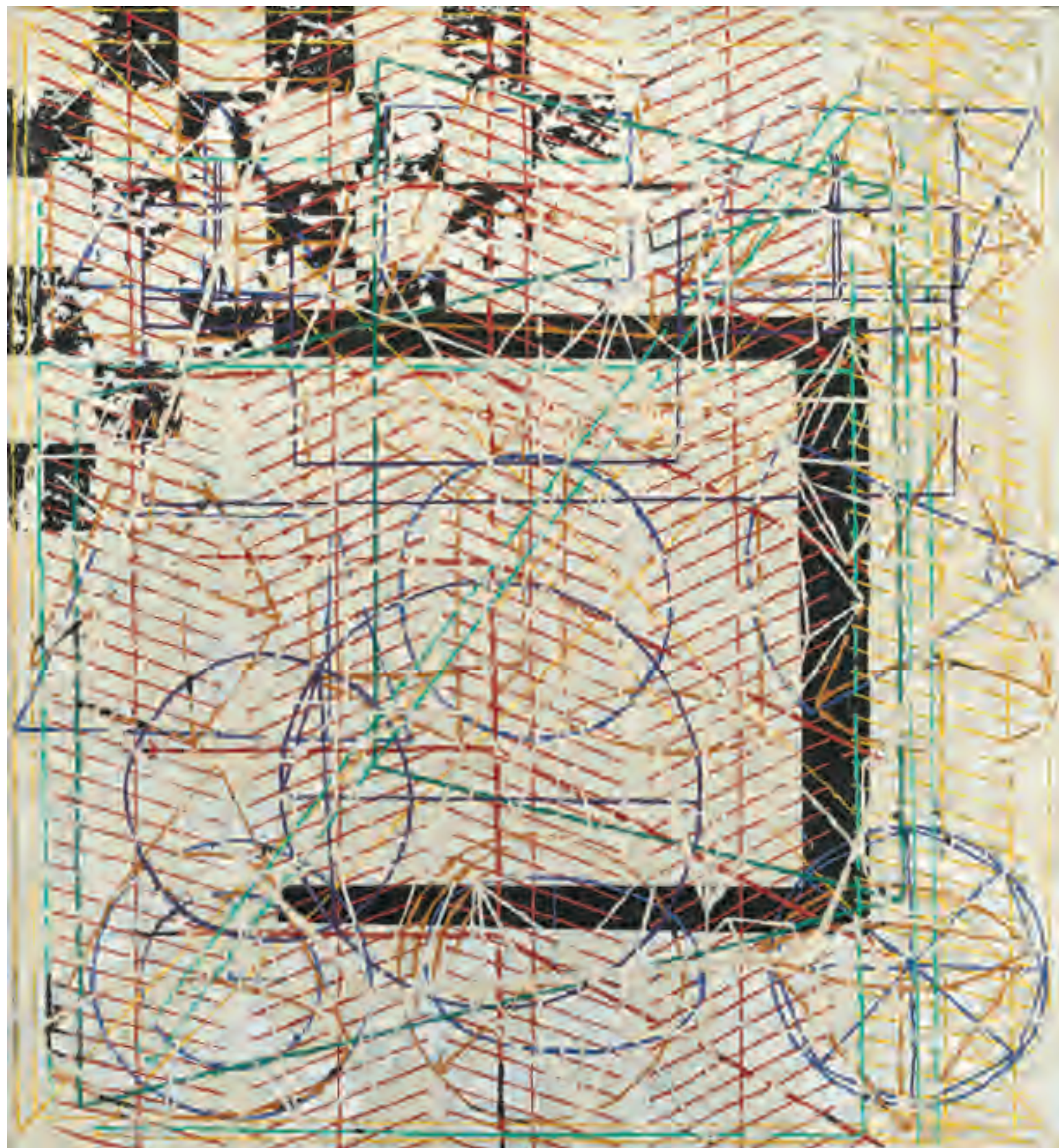

Włodzimierz Pawlak
Chwila w której człowiek i pies czują ten sam ból istnienia | The moment when a man and a dog feel the same pain of existence | 1986

Taszyzm operuje wieloma nowymi materiałami właściwymi naszej epoce. Na przykład lakiery szybkoschnące, różne masy plastyczne... Nie ma ograniczeń w stosowaniu materiałów. Można tworzyć kompozycje taszystowskie nawet tynkiem. Można malować bardzo cienko – można też szukać konstrukcji fakturalnych uzyskiwanych przez nawarstwienie materiału. Rzeczywistość obrazu taszystowskiego jest bardzo różna i nie podlega żadnej z dotychczas przyjętych poetyk malarskich. Artysta prowokuje proces techniczny powstawania nowej materii obrazu. ²⁵

Teresa Rudowicz

Tachism employs numerous new materials that are specific to our epoch. For example, quick-drying lacquers, various plastic masses... There are no limitations in the use of materials. You can create tachist compositions even using plaster. You can paint in very thin layers – you can also seek texture structures achieved by material build-up. The reality of a tachist painting is very diverse and does not belong to any of the painting poetics adopted so far. The artist provokes the physical process of creation of a new painting matter. ²⁵

Teresa Rudowicz

TERESA RUDOWICZ

1928–1994 Polska malarka, autorka kolaży, asamblaży i fotomontaży. Stypendystka Fundacji Kościuszkowskiej w USA (1971/72). Współzałożycielka *Grupy Krakowskiej II* (m.in. Jerzy Bereś, Tadeusz Brzozowski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Jan Tarasin, Jerzy Tchórzewski).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Krakowie, Muzeum Sztuki Nowoczesnej we Wrocławiu, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, Galeria Nazionale d'Arte Moderna w Rzymie, Museum Boymans van Beuvlingen w Rotterdamie, Museum der Kunst XX Jahrhunderts w Wiedniu, Alcoa Collection of Contemporary Art w Pittsburgu.

Wybrane wystawy: Wystawa Sztuki Nowoczesnej, Warszawa (1957), Galerie Lambert, Paryż (1959); Galeria l'Obelisco, Rzym (1960); Museum of Modern Art, Nowy Jork (1961); Felix Landau Gallery, Los Angeles (1960); Museo d'Arte Moderna (1966); *wystawa retrospektywna*, Muzeum Narodowe, Warszawa (1991); Krakowski Pałac Sztuki (1993); Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1994); Muzeum Narodowe, Kraków (2008).

1928–1994 A Polish painter, author of collages, assemblages and photomontages, A holder of the US Kosciuszko Foundation's scholarship (1971/72). A co-founder of *Grupa Krakowska II* (i.a. Jerzy Bereś, Tadeusz Brzozowski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Jan Tarasin, Jerzy Tchórzewski).

Works in collections i.a.: National Museum in Krakow, Museum of Modern Art in Wrocław, The Historical Museum of the City of Krakow, Galeria Nazionale d'Arte Moderna in Rome, Museum Boymans van Beuvlingen in Rotterdam, Museum der Kunst XX Jahrhunderts in Vienna, Alcoa Collection of Contemporary Art in Pittsburgh

Selected exhibitions: Exhibition of Modern Art, Warsaw (1957), Galerie Lambert, Paris (1959); Galeria l'Obelisco, Rome (1960); Museum of Modern Art, New York (1961); Felix Landau Gallery, Los Angeles (1960); Museo d'Arte Moderna, Rome (1966); *retrospective exhibition*, National Museum, Warsaw (1991); Pałac Sztuki in Krakow (1993); Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1994); Muzeum Narodowe, Krakow (2008).

*Nie lubię tego określenia, ale grzebię się w farbie i płótnie. Nie używam sztalug, maluję na podłodze. Ten cały malarski konkret, który wychodzi mi spod pędzla, jest silnie nasycony egzystencjalnym ładunkiem. (...) Płaszczyzna, przestrzeń, forma. Jest to nie tylko najważniejsze; to obsesja. Formę – cel sztuki – pojmuję jako punkt leżący na granicy pomiędzy egzystencją a transcendencją. W połowie należy do materii, a w połowie do spraw ducha. Trzeba do tego celu dążyć, chociaż pełni się nie osiągnie..*²⁶
Jacek Sempoliński

*I do not like the expression, but I rummage around paint and canvas. I do not use easels, I paint on the floor. The whole painting concrete that I create is strongly saturated with an existential load. (...) Plane, space, form. It is not only most important; it is an obsession. I comprehend form – art's goal – as a point located on the border between existence and transcendence. Half of it belongs to matter and the other half – to spirit. You need to strive for this goal although you cannot fully achieve it..*²⁶
Jacek Sempoliński

JACEK SEMPOLIŃSKI

1927–2012 Polski malarz, rysownik, pedagog, krytyk i eseista. Profesor ASP w Warszawie. Laureat Nagrody im. Jana Cybisa (1976) i Nagrody im. Kazimierza Ostrowskiego (2004). Odznaczony Złotym Medalem *Zasłużony Kulturze Gloria Artis* (2012).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu, Kielcach, Muzeum im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu, Muzeum Historii Miasta Krakowa, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki w Warszawie

Wybrane wystawy: Ogólnopolska Wystawa Młodej Plastyki, Arsenal, Warszawa (1955); II Biennale w Paryżu (1961); Międzynarodowe Biennale w Stambule (1987); Stadtische Galerie, Delmenhorst (1992); Muzeum Narodowe, Gdańsk (1997); *wystawa retrospektywna*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2002); Miejska Galeria Sztuki, Łódź (2011); Muzeum Sztuki Nowoczesnej, Warszawa (2013); Cer Modern, Ankara (2014).

1927–2012 A Polish painter, draftsman, teacher, critic and essayist. A Professor at the Academy of Fine Arts in Warsaw. A winner of Jan Cybis Award (1976) and Kazimierz Ostrowski Award (2004). Decorated with the Gold Medal for Merit to Culture *Gloria Artis* (2012).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Wrocław, Poznań, Kielce, Leon Wyczółkowski Museum in Bydgoszcz, Jacek Malczewski Museum in Radom, The Historical Museum of the City of Krakow, Museum of Modern Art in Warsaw, Zachęta National Gallery of Art in Warsaw

Selected exhibitions: National Exhibition of Young Art, Arsenal, Warsaw (1955); 2nd Biennale in Paris (1961); The International Istanbul Biennial (1987); Stadtische Galerie, Delmenhorst (1992); National Museum, Gdańsk (1997); *retrospective exhibition*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2002); Miejska Galeria Sztuki, Łódź (2011); Museum of Modern Art, Warsaw (2013); Cer Modern, Ankara (2014).

„Seksreligiapolityka” jako jedno słowo i aktywność, i jako pojmowanie każdego z tych słów/rodzajów aktywności zamiennie z dwoma pozostałymi, seks jest religią i polityką, tak jak aktywność religijna jest aktywnością polityczną i seksualną, a nasze (moje) pojmowanie/niepojmowanie prowadzi do zastępowania i mylenia polityki z religią i z seksem. To pojmowanie/niepojmowanie towarzyszy mi od lat młodzieńczych. ²⁷

Marek Sobczyk

„Sexreligionpolitics” as one word and one activity, which could be interpreted as understanding each of these words/types of activity interchangeably with the other two. Sex is religion and politics as well as religious activity is a political and sexual activity and our (my) understanding/not understanding leads to replacing and mistaking politics with sex and religion. I have developed such understanding/not understanding since I was young. ²⁷

Marek Sobczyk

MAREK SOBCZYK

Ur. 1955 Polski malarz, grafik, teoretyk sztuki i pedagog. Współtwórca *Gruppy* (Ryszard Grzyb, Paweł Kowalewski, Jarosław Modzelewski, Włodzimierz Pawlak, Ryszard Woźniak), najważniejszego ugrupowania artystycznego w polskiej sztuce lat 80-tych. Twórca Manifestu Kina Grawitacyjnego (2012).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Instytut Sztuki Wyspa w Gdańsku, Muzeum im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Stadtmuseum w Dusseldorfie.

Wybrane wystawy: BWA, Sopot (1986); Documenta, Kassel (1987); Pałac Scheiblera, Łódź (1990); *Gruppa 1982-91*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1992); Atelier 340 Museum, Bruksela (2001); Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2002); *Kolekcja Sztuki Współczesnej*, Muzeum Narodowe Warszawa (2002); *Gender Check*, Mumok, Wiedeń i Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2009); Galeria Atak, Warszawa (2011).

b. 1955 A Polish painter, graphic artist, theoretician of art and teacher. A co-founder of the group called *Gruppa* (Ryszard Grzyb, Paweł Kowalewski, Jarosław Modzelewski, Włodzimierz Pawlak, Ryszard Woźniak), the most important artistic group in Polish art of the 80s. A founder of Gravitational Cinema Manifesto (2012).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Museum of Modern Art. In Warsaw, CSW Ujazdowski Castle in Warsaw, Muzeum Sztuki in Łódź, Wyspa Institute of Art in Gdańsk, Leon Wyczółkowski Museum in Bydgoszcz, Stadtmuseum in Dusseldorf.

Selected exhibitions: BWA, Sopot (1986); Documenta, Kassel (1987); Pałac Scheiblera, Łódź (1990); *Gruppa 1982-91*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1992); Atelier 340 Museum, Bruksela (2001); Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2002); Contemporary Art Collection, National Museum in Warsaw (2002); *Gender Check*, Mumok, Vienna and Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2009); Atak Gallery, Warsaw (2011).

Marek Sobczyk | Mleko Marii, Krew Chrystusa | Milk of Mary, Blood of Christ | 1988

Sztuka rodząc się zawsze w określonym środowisku i na określonej bazie społecznej jest symptomem tych uwarunkowań. Zaś system współczesny jest rezultatem myślenia zindustrializowanego i zurbanizowanego. Z tego powodu elementy, które sztuka przekształca w system form nie przybliżają nam świata zwierzęcego i roślinnego, ale: a) tempo i mechanizację, b) rzeczywistość form wymierzalnych, c) myślenie matematyczne w abstrakcyjnym skrócie, d) organizację i równowagę, do której dąży współczesna cywilizacja e) obiektywizm kryteriów ponadindywidualnych. ²⁸

Henryk Stażewski

Always born in a given environment and on a specific social base, art is a symptom of such considerations. The contemporary system, in turn, is a result of industrialised and urbanised thinking. Therefore, the elements transformed by art into a system of forms do not bring the animal and plant world closer but rather: a) speed and mechanisation, b) reality of measurable forms, c) mathematical thinking in an abstract shortcut, d) organisation and balance strived by the contemporary civilisation e) objectivism of supra-individual criteria. ²⁸

Henryk Stażewski

HENRYK STAŻEWSKI

1894–1988 Polski malarz, twórca reliefów, grafik, kolaży. Należał do najważniejszych przedwojennych ugrupowań awangardowych w Polsce: *Blok* (m.in. Władysław Strzemiński, Teresa Żarnowerówna, Mieczysław Szczuka), *Praesens* (Bohdan Lachert, Symon Syrkus) i *a.r* (Jan Brzękowski, Jan Przyboś). Członek grup *Cercle et Caree* i *Abstraction-Creation*. Współtwórca wraz z Edwardem Krasińskim i Tadeuszem Kantorem Galerii Foksal. Uznawany powszechnie za patrona polskiej awangardy, tworzył wyłącznie kompozycje abstrakcyjne o konstruktywistycznym rodowodzie.

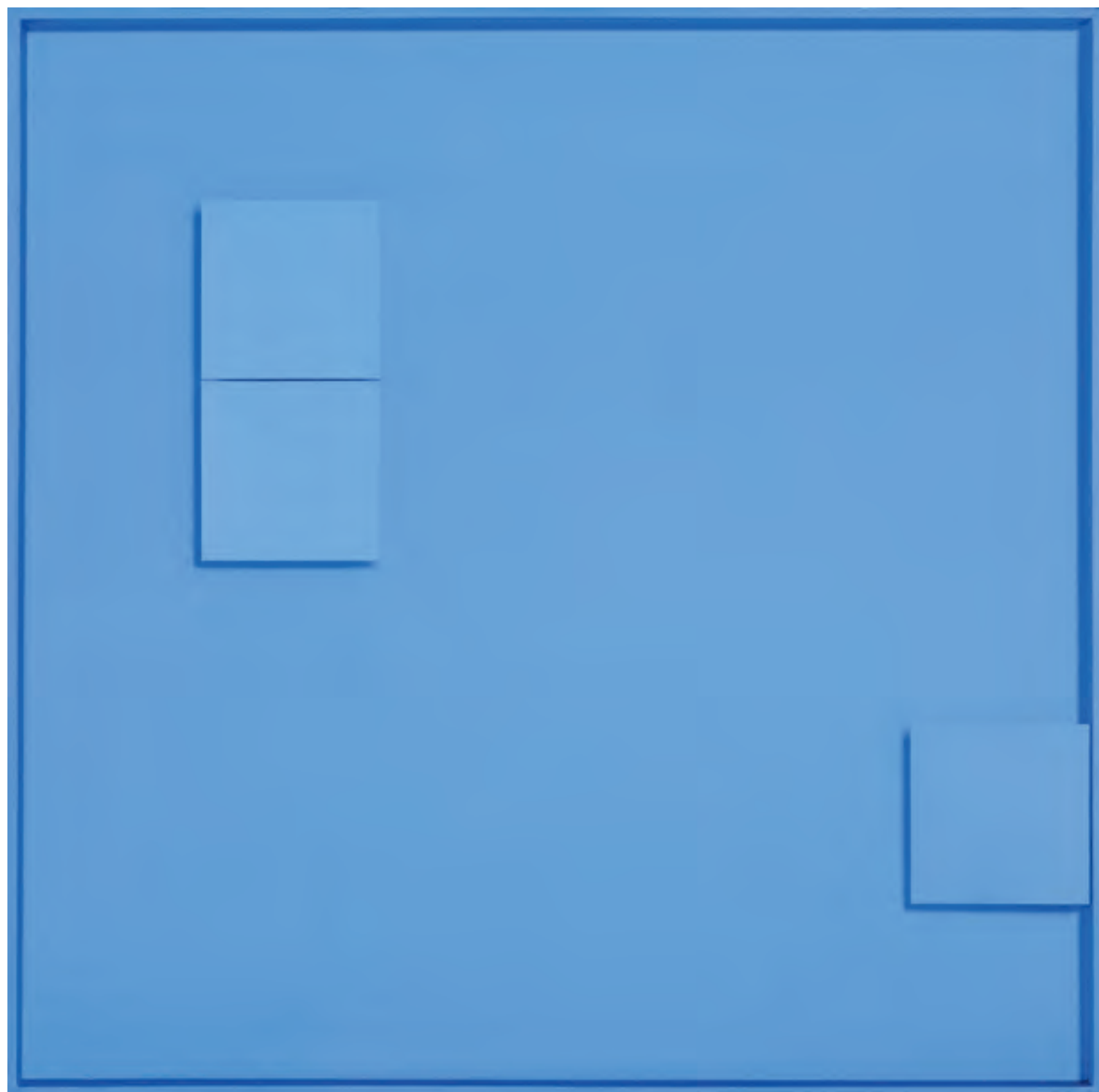
Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki w Warszawie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Bernardo Mueller Museum w Otterlo, Museum Wuerth w Kuenzelsau, Daimler Contemporary w Berlinie, Ludwig Museum–Museum of Contemporary Art w Budapeszcie.

Wybrane wystawy: *Constructivism in Poland: 1923–35*, Museum of Modern Art, Nowy Jork (1976); Annely Juda Fine Art, Londyn (1982); Rooseum Center for Contemporary Art, Malmö (2000); *wystawa retrospektywna* CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa (2001); *wystawa retrospektywna*, Muzeum Narodowe w Krakowie (2008); *Museum der Wuensche*, MUMOK, Wiedeń (2011); *A Fine Line: Concrete, Constructivist And Minimalist Art*, Austin/Demond Fine Art, Londyn (2014).

1894–1988 A Polish painter, author of reliefs, graphics, collages and spatial forms. A member of such formations as *Blok* (i.a. Władysław Strzemiński, Teresa Żarnowerówna, Mieczysław Szczuka), *Praesens* (Bohdan Lachert, Symon Syrkus), *a.r* (Jan Brzękowski, Jan Przyboś). A member of groups such as *Cercle et Caree* and *Abstraction-Creation*. Together with Edward Krasiński and Tadeusz Kantor, he established the Foksal Gallery. He is widely considered as the patron of Polish avant-garde, he created purely abstract compositions based on Constructivism.

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Wrocław, Muzeum Górnośląskie in Bytom, Zachęta National Gallery of Art in Warsaw, Muzeum Sztuki in Łódź, Bernardo Mueller Museum in Otterlo, Museum Wuerth in Kuenzelsau, Daimler Contemporary in Berlin, Ludwig Museum–Museum of Contemporary Art in Budapest.

Selected exhibitions: *Constructivism in Poland: 1923–35*, Museum of Modern Art, New York (1976); Annely Juda Fine Art, London (1982); Rooseum Center for Contemporary Art, Malmö (2000); *retrospective exhibition*, CSW Ujazdowski Castle, Warsaw (2001); *retrospective exhibition*, National Museum in Krakow (2008); *Museum der Wuensche*, MUMOK, Vienna (2011); *A Fine Line: Concrete, Constructivist And Minimalist Art*, Austin/Demond Fine Art, London (2014).

Człowiek zawsze maluje siebie. Nawet w abstrakcji. Życiorys jest najważniejszy. Mówi, kim człowiek jest, co w nim siedzi. Sztuka dopiero wtedy znajduje oddźwięk, kiedy artysta zdoła przedstawić siebie sugestywnie. (...) kości, ości, skóry, pióra... To także formy natury. Ocalam je od zniszczenia, przedłużam ich byt w postaci obrazu. Malarstwo jest dwuwymiarowe: mojej sztuce dodaję trzeci wymiar. Wprowadzam do niej czas, poprzez realne formy, których ewolucja trwała tysiące, miliony lat; teraz przeżyją w moich pracach. ²⁹

Jonasz Stern

A human always paints himself. Even in abstraction. The life history is most important. It says who the human is, what haunts him. Art can find a response only when the artist manages to present himself evocatively. (...) bones, fishbones, skins, feathers (...) These are also forms of nature. I save them from destruction, prolong their existence in the form of a picture. Painting is two-dimensional: I provide my art with the third dimension. I introduce time to it, through real forms which evolved over thousands, millions of years; now they are going to survive in my works. ²⁹

Jonasz Stern

JONASZ STERN

1904–1988 Polski malarz, grafik i pedagog żydowskiego pochodzenia. Współzałożyciel *Grupy Krakowskiej* (Maria Jarema, Adam Marczyński) oraz *Grupy Krakowskiej II* (m.in. Tadeusz Brzozowski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Jan Tarasin). Laureat nagrody Ministra Kultury i Sztuki (1979).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Gdańsku, Kielcach, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Okręgowe w Toruniu, Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, Muzeum w Bytomiu, Lwowska Galeria Sztuki, Galeria Sztuki Współczesnej w Olsztynie.

Wybrane wystawy: *Moderne Polnische Malerein Graphil*, Neue Nationalgalerie, Berlin (1969); *wystawa retrospektywna*, Muzeum Narodowe, Kraków (1972); Międzynarodowe Biennale w Stambule (1987); Muzeum Sztuki, Łódź, Musee d'Art Conemporain, Lyon (1992); *Europa, Europa*, Bonn (1994); CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa (2006); Muzeum Narodowe, Kraków (2009); Muzeum Sztuki, Łódź (2009); *Imaginarios De La Resistencia*, Museo de la Solidaridad Salvador Allende, Santiago (2013).

1904–1988 A Polish painter, graphic artist and teacher of Jewish descent. A co-founder of *Grupa Krakowska* (Maria Jarema, Adam Marczyński) and *Grupa Krakowska II* (i.a. Tadeusz Brzozowski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Jan Tarasin). A winner of the award granted by the Minister of Culture and Art (1979).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznań, Gdańsk, Kielce, Muzeum Sztuki in Łódź, Museum in Toruń, Muzeum Górnośląskie in Bytom, Lviv National Art Gallery, Modern Art Gallery in Olsztyn

Selected exhibitions: *Moderne Polnische Malerein Graphil*, Neue Nationalgalerie, Berlin (1969); *retrospective exhibition*, National Museum, Krakow (1972); The International Istanbul Biennial (1987); Muzeum Sztuki, Łódź, Musee d'Art Conemporain, Lyon (1992); *Europa, Europa*, Bonn (1994); CSW Ujazdowski Castle, Warsaw (2006); National Museum, Krakow (2009); Muzeum Sztuki, Łódź (2009); *Imaginarios De La Resistencia*, Museo de la Solidaridad Salvador Allende, Santiago (2013).

Mój gest kieruje się w stronę ciała ludzkiego, tej „sfery całkowicie erogennej”, w stronę najbardziej nieokreślonych i najulotniejszych jego odczuć. Sławić nietrwałość w zakamarkach naszego ciała, w śladach naszych kroków po tej ziemi. Przez odciski ciała ludzkiego usiłuję utrwalić w przezroczystym polistyrenie ulotne momenty życia, jego paradoksy i jego absurdalność. (...) u jestem przekonana, że wśród wszystkich przejawów nietrwałości, ciało ludzkie jest najwrażliwszym, jedynym źródłem wszelkiej radości, wszelkiego bólu i wszelkiej prawdy, a to z powodu swej ontologicznej nędzy tak samo nieuniknionej, jak – w płaszczyźnie świadomości – zupełnie nie do przyjęcia. ³⁰

Alina Szapocznikow

My gesture is aimed at the human body, this “entirely erogenic sphere”, with its undefined and ephemeral feelings – celebrating its impermanence in the recesses of our body, in the traces of our steps taken on his earth. Through casts of a human body, I attempt to preserve in translucent polystyrene the ephemeral moments of life, its paradoxes and its absurdity. (...) I am convinced that among all of the manifestations of impermanence, the human body is the most fragile, the only source of all joy, of all pain and of all truth, and this is thanks to its ontological poverty, which is as inevitable as it is – at the level of consciousness – absolutely unacceptable. ³⁰

Alina Szapocznikow

ALINA SZAPOCZNIKOW

1926–1973 Polska rzeźbiarka, graficzka, rysownicza. Od 1963 roku mieszkała w Paryżu. Laureatka nagrody Fundacji Copleya (1965). Związana z ruchem Nouveau Réalisme (Arman, César, Niki de Saint-Phalle, Pierre Restany). Jedna z najoryginalniejszych rzeźbiarek II poł. XX wieku, odważnie eksperymentowała wprowadzając do warsztatu rzeźbiarza nowe materiały.

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Muzeum Sztuki w Łodzi, CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie, Narodowa Galeria Zachęta w Warszawie, Centre Pompidou w Paryżu, Tate Modern w Londynie, Museum of Contemporary Art w Los Angeles, Museum of Modern Art w Nowym Jorku.

Wybrane wystawy: Musée Rodin, Paryż (1956), Biennale w Wenecji (1962), Galeria Florence Houston-Brown, Paryż (1967); Stedelijk Museum, Amsterdam (1970); Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris (1973); Muzeum Sztuki w Łodzi (1975); Konsthall, Lund (1977); Centre Pompidou, Paryż (1983); Foundation Miró, Barcelona (2000); *wystawa retrospektywna*, WIELS Contemporary Art Center, Bruksela; Hammer Museum, Los Angeles (2011); *Alina Szapocznikow: Sculpture Undone, 1955–1972*, Museum of Modern Art w Nowym Jorku (2012).

1926–1973 A Polish sculptor, graphic artist, draftswoman. From 1959, she lived in Paris. A winner of the Copley Foundation Award (1965). Associated with the Nouveau Réalisme movement (Arman, César, Niki de Saint-Phalle, Pierre Restany). One of the most original sculptors of the second half of the 20th century, who made bold experiments by introducing new materials to the sculptor's workshop.

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznań, Wrocław, Museum of Modern Art in Warsaw, Muzeum Sztuki in Łódź, CSW Ujazdowski Castle in Warsaw, Zachęta National Gallery of Art in Warsaw, Centre Pompidou in Paris, Tate Modern in London, Museum of Contemporary Art in Los Angeles, Museum of Modern Art in New York.

Selected exhibitions: Musée Rodin, Paris (1956), Venice Biennale (1962), Florence Houston-Brown Gallery, Paris (1967); Stedelijk Museum, Amsterdam (1970); Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris (1973); Muzeum Sztuki in Łódź (1975); Konsthall, Lund (1977); Centre Pompidou, Paris (1983); Foundation Miró, Barcelona (2000); *retrospective exhibition*, WIELS Contemporary Art Center, Brussels; Hammer Museum, Los Angeles (2011); *Alina Szapocznikow: Sculpture Undone, 1955–1972*, Museum of Modern Art, New York (2012).

(...) wierzę, że dopóki człowiek będzie przyswajał nowe idee, dopóty będzie przekraczał kolejne granice poznania. Nie trzeba bowiem wymyślać malarstwa, życie maluje samo, samo jest malarstwem, trzeba tylko żyć. Jest to tak naturalne, jak chodzenie, widzenie, czucie, trzeba tylko mieć powód, by to robić. Granicę określa własna biografia, a tej nie sposób okpić.³¹

Leon Tarasewicz

(...) I believe that as long as people adopt new ideas they will be able to cross successive bounds of perception. There is no need to invent painting, painting is accomplished by life itself, life is painting; we have but to live. This is as natural as walking, seeing, feeling; all you need is a reason to do it. The limits are marked out by your own biography, and there's no cheating that.³¹

Leon Tarasewicz

LEON TARASEWICZ

ur. 1957 Polski malarz białoruskiego pochodzenia, tworzący na pograniczu malarstwa i instalacji. Profesor ASP w Warszawie. Odznaczony Krzyżem Kawalerskim Odrodzenia Polski (2011) i Srebrnym Medalem *Zasłużony Kulturze Gloria Artis*. Laureat Nagrody im. Jana Cybisa (1998), Nagrody Fundacji Nowosielskich (1999), Nagrody Wielkiej Fundacji Kultury (2007).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Muzeum Sztuki w Łodzi, National Museum of Contemporary Art. W Seulu, The Moderna Musset w Sztokholmie, The George Coastakis Collection w Atenach, Arthur Sackler Collection w Nowym Jorku, kolekcja Frederik Ross w Malmö.

Wybrane wystawy: Galerie Nordenhake, Sztokholm (1986); Edward Thorp Gallery, Nowy Jork (1987); Biennale Sztuki w São Paulo (1987); Museum of Modern Art, Oxford (1988); Biennale w Wenecji (1988, 2001); *Sztuka polska XX wieku*, Muzeum Narodowe, Warszawa (1988); Malmö Konsthall, Malmö (1992); *wystawa retrospektywna*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1999); CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa (2003); Galerie Springer, Berlin (2001); Galeria Rubin, Mediolan (2008); Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2013).

b. 1957 A Polish painter of Belarusian descent, whose works bordered on painting and installation. A Professor at the Academy of Fine Arts in Warsaw. Decorated with the Knight's Cross with Star of the Order of Polonia Restituta (2011) and the Silver Medal for Merit to Culture *Gloria Artis*. A winner of Jan Cybis Award (1998), the Nowosielski Foundation Award (1999), the Great Cultural Foundation Award (2007).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznań, Muzeum Sztuki in Łódź, National Museum of Contemporary Art in Seoul, The Moderna Musset in Stockholm
Selected exhibitions: Galerie Nordenhake, Stockholm (1986); Edward Thorp Gallery, New York (1987); Biennale in São Paulo (1987); Museum of Modern Art, Oxford (1988); Venice Biennale (1988, 2001); *Polish art of the twentieth century*, National Museum, Warsaw (1988); Malmö Konsthall, Malmö (1992); *retrospective exhibition*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1999); CSW Ujazdowski Castle, Warsaw (2003); Galerie Springer, Berlin (2001); Galeria Rubin, Mediolan (2008); Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2013).

Natura komplikuje swoje twory, gdyż mają one spełniać coraz nowsze, coraz bardziej złożone zadania i osiągać coraz różnorodniejsze, czasem niemal przeciwstawne sobie cele. W sztuce podobne procesy udają się tylko tym, którzy potrafią ominąć pułapki zastawione przez eklektyczne – formalno-stylowe mariaże. Którzy sprzeczności rodzącej się komplikacji potrafią stopić w monolityczną tendencję niezależną od jakichkolwiek formalnych uwarunkowań. ³²

Jan Tarasin

Nature brings complication into its creatures, because they must fulfil new, more complex tasks and achieve diverse, often opposed objectives. In art, only those are able to succeed along those lines who can avoid the traps laid out by eclectic marriages of form and style and who are able to consolidate the incongruities of complication in the making into a uniform tendency, independent of any formal considerations. ³²

Jan Tarasin

JAN TARASIN

1926–2009 Polski malarz, grafik, rysownik, fotograf, eseista. Profesor ASP w Warszawie. Odznaczony Złotym Medalem *Zasłużony Kulturze Gloria Artis* (2005). Laureat Nagrody im. Jana Cybisa (1984), Nagrody Krytyki im. Cypriana Norwida (1976), nagrody na I Biennale Grafiki w Krakowie (1960). Członek *Grupy Krakowskiej II* (m.in. Jerzy Bereś, Tadeusz Brzozowski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu, Gdańsku, Szczecinie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Museum of Modern Art w Nowym Jorku, Museum Boymans-van Beuningen w Rotterdamie, National Museum of Modern Art w Tokio, Bochum Museum, Muzeum Puszkina w Moskwie, Muzeum Sztuki Współczesnej w Budapeszcie, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki w Warszawie.

Wybrane wystawy: Galerie Lambert, Paryż (1962); Galeria Zero, Tokio (1985); I Międzynarodowe Biennale w Stambule (1987); *Grupa Krakowska 1932-1994*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1994); *Klasyki Współczesności*, Muzeum Narodowe, Warszawa (1994); *wystawa retrospektywna*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1995); *wystawa retrospektywna*, Muzeum Narodowe, Wrocław (1995); CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa (2007), SLAG Gallery, Nowy Jork (2010); Centrum Sztuki Współczesnej, Praga (2014).

1926–2009 A Polish painter, graphic artist, draftsman, photographer, essayist. A Professor at the Academy of Fine Arts in Warsaw. Decorated with the Gold Medal for Merit to Culture *Gloria Artis* (2005). A winner of Jan Cybis Award (1984), Cyprian Kamil Norwid Artistic Critique Award (1976), award at the 1st Print Biennale in Krakow (1960). A member of *Grupa Krakowska II* (i.a. Jerzy Bereś, Tadeusz Brzozowski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Wrocław, Poznań, Gdańsk, Szczecin, Muzeum Sztuki in Łódź, Museum of Modern Art in New York, Museum Boymans-van Beuningen in Rotterdam, National Museum of Modern Art in Tokyo, Bochum Museum, Pushkin Museum in Moscow, Museum of Modern Art in Budapest, Zachęta National Gallery of Art in Warsaw.

Selected exhibitions: Galerie Lambert, Paris (1962); Galeria Zero, Tokyo (1985); I The International Istanbul Biennial (1987); *Grupa Krakowska 1932-1994*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1994); *The Modern Art Classics*, National Museum, Warsaw (1994); *retrospective exhibition*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1995); *retrospective exhibition*, National Museum, Wrocław (1995); CSW Ujazdowski Castle, Warsaw (2007), SLAG Gallery, New York (2010); Centre for Contemporary Art, Prague (2014).

Chodzę, krążę wokół tematu, wokół wycinków rzeczywistości, która na mnie szczególnie oddziałuje – i mam coraz wyraźniejszą, mocniejszą potrzebę, żeby coś z tym zrobić. Wtedy zaczynam pracować i rozwijam temat w cykl, aby przyjrzeć mu się z różnych stron. Oczywiście, na wybór tematu ma też wpływ stan mojego ducha, a także muzeum wyobraźni – dzieła sztuki, sceny z dzieciństwa, nawet kadry z filmu. Na przykład z filmów Jarmuscha, czarno-białych, tchnących pustką i zagubieniem. ³³
Tomasz Tatarczyk

I am walking, cruising around a theme, around fragments of the reality that particularly affects me – and I have an increasingly clearer, stronger need to do something with that. This is when I start to work and develop the theme into a cycle to look at it from different perspectives. Obviously, my choice of the theme depends also on my state of mind and the museum of imagination – works of art, scenes from my childhood, even film frames. For instance from films by Jarmusch, black and white, infused with emptiness and confusion. ³³
Tomasz Tatarczyk

TOMASZ TATARCZYK

1947–2010 Polski malarz, rysownik. Laureat Nagrody im. Jana Cybisa (2008), Merit Award ArtQuest, Los Angeles (1988), Grand Prix na 1. Międzynarodowym Konkursie Rysunku we Wrocławiu (1999). Stypendysta Fundacji Kościuszkowskiej, Fundacji Batorego w USA oraz Fundacji Rockefellera we Włoszech.

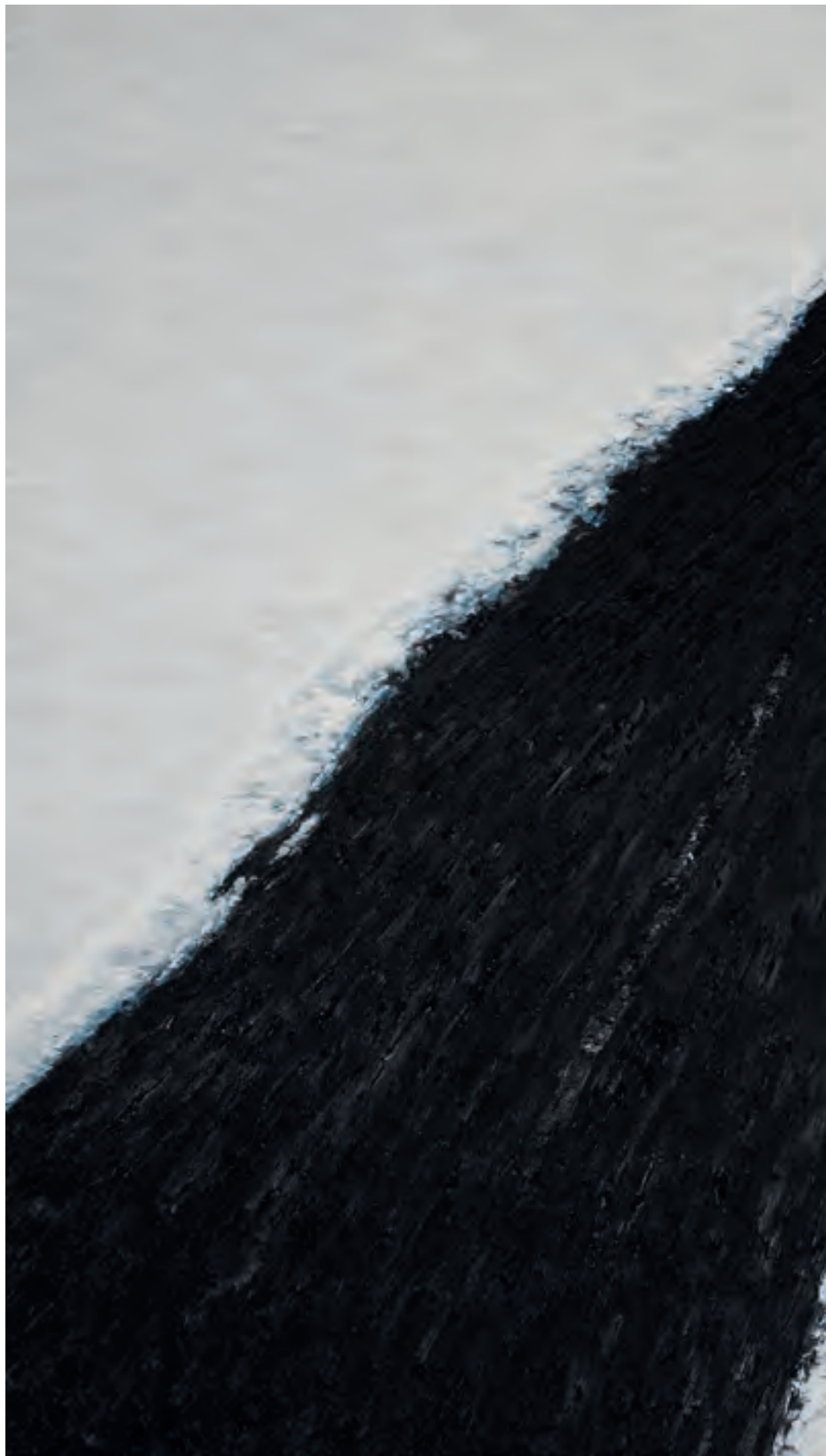
Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Zachęta Sztuki Współczesnej w Szczecinie, Tutfs University w Medford, Moderna Museet w Sztokholmie, Aldrich Museum w Ridgefield, Muzeum w Vukowarze

Wybrane wystawy: Galeria Foksal (1987, 1988, 1992); Galleri Lang, Malmö (1986); Frank Bustamante Gallery, Nowy Jork (1988); Soho Center for Visual Artists, Nowy Jork (1988), Galeria Spicchi dell'Est, Rzym (1991); Ekspozycja stała, Muzeum Sztuki, Łódź (1993); 26 Festival International de la Peinture, Chateau-Musee de Cagnes-sur-Mer (1994); *Essence and Persuasion—the Power of Black and White*, Anderson Gallery, Buffalo (1995), CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa (1995); Muzeum Narodowe, Warszawa (2002); *wystawa retrospektywna*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2004).

1947–2010 A Polish painter, draftsman. A winner of Jan Cybis Award (2008), Merit Award ArtQuest, Los Angeles (1988) and a Grand Prix winner of the 1st International Drawing Competition in Wrocław (1999). A holder of scholarships granted by the Kosciuszko Foundation, the US Batory Foundation and the Italian Rockefeller Foundation.

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Muzeum Sztuki in Łódź, Zachęta Sztuki Współczesnej in Szczecin, Tutfs University in Medford, Moderna Museet in Stockholm, Aldrich Museum in Ridgefield, Museum in Vukovar.

Selected exhibitions: Galeria Foksal (1987, 1988, 1992); Galleri Lang, Malmö (1986); Frank Bustamante Gallery, New York (1988); Soho Center for Visual Artists, New York (1988), Galeria Spicchi dell'Est, Rome (1991); *The permanent exhibition*, Muzeum Sztuki, Łódź (1993); 26 Festival International de la Peinture, Chateau-Musee de Cagnes-sur-Mer (1994); *Essence and Persuasion—the Power of Black and White*, Anderson Gallery, Buffalo (1995); CSW Ujazdowski Castle, Warsaw (1995); Muzeum Narodowe, Warsaw (2002); *retrospective exhibition*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2004).

Sądzę, że rolą malarza jest wywoływać życie, przemieniać bierną materię plastyczną w pulsujący życiem organizm. Jest w tym coś z pierwotnego procesu rozniecania ognia, kiedy z dwu zimnych, martwych polan drzewa tryskała iskra, powstawał żywioł. (...) Podobnie z malowaniem. Gdy przystępuję do pracy, jest we mnie początkowo jedynie niecierpliwa chęć wywołania życia z tej martwej substancji plastycznej, którą w danej chwili rozporządzam, nieodparta potrzeba przerwania tragicznego kręgu samotności, który otacza mnie jak każdego człowieka, potrzeba partnera do dialogu. Zawsze jednakowo onieśmielony i przejęty, jakbym się o to kusił po raz pierwszy, i zawsze jednakowo niecierpliwy, nie pamiętam w danej chwili o wszelkich zasadach sztuki, o wszelkich przykazaniach mojego zawodu. ³⁴

Jerzy Tchórzewski

I believe that the painter's role is to bring about life, transform a passive plastic matter into a vibrant organism. It has something in common with the primitive process of kindling fire, when two cold dead logs gave rise to a spark, initiated an element. (...) The case is similar with painting. When I start working, initially I feel only the impatient wish to elicit life from the dead plastic substance which I have at my disposal at the time, an irresistible need to break the tragic circle of loneliness which surrounds me like any human, the desire of a partner for interaction. Always equally overawed and excited, as if I tried this for the first time, and always equally impatient, at a given moment I don't remember about any principles of art, about any commandments of my profession. ³⁴

Jerzy Tchórzewski

JERZY TCHÓRZEWSKI

1928–1999 Polski malarz, grafik, pedagog, działacz artystyczny, poeta. Profesor ASP w Warszawie. Współzałożyciel *Grupy Krakowskiej II* (m.in. Jerzy Bereś, Tadeusz Brzozowski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski). Związany z międzynarodowym ugrupowaniem *Phases*. Laureat Nagrody im. Jana Cybisa (1986), Nagrody im. J. G. von Herdera w Wiedniu (1993), Nagrody Krytyki Artystycznej im. Cypriana Kamila Norwida (1981) oraz nagrody na Ogólnopolskiej Wystawie Młodej Plastyki w Arsenale (1955).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Kielcach, Gdańsku, Szczecinie Wrocławiu, Muzeum Sztuki w Łodzi, Museum Folkwang w Essen, Musée des Beaux-Arts w Liege, Musée Cantonal des Beaux-Arts w Lozannie, Galeria Narodowa w Pradze, Fundacja Guibentiana w Lizbonie, Muzeum w Rochester.

Wybrane wystawy: I Wystawa Sztuki Nowoczesnej, Kraków (1948/49); Ogólnopolska Wystawa Młodej Plastyki w Arsenale, Warszawa (1955); Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1957); Biennale Sztuki, São Paulo (1959, 1965); Biennale Młodych, Paryż (1961); *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, Nowy Jork (1961); Biennale Sztuki w Wenecji (1968); *wystawa retrospektywna*, ABC Gallery, Poznań (2001); Muzeum Narodowe, Kraków (2009).

1928–1999 A Polish painter, draftsman, teacher, artistic activist, poet. A Professor at the Academy of Fine Arts in Warsaw. A co-founder of *Grupa Krakowska II* (i.a. Jerzy Bereś, Tadeusz Brzozowski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski). Engaged in *Phases*, an international formation. A winner of Jan Cybis Award (1986), J. G. von Herder Award in Vienna (1993), Cyprian Kamil Norwid Artistic Critique Award (1981) and the award granted at the Polish Exhibition of Young Art in Arsenal (1955).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznań, Kielce, Gdańsk, Szczecin, Wrocław, Muzeum Sztuki in Łódź, Museum Folkwang in Essen, Musée des Beaux-Arts in Liege, Musée Cantonal des Beaux-Arts in Lausanne, National Gallery in Prague, Guibentiana Foundation in Lisbon, Museum in Rochester.

Selected exhibitions: 1st Exhibition of Modern Art, Krakow (1948/49); Polish Exhibition of Young Art, Arsenal, Warsaw (1955); Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1957); Biennale in São Paulo (1959, 1965); Young Art Biennale in Paris (1961); *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, New York (1961); Venice Biennale (1968); *retrospective exhibition*, ABC Gallery, Poznań (2001); Museum National, Krakow (2009).

Na początku robiłem collage'e, dla których punktem wyjścia były eksperymenty z kubizmem, lub bardziej z formizmem. Powstawały one przy użyciu papieru z gazet, czystych kartek i XIX-wiecznych rękopisów (...) W niektórych pracach zależało mi na uzyskaniu jednolitej materii. Kiedy indziej praca była rozważaniem na temat przestrzeni, jej podziału i tego, co sprawia, że daną płaszczyznę odbieramy jako bliższą, a inną jako dalszą. Zastanawiałem się, jak uzyskać przestrzeń nieokreśloną wobec reszty. Formy dokończone w moich pracach to jakby dokończone interpretacje przestrzeni. (...) kolejne collage'e tworzyły inny świat. Kiedy przeglądałem materiały, emocje tworzyły kolejne rzeczywistości. ³⁵

Marian Warzecha

At first I made collages which started as experiments with Cubism, or rather Formism. They were produced using newspaper, blank sheets of paper, and nineteenth -century manuscripts (...) In some works I wanted to obtain consistent material. Elsewhere the work considered the topic of space, how it was divided and what caused us to perceive one plane as nearer and another one as further away. I would wonder how to achieve a space that was not defined in relation to the rest. The finished forms in my works are like finished interpretations of space. (...) each new collage created another world. As I examined the materials, my emotions created a new reality. ³⁵

Marian Warzecha

MARIAN WARZECHA

ur. 1930 Polski malarz, twórca reliefów i działań konceptualnych. Inicjator i organizator konwersatoriów i seminariów dotyczących związków sztuki z religią. Współtwórca *Grupy Krakowskiej II* (m.in. Jerzy Bereś, Tadeusz Brzozowski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Jan Tarasin, Jerzy Tchorzewski).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Museum of Contemporary Art in Krakow – MOCAR in Krakow, Muzeum Sztuki w Łodzi, Felix Landau Gallery w Los Angeles.

Wybrane wystawy: I Wystawa Sztuki Nowoczesnej (1949); *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, Nowy Jork (1961); Zabirskie Gallery, Nowy Jork (1961); *Collages by Teresa Rudowich & Marian Warzocha*, Felix Landau Gallery, Los Angeles (1962); Galleria L'Obelisco, Rzym (1964); Bonino Gallery, Nowy Jork (1973); Starmach Gallery (1996, 2002, 2014); CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa (1999), Galeria Starmach, Kraków (2014).

b. 1930 A Polish painter, author of reliefs and conceptual actions. The initiator and organiser of discussion sessions and seminars regarding connections between art and religion. A co-founder of *Grupa Krakowska II* (i.a. Jerzy Bereś, Tadeusz Brzozowski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Jan Tarasin, Jerzy Tchorzewski).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Museum of Contemporary Art in Krakow – MOCAR in Krakow, Muzeum Sztuki in Łódź, Felix Landau Gallery in Los Angeles.

Selected exhibitions: 1st Exhibition of Modern Art, Krakow (1949); *15 Polish Painters*, Museum of Modern Art, New York (1961); Zabirskie Gallery, New York (1961); *Collages by Teresa Rudowich & Marian Warzocha*, Felix Landau Gallery, Los Angeles (1962); Galleria L'Obelisco, Rome (1964); Bonino Gallery, New York (1973); Starmach Gallery (1996, 2002, 2014); CSW Ujazdowski Castle, Warsaw (1999), Starmach Gallery, Krakow (2014).

*Jest niewątpliwie wiele odmian każdego z kolorów, ale biel i czerń to jedyna para kolorów, które zestawione razem, a nie traktowane oddzielnie, pozwalają nam zapomnieć o specyfice każdego z nich z osobna. Jeśli mówimy „żółć” i „czerwień”, to natychmiast należy zapytać, który z licznych żółtych i który z licznych czerwonych kolorów mamy na myśli. Jeśli mówimy „biel” i „czerń”, to nie potrzeba już zadawać dalszych pytań. Biel i czerń to „tak” i „nie” w logice, to 0 i 1 w binarnym systemie liczenia, to dobro i zło w filozofii, to ty-
siące dalszych skojarzeń i znaczeń odnoszących się do podstawowych praw natury i ludzkiej egzystencji.* ³⁶

Ryszard Winiarski

Certainly, there are numerous variations of each colour, but black and white, placed together, are the only ones, which let us forget about the specificity of each of the colours separately. If we say “yellow” or “red”, then there arises the question, which yellow and which red we mean. If we say “white” or “black”, there is no need to ask questions. Black and white are like “yes” and “no” in logic, like 0 and 1 in the binary system, good and evil in philosophy and thousands of other associations and meanings referring to basic laws of human nature and existence. ³⁶

Ryszard Winiarski

RYSZARD WINIARSKI

1936–2006 Polski malarz, scenograf, twórca form przestrzennych. Profesor ASP w Warszawie. Laureat Nagrody im. Jana Cybisa (1996). Był jednym z głównych przedstawicieli indeterminizmu w sztuce.

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu, Muzeum Okręgowe w Bydgoszczy, Muzeum Sztuki w Łodzi, MOCA Grand Avenue w Los Angeles, Muzeum w Bochum, Wilhelm-Hack Museum Ludwigshafen, McCeory Collection w Nowym Jorku, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w New Delhi.

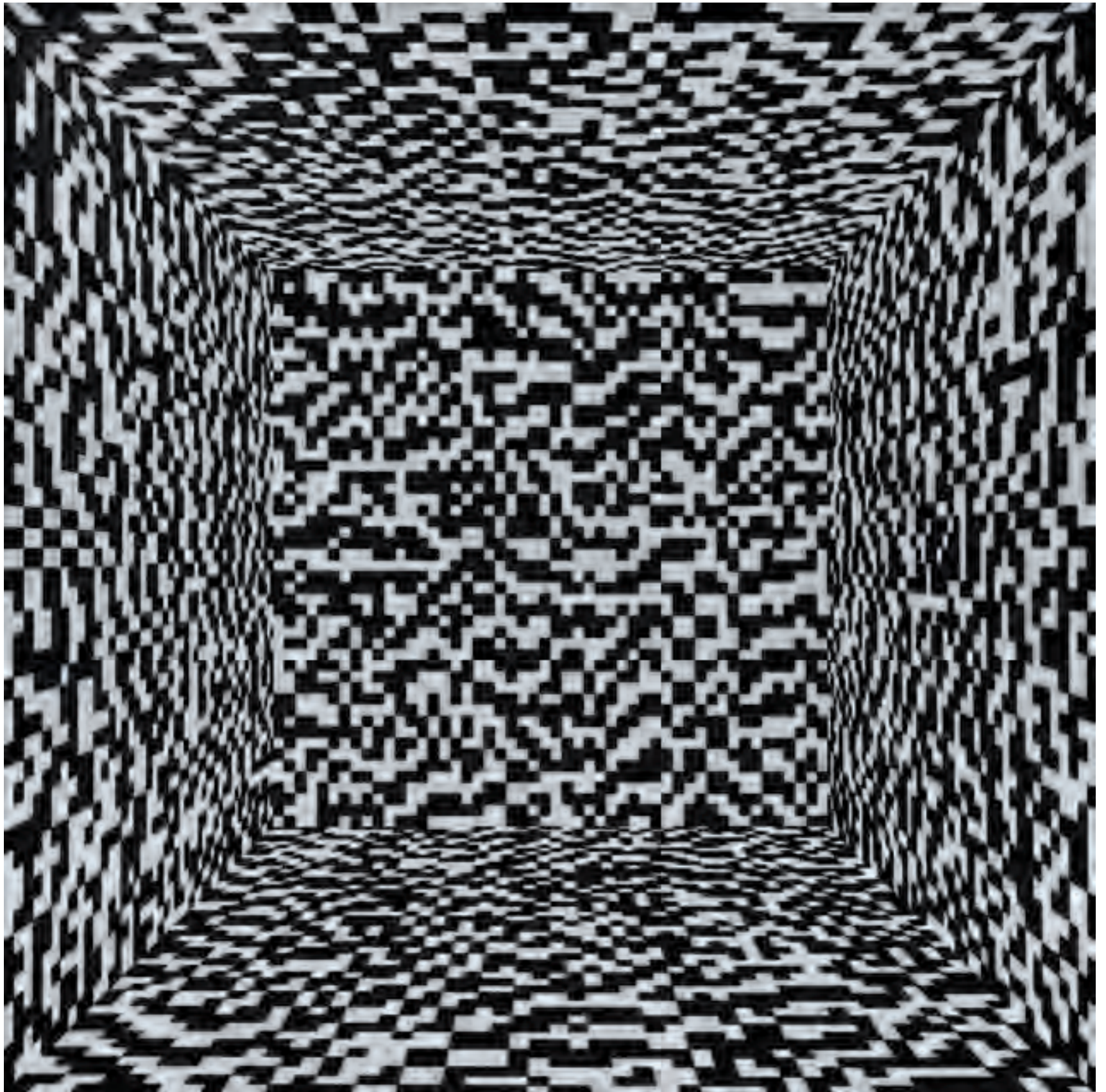
Wybrane wystawy: Galeria Współczesna, Warszawa (1968); Biennale Konstrukttywizmu, Norymberga (1969, 1971); Biennale w São Paulo (1969, 1971); *Doświadczenia i poszukiwania*, Muzeum Sztuki, Łódź (1974); *System and Coincidence*, Stuttgart (1978); Galeria Labirynt, Lublin (1976); Magazijn Galerie, Groningen (1978); Hoffmann Galerie, Friedberg (1979); *Język geometrii*, Muzeum Narodowe, Warszawa (1984); *wystawa retrospektywna*, Dom Artysty Plastyka, Warszawa (1996).

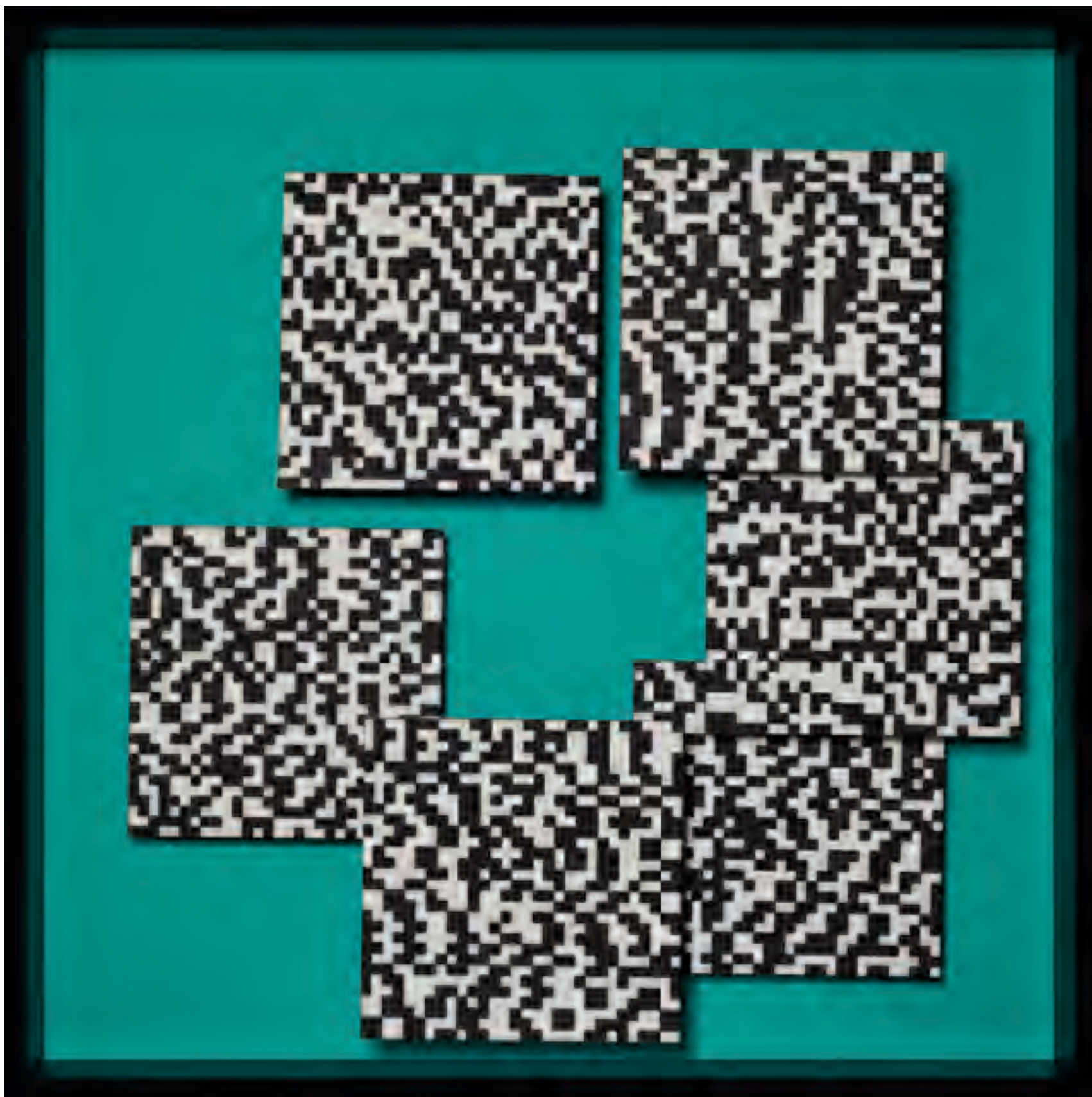
1936–2006 A Polish painter, stage designer, author of spatial forms. A Professor at the Academy of Fine Arts in Warsaw. A winner of Jan Cybis Award (1996). He was one of the major representatives of indeterminism in art.

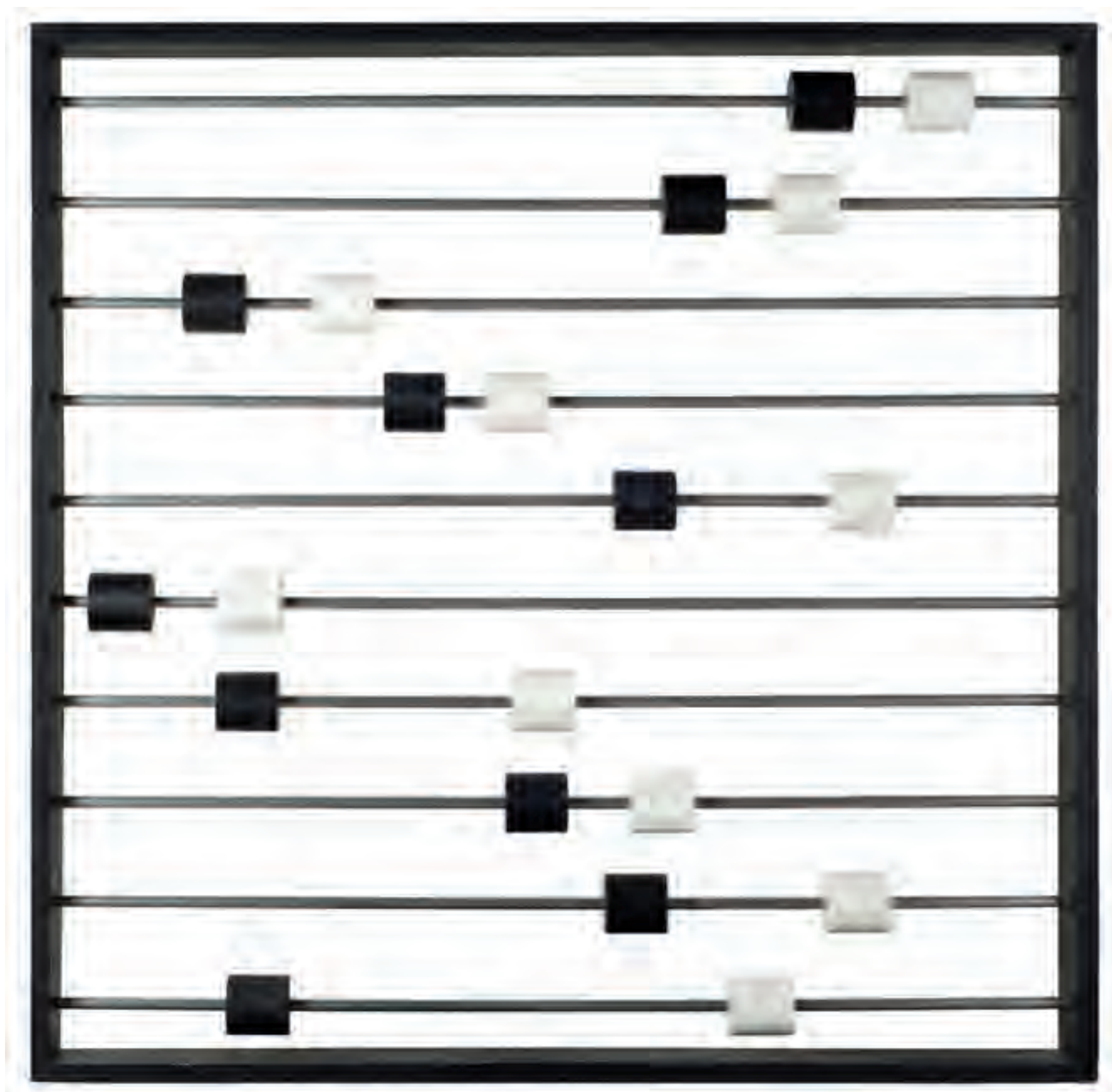
Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Wrocław, Poznań, Museum in Bydgoszcz, Muzeum Sztuki in Łódź, MOCA Grand Avenue, Los Angeles, Museum in Bochum, Wilhelm-Hack Museum Ludwigshafen, McCeory Collection in New York, Museum of Modern Art in New Delhi.

Selected exhibitions: Współczesna Gallery, Warsaw (1968); Constructivism Biennial, Nuremberg (1969, 1971); Biennale in São Paulo (1969, 1971); *Experience and exploration*, Muzeum Sztuki, Łódź (1974); *System and Coincidence*, Stuttgart (1978); *Continued*, Labirynt Gallery, Lublin (1976); Magazijn Galerie, Groningen (1978); Hoffmann Galerie, Friedberg (1979); *Language of geometry*, National Museum, Warsaw (1984); *retrospective exhibition*, Dom Artysty Plastyka, Warsaw (1996).

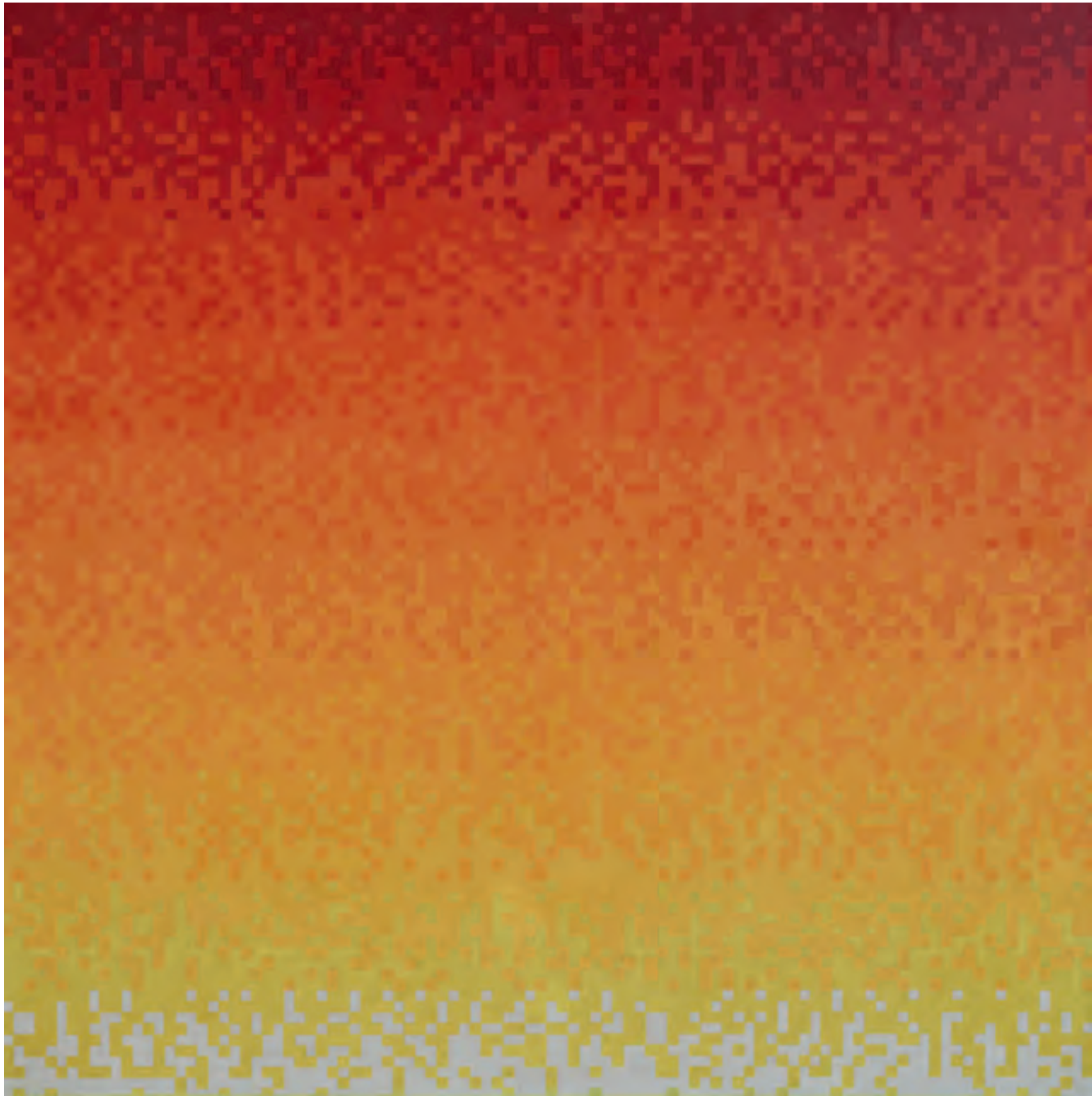

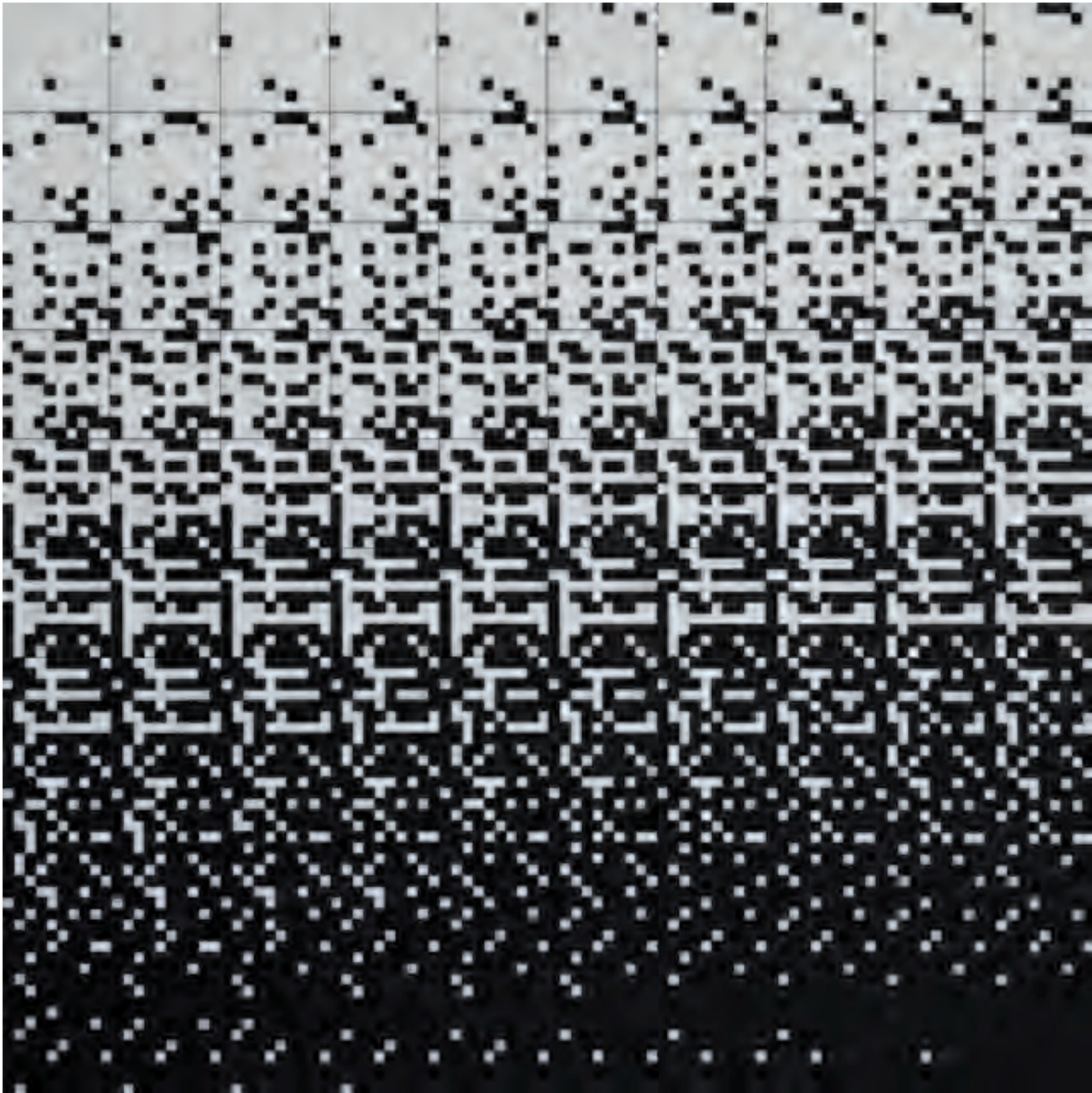

Akceptacja to śmierć dla sztuki powstającej jako reakcja, sprzeciw, bunt. Sztuka istniejąca wobec określonego stanu – kontekstu, wobec niego krytyczna, posilkuje się nim i trwa tak długo jak ten stan. Zaletą postawy sprzeciwu jest jej określoność, a wadą nietrwałość. Określoność i komunikatywność pozwalają artyście pokonać samotność lecz stają się pułapką pychy. Ta droga prowadzi do twórczości pozornej. Potrzeba bycia zrozumianym i akceptowanym wyklucza eksperyment. Zaakceptowany przejaw buntu zmienia się w przejaw akceptacji. ³⁷

Ryszard Woźniak

Acceptance is death for the art created as a response, objection, rebellion. The art which exists against a specific condition – context, is critical of it, makes use of it and lasts as long as the condition does. An advantage of the attitude of opposition is its definiteness, while the disadvantage is its perishability. Definiteness and communicativeness permit the artist to overcome loneliness but they become a trap of pride. This path leads to a seeming creation. The need to be understood and accepted makes it impossible to experiment. The accepted manifestation of rebellion changes into a manifestation of acceptance. ³⁷

Ryszard Woźniak

RYSZARD WOŹNIAK

ur. 1956 Polski malarz, performer, autor instalacji, teoretyk sztuki, pedagog. Profesor Uniwersytetu Zielonogórskiego. Współtwórca *Gruppy* (Ryszard Grzyb, Paweł Kowalewski, Jarosław Modzelewski, Włodzimierz Pawlak, Marek Sobczyk), najważniejszego ugrupowania artystycznego w polskiej sztuce lat 80-tych. Laureat nagrody na II Krajowym Biennale Młodych Droga i Prawda we Wrocławiu (1987) oraz nagrody na Biennale Małych Form Fotograficznych w Poznaniu (1999). Autor koncepcji Sztuka Podziwu.

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki w Warszawie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Muzeum Śląskie w Katowicach, Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, Muzeum Jacka Malczewskiego w Radomiu.

Wybrane wystawy: Documenta, Kassel (1987); *Realizm radykalny. Abstrakcja konkretna*, Muzeum Narodowe, Warszawa (1987); CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa (1990); *Gruppa 1982 1992*, Narodowa Galeria Sztuki Zachęta, Warszawa (1992); Atelier 340 Muzeum, Bruksela (2001); *Powinność i bunt*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2004); *Kunst Die Ich Liebe*, Museum Junge Kunst, Frankfurt Oder (2012).

b. 1956 A Polish painter, performer, author of installations, theoretician of art, teacher. A Professor at the University of Zielona Góra. A co-founder of the group called *Gruppa* (Ryszard Grzyb, Paweł Kowalewski, Jarosław Modzelewski, Włodzimierz Pawlak, Marek Sobczyk), the most important artistic group in Polish art of the 80s. A winner of the award at the 2nd National Biennale of the Youth titled Droga i Prawda in Wrocław (1987) and the award at the Biennale of Small Photographic Forms in Poznań (1999). The author of the *Art of Admiration* concept.

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Zachęta National Gallery of Art in Warsaw, Muzeum Sztuki in Łódź, Leon Wyczółkowski Museum in Bydgoszcz, Muzeum Śląskie in Katowice, Muzeum Górnośląskie in Bytom, Jacek Malczewski Museum in Radom

Selected exhibitions: Documenta, Kassel (1987); *Radical Realism. Concrete Abstraction*, National Museum, Warsaw (1987); CSW Ujazdowski Castle, Warsaw (1990); *Gruppa 1982 1992*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1992); Atelier 340 Museum, Brussels (2001); *Duty and Rebellion*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2004); *Kunst Die Ich Liebe*, Museum Junge Kunst, Frankfurt Oder (2012).

Podoba mi się sztuka skrajnie poetycko-uczuciowa, albo skrajnie intelektualna, szukająca nie obrazu, a metody jego tworzenia. Lubię zmienność osobowości u artysty – jak np. u Picassa – i nowoczesny typ twórczości, polegający nie tyle na tworzeniu pojedynczych arcydzieł, ile na pewnym następstwie dzieł, które w sumie tworzą dzisiejszy odpowiednik arcydzieła. ³⁸
Andrzej Wróblewski

Art which appeals to me is either extremely poetic and emotional or extremely intellectual – not seeking the picture but its creation method. I like the volatility of the artist's personality – for example in Picasso – and the modern type of creativity, which is not so much about creating individual masterpieces, but rather a certain sequence of works which altogether amount to the today's equivalent of a masterpiece. ³⁸
Andrzej Wróblewski

ANDRZEJ WRÓBLEWSKI

1927–1957 Polski malarz, grafik, historyk sztuki i krytyk. Założyciel *Grupy Samokształcenia* na ASP w Krakowie (Andrzej Wajda, Witold Damasiewicz, Jan Tarasin, Przemysław Brykalski). Jeden z najważniejszych przedstawicieli nowoczesnej figuracji. Twórca cyklu „Rozstrzelania” (1948/49), jednego z najistotniejszych i najwierniejszych świadectw śmierci i okrucieństwa II Wojny Światowej w sztuce XX wieku.

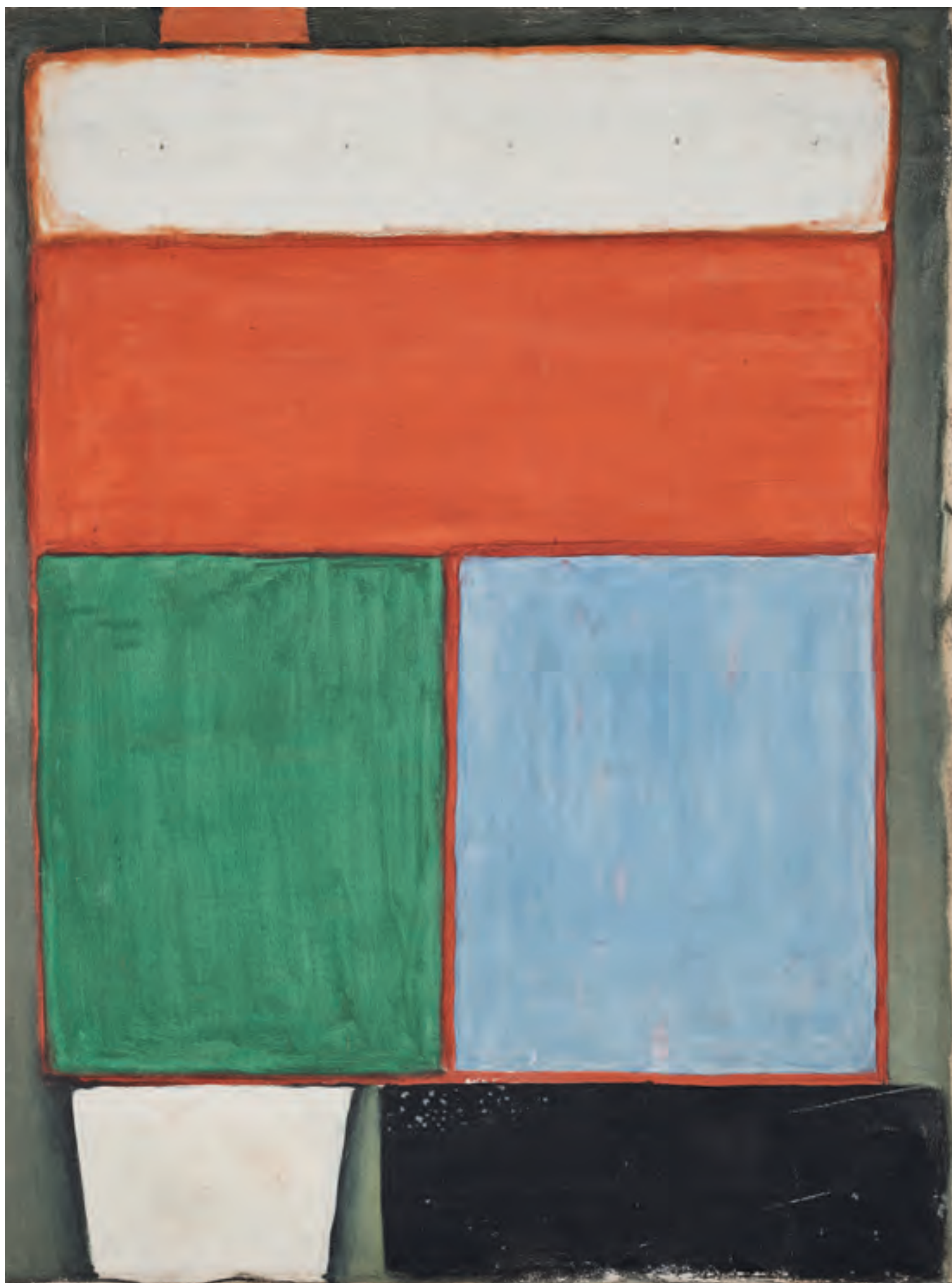
Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu, Szczecinie, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Lubelskiego w Lublinie, Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu, Muzeum Okręgowego w Toruniu, Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie

Wybrane wystawy: Galeria Zderzak, Kraków (1993); *wystawa retrospektywna*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1997); Chicago Cultural Center (2001); Galeria In Spe, Warszawa (2002); *To the Margin and Back/Do krawędzi i z powrotem*, Van Abbemuseum, Eindhoven (2010); Galerie Isabella Czarnowska, Berlin (2011); Muzeum Narodowe, Kraków (2012); Spectra Art Space, Fundacja Rodziny Staraków, Warszawa (2014); *Recto/Verso 1948-1949, 1956-1957*, Muzeum Sztuki Nowoczesnej, Warszawa (2014/2015); *Wróblewski według Wajdy*, Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej-Manggha, Kraków (2015); *wystawa retrospektywna*, Museo Reina Sofia, Madryt (2015).

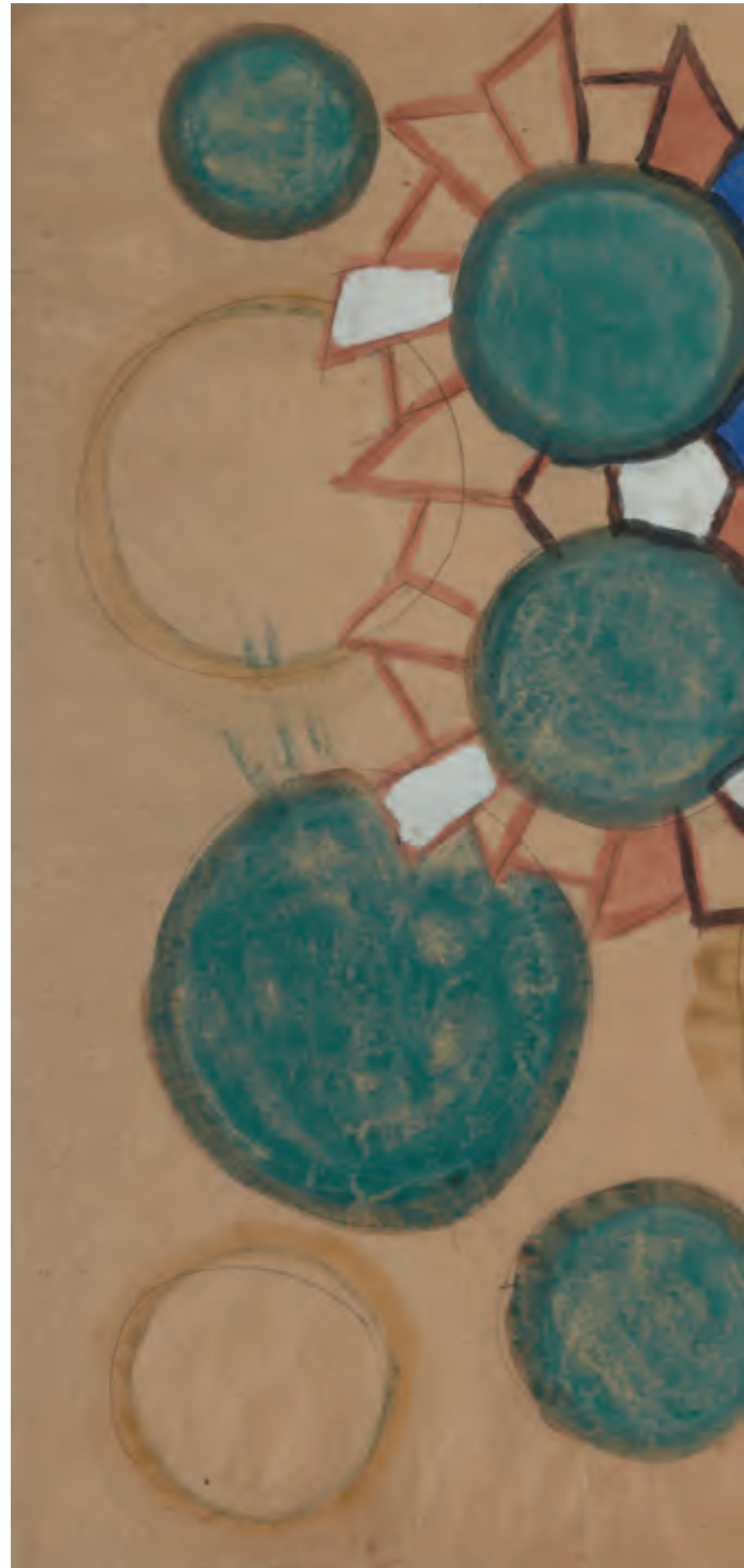
1927–1957 A Polish painter, graphic artist, art historian and art critic. He formed an informal *Self-Education Group* at the Academy of Fine Arts in Krakow (Andrzej Wajda, Witold Damasiewicz, Jan Tarasin, Przemysław Brykalski). He is one of the most important representatives of the modern figurative painting. The author of *Executions* cycle (1949/49), one of the most relevant and faithful accounts of death and atrocities of World War II in art of 20th century.

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Poznan, Wrocław, Szczecin, Museum of Modern Art in Warsaw, Muzeum Sztuki in Łódź, Museum in Lublin, Jacek Malczewski Museum in Radom, Museum in Toruń, The Polish Army Museum in Warsaw

Selected exhibitions: Zderzak Gallery, Krakow (1993); *retrospective exhibition*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1997); Chicago Cultural Center (2001); Galeria In Spe, Warsaw (2002); *To the Margin and Back* Van Abbemuseum, Eindhoven (2010); Galerie Isabella Czarnowska, Berlin (2011); National Museum, Krakow (2012); Spectra Art Space, Starak Family foundation, Warsaw (2014); *Recto/Verso 1948-1949, 1956-1957*, Museum of Modern Art, Warsaw (2014/2015); *Wróblewski according to Wajda*, The Manggha Museum of Japanese Art and Technology, Krakow (2015); *retrospective exhibition*, Museo Reina Sofia, Madrid (2015).

Andrzej Wróblewski | Mężczyzna siedzący na ławce | Man sitting on a bench | 1957

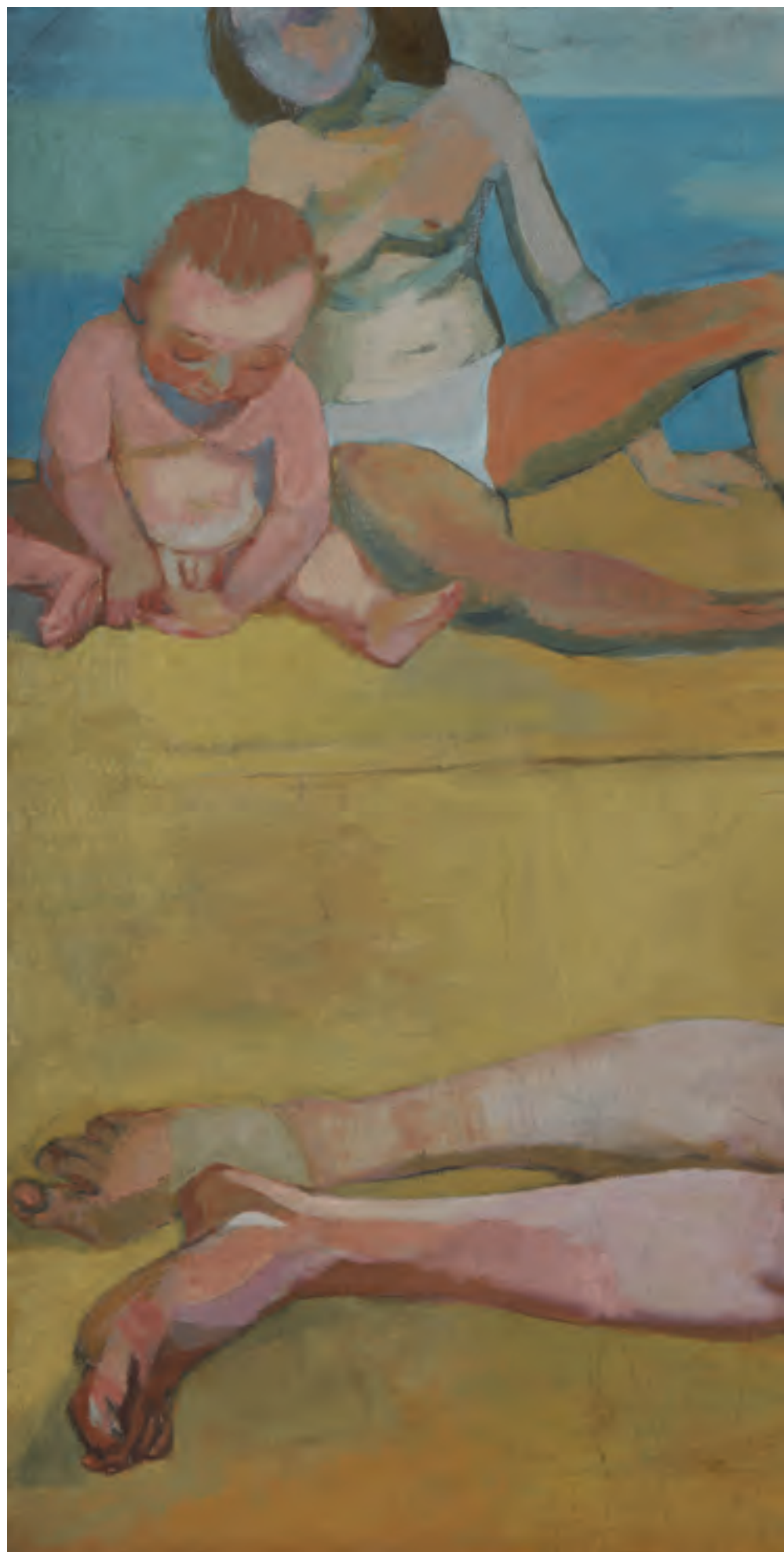

Andrzej Wróblewski | Dziecko | Child | 1955

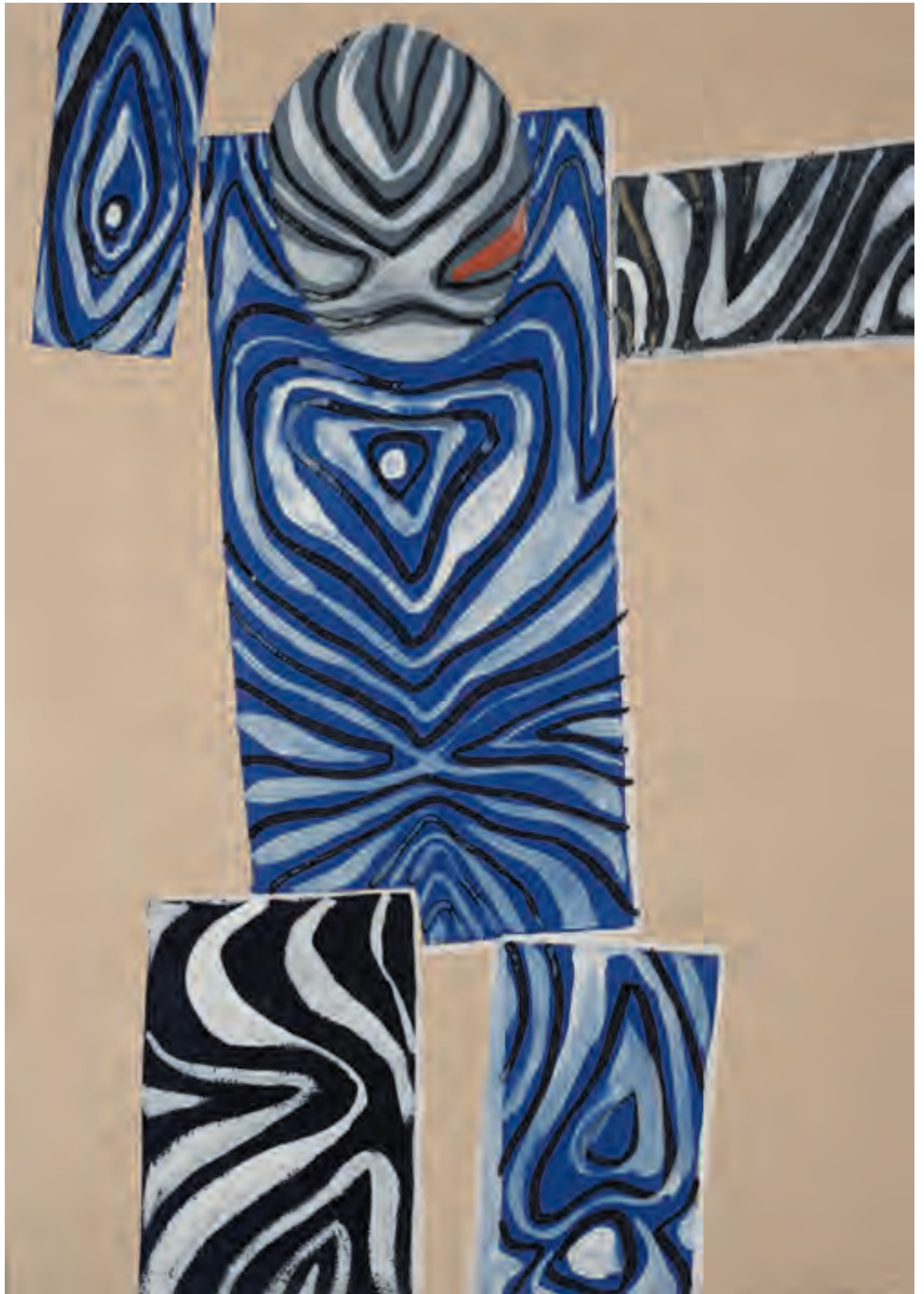
Andrzej Wróblewski | Uwaga, nadchodzi! | Attention, it's coming! | 1955

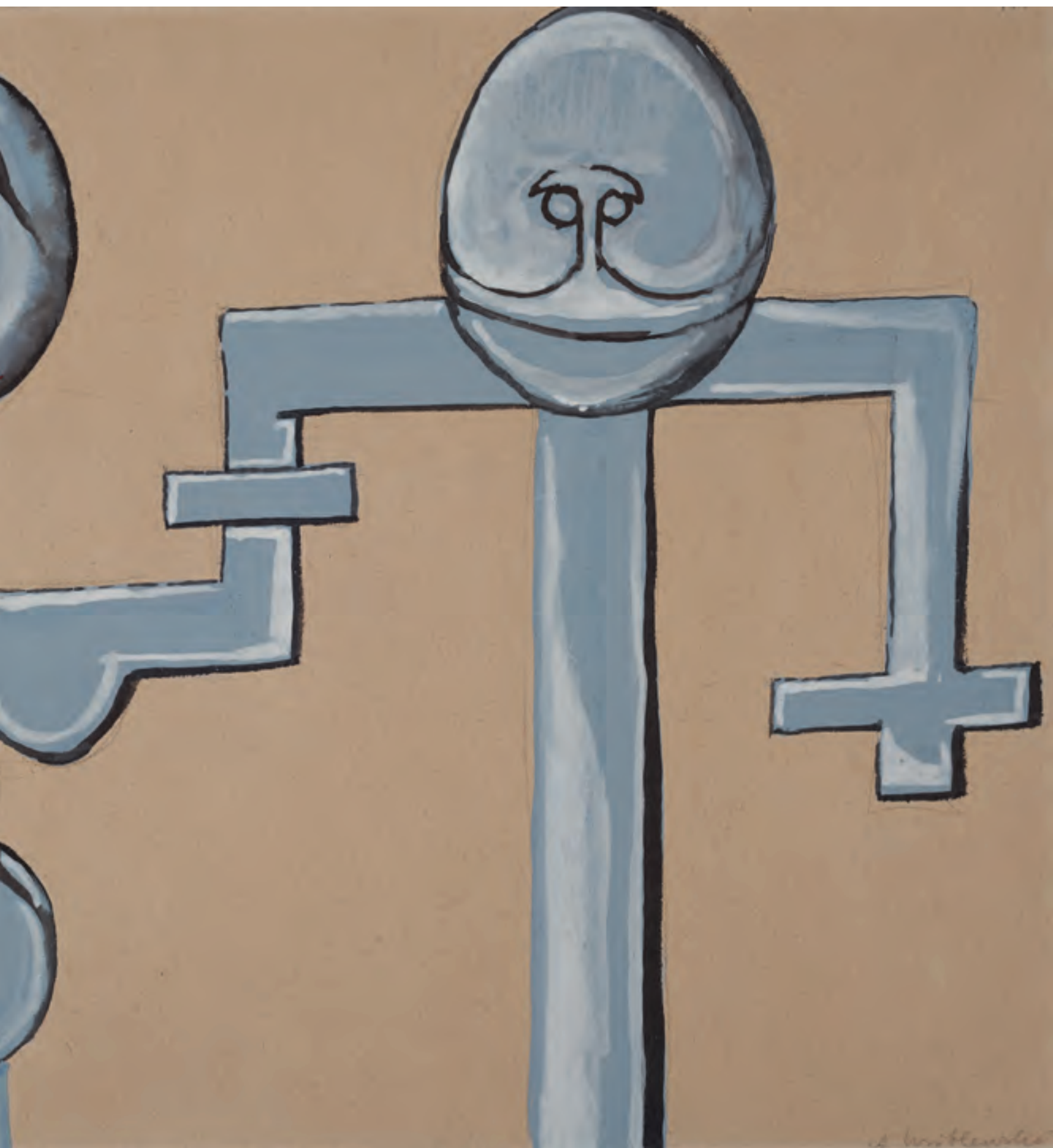

Andrzej Wróblewski | Człowiek abstrakcja | Man-Abstraction | 1957

Andrzej Wróblewski | Zielony statek | Green ship | 1957

Chciałem tu instynktownie, przedstawić dwa upadłe anioły, które chcą się połączyć ze sobą, aby stworzyć ową jedność – unité, w której zatracają się wszelkie różnice płci. To wracanie do źródła, do stanu powstania – doskonałości. Całe życie nurtowała mnie idea pełnego zrozumienia, fraternisation, możliwość przerwania niewidzialnej bariery, między kimś a sobą, może między Bogiem a sobą. ³⁹
August Zamoyski

I wanted to instinctively present two fallen angels that wish to join each other to create this unity – unité, in which all sex differences disappear. This is going back to the source, to the state of coming into being – perfection. For my whole life I have been preoccupied with the idea of full comprehension, fraternisation, the possibility to break the invisible barrier between someone else and myself, perhaps between God and myself. ³⁹
August Zamoyski

AUGUST ZAMOYSKI

1893–1970 Polski rzeźbiarz i teoretyk sztuki. Od 1955 roku mieszkał we Francji. Jeden z prekursorów kubizmu i futurizmu w Polsce. Współzałożyciel pierwszych awangardowych grup artystycznych - *Formiści* (1917–1922, Leon Chwistek, Tytus Czyżewski, Stanisław Ignacy Witkiewicz) oraz *Bunt* (1918–1920, Adam Bederski, Małgorzata i Stanisław Kubiccy, Władysław Skotarek, Stefan Szmaj, Jerzy Wroniecki).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Museu de Arte da Pampucha w Belo Horizonte, Muzeum Augusta Zamoyskiego w Jabłoni, Musée Auguste Zamoyski w Prieure des Granges.

Wybrane wystawy: *Wystawa Buntu*, Galeria Die Aktion, Berlin (1918); Muzeum Przemysłowe we Lwowie (1920); Salon Zachęty, Warszawa (1920); Galerie Berthe Weill, Paryż (1924); *Wystawa Formistów*, Polski Klub Artystyczny, Warszawa (1919); Międzynarodowa wystawa rzeźby w Zurichu (1931); Escola de Bellas Artes, Rio de Janeiro (1942); Biennale w São Paulo (1951); Museu de Arte Moderna, São Paulo (1954); *wystawa retrospektywna*, Centre Culturel de la Ville de Toulouse (1977); *Presences Polonaises L'Art. Vivant*, Centre Georges Pompidou, Paryż (1983); *Formiści*, Muzeum Narodowe w Warszawie (1985).

1893–1970 A Polish sculptor and theoretician of art. He lived in France from 1955. One of the precursors of Cubism and Futurism in Poland. A co-founder of the first avant-garde art groups – *Formiści* (1917–1922, Leon Chwistek, Tytus Czyżewski, Stanisław Ignacy Witkiewicz) and *Bunt* (1918–1920, Adam Bederski, Małgorzata i Stanisław Kubiccy, Władysław Skotarek, Stefan Szmaj, Jerzy Wroniecki).

Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Muzeum Sztuki in Łódź, Museu de Arte da Pampucha in Belo Horizonte, August Zamoyski Museum in Jabłoń, Musée Auguste Zamoyski in Prieure des Granges.

Selected exhibitions: *Bunt Exhibition*, Galeria Die Aktion, Berlin (1918); Museum of Arts and Crafts in Lviv (1920); Zacheta Salon, Warsaw (1920); Galerie Berthe Weill, Paris (1924); *Formists exhibition*, Polish Artistic Club, Warsaw (1919); International exhibition of sculptures in Zurich (1931); Escola de Bellas Artes, Rio de Janeiro (1942); Biennale in São Paulo (1951); Museu de Arte Moderna, São Paulo (1954); *retrospective exhibition*, Centre Culturel de la Ville de Toulouse (1977); *Presences Polonaises L'Art. Vivant*, Centre Georges Pompidou, Paryż (1983); *Formists* National Museum in Warsaw (1985).

Skąd czerpię inspirację? Na pewno matematyka, fizyka, astronomia. Żebym ja mógł namalować tyle obrazów, ile ich zanotowałem, miałbym chyba kilkadziesiąt tysięcy. Jest ten obraz zanotowany, rozrysowany w szkicowniku, ale przecież istnieje droga eliminacji. (...) Są takie małe olśnienia, które powinny być natychmiast realizowane. Dla mnie samego jest czasem zaskoczeniem, dlaczego tak. Jest tysiące zagadnień, które można sobie logicznie rozważać, ale to jest ograne, modne, a ja poszukuję czegoś, co modne nie będzie. ⁴⁰
Jan Ziemski

Where do I draw an inspiration from? Certainly mathematics, physics, astronomy. I wish I could have painted so many paintings as I had wrote down, I would have had maybe several thousands. There is a painting written down, drawn out in a sketchbook, but it is a way of elimination. (...) There are those small flashes of insight that have to be executed instantly. It is sometimes surprising for me why it happens. There are thousands of questions which one can logically consider, but has been so worn out, fashionable, and I try to find something that will not be fashionable. ⁴⁰
Jan Ziemski

JAN ZIEMSKI

1920–1988 Polski malarz, przedstawiciel malarstwa strukturalnego i op-artu. Laureat Nagrody Ministra Kultury i Sztuki (1966, 1977). Jeden z współzałożycieli lubelskiej *Grupy Zamek* (Włodzimierz Borowski, Tytus Dzieduszycki, Wiesław Borowski, Jerzy Ludwiński, Hanna Ptaszkowska). Brał aktywny udział w przedsięwzięciach skupiających twórców awangardy, jak plenery w Osiekach (1965-1978), I Biennale Form Przestrzennych w Elblągu (1965), Sympozjum Artystów i Naukowców w Puławach (1966), Sympozjum Wrocław '70, Sympozjum Złotego Grona w Zielonej Górze (1975).

Prace w kolekcjach m.in.: Muzeum Narodowe w Warszawie, Krakowie, Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Narodowe w Kielcach, Galeria Labirynt–BWA w Lublinie.

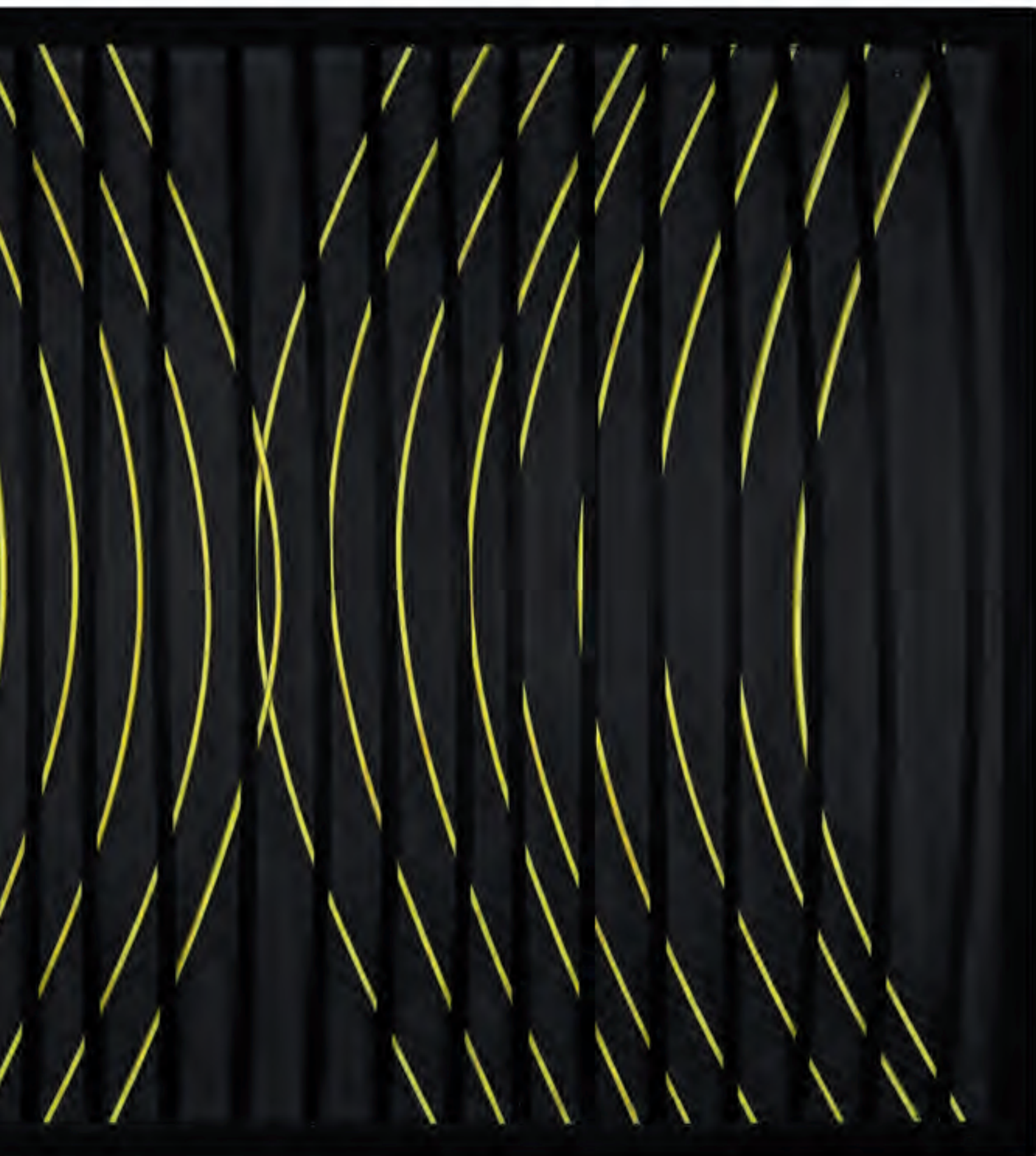
Wybrane wystawy: Galerie Le Ranelagh, Paryż (1960); III Wystawa Sztuki Nowoczesnej, 1959); *Moderne Polnische Malerei Graphil*, Neue Nationalgalerie, Berlin (1969); Sympozjum Wrocław (1970); *Język geometrii*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (1984); *wystawa retrospektywna*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2003); *Wystawa kolekcji Galerii BWA*, BWA, Lublin (2007); *Cosmos Calling!*, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa (2014); BWA, Lublin (2014).

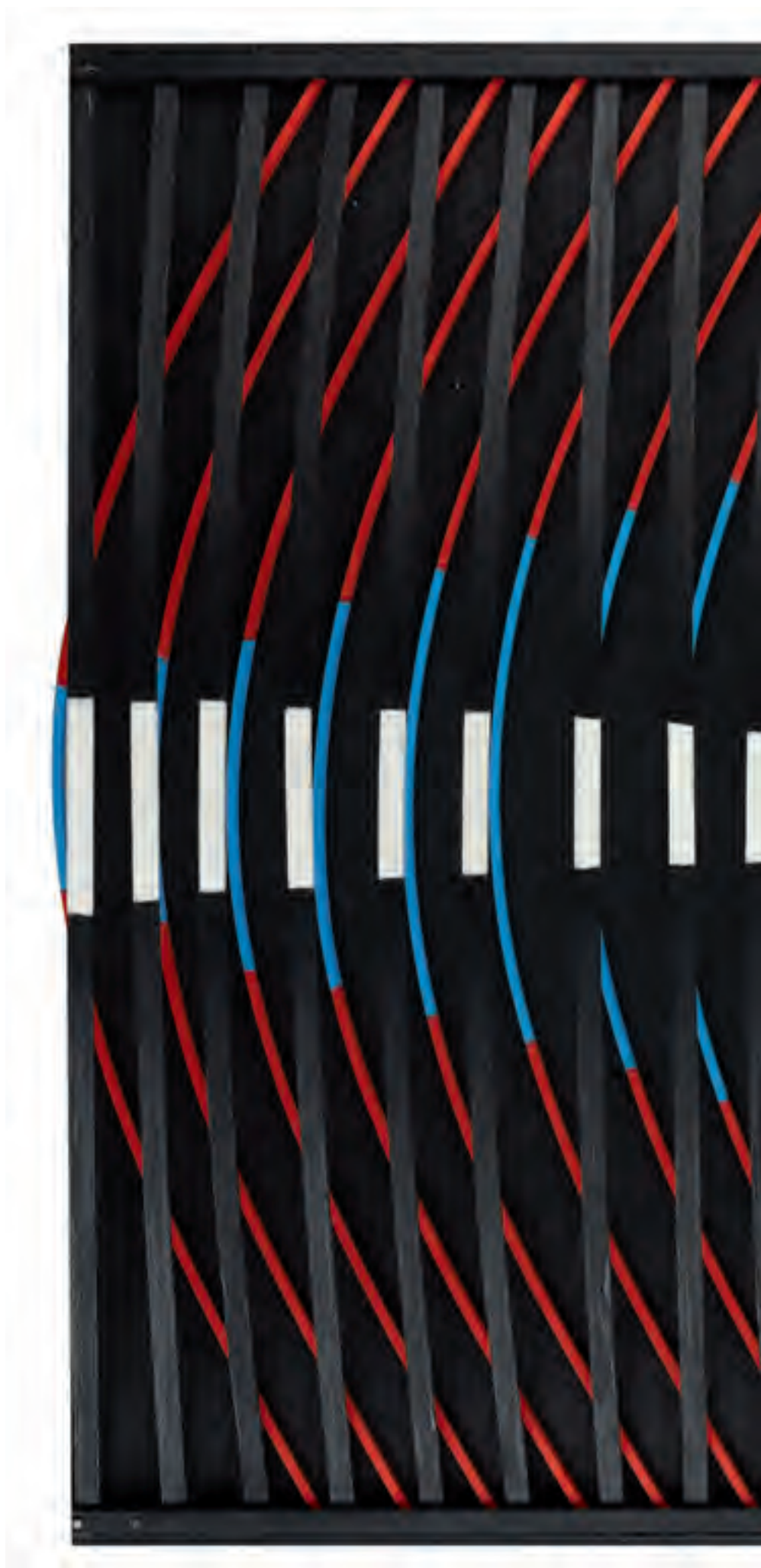
1920–1988 A Polish painter, representative of structural painting and op-art. A winner of the award granted by the Minister of Culture and Art (1966, 1977). One of the co-founders of *Grupa Zamek* in Lublin (Włodzimierz Borowski, Tytus Dzieduszycki, Wiesław Borowski, Jerzy Ludwiński, Hanna Ptaszkowska). He actively participated in projects focusing on avant-garde artists, like Osieki (1965–1978), I Biennale of Spatial Forms in Elbląg (1965), Symposium of Artists and Scientists in Puławy (1966), Symposium Wrocław '70, Złote Grono Symposium in Zielona Góra (1975).

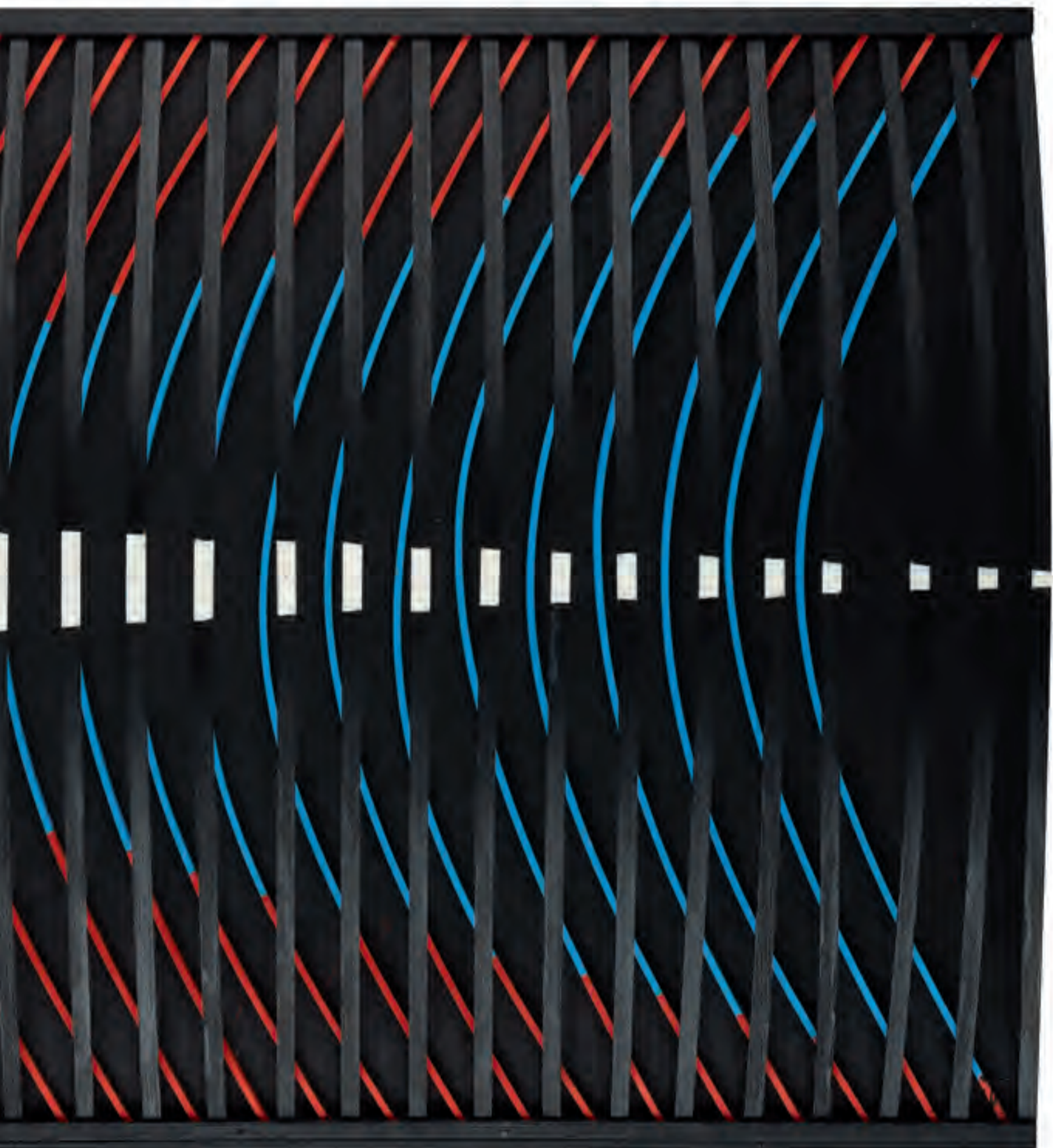
Works in collections i.a.: National Museum in Warsaw, Krakow, Muzeum Sztuki in Łódź, National Museum in Kielce, Labirynt Gallery – BWA in Lublin.

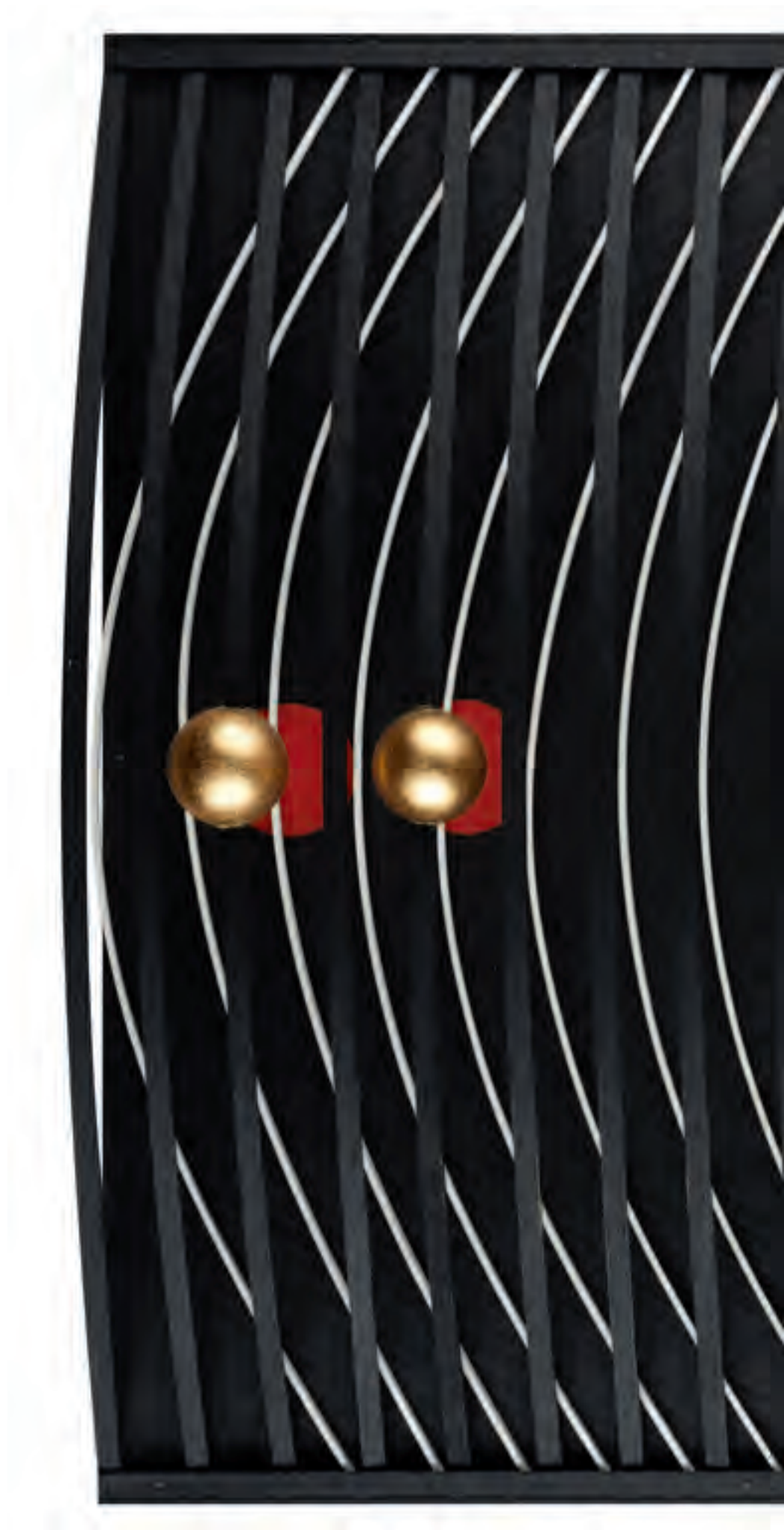
Selected exhibitions: Galerie Le Ranelagh, Paris (1960); 3rd Exhibition of Modern Art (1959); *Moderne Polnische Malerei Graphil*, Neue Nationalgalerie, Berlin (1969); Symposium Wrocław (1970); *Language of geometry*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (1984); *retrospective exhibition*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2003); *Exhibition of the BWA Gallery Collection*, BWA, Lublin (2007); *Cosmos Calling!*, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw (2014); BWA, Lublin (2014).

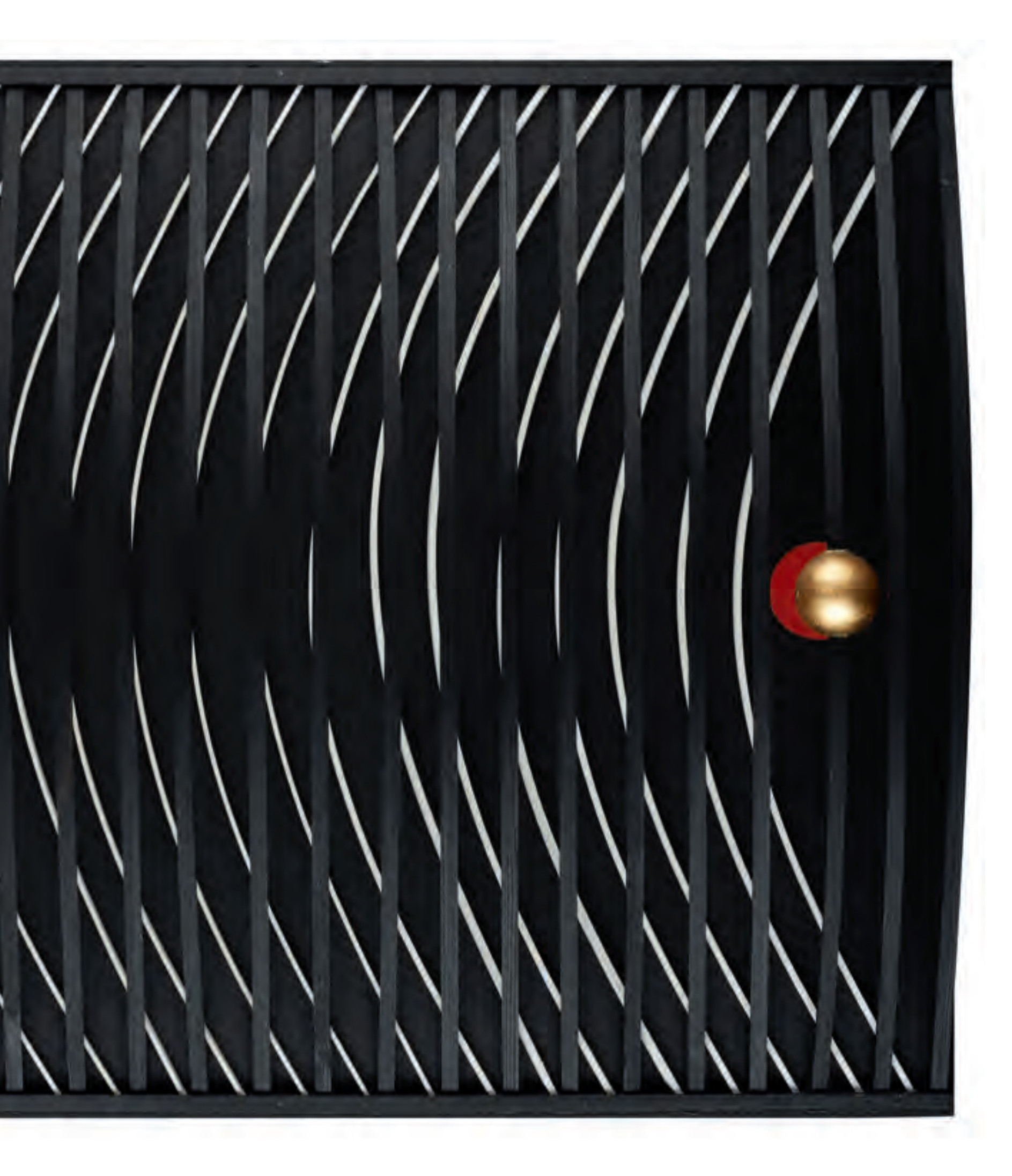

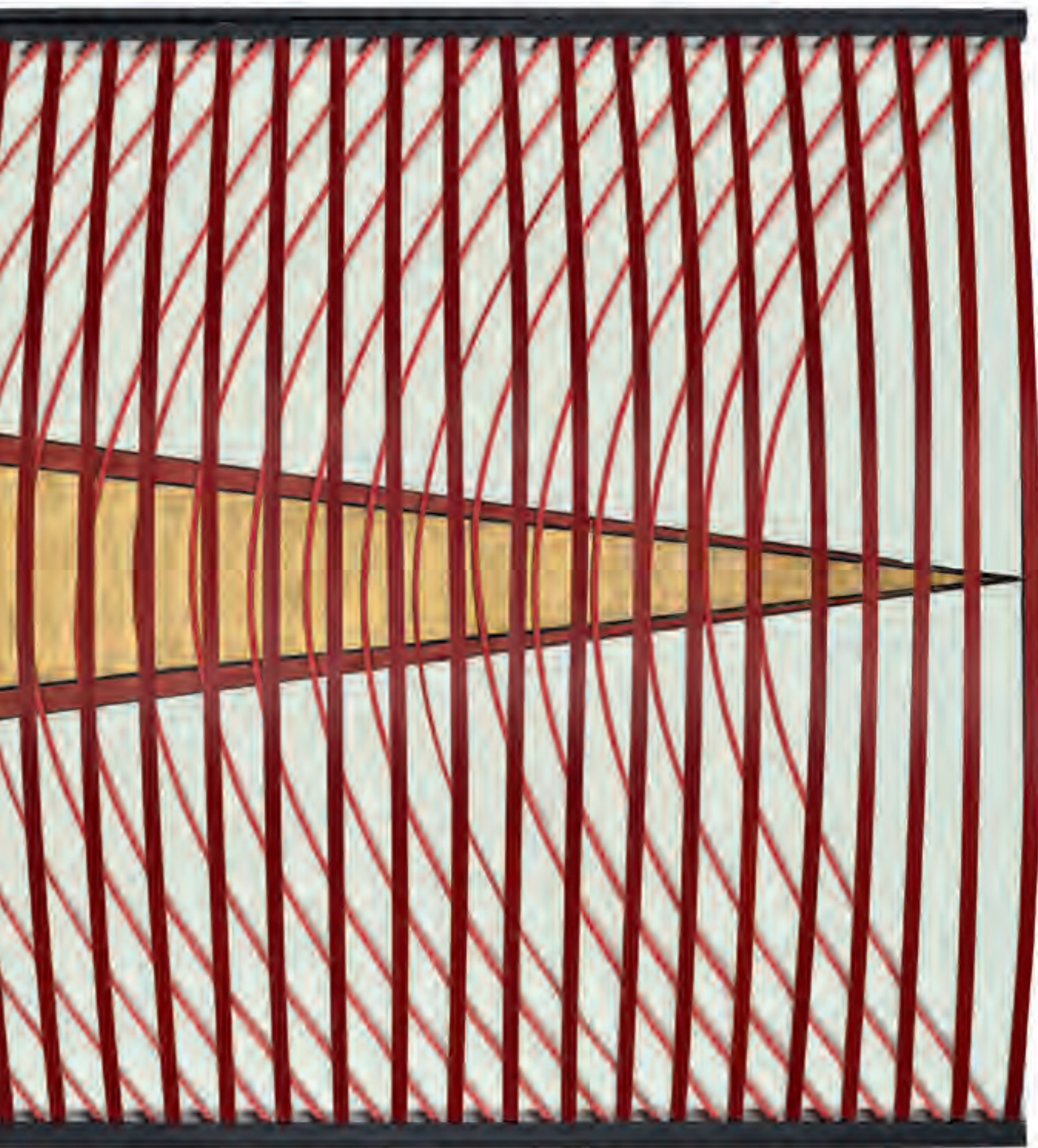

ABAKANOWICZ MAGDALENA

015 Portret anonimowy | Portrait of anonymous | technika własna, metal | own technique, metal | 20×20×80 cm | 2000

ADLER JANKEL

019 Venus of Kircudbright, olej, płótno | oil, canvas, 111,5×86,4 cm | 1943

BERDYSZAK JAN

023 Requiem X | olej, płótno | oil, canvas | 171×135 cm | 1968

024 Kompozycja kół XI | Composition of Circles XI | olej, płótno | oil, canvas | 241×114 cm | 1963

025 Koło podwójne | Double Circle, olej, płótno | oil, canvas, 167×150 cm | 1971

026 Obraz XXVIII | Painting XXVIII, olej, płótno | oil, canvas, 214×174,5 cm | 1989

027 Obraz XIX | Painting XIX, olej, płótno | oil, canvas | 153×111 cm | 1970

028 Rzeźba rysowana II | Drawn Sculpture II | stal | steel, 70×55×60 cm | 1966

BRZOZOWSKI TADEUSZ

032 Kurort | Resort | olej, płótno | oil, canvas | 99×99 cm | 1960

033 Stryjna | olej, płótno | oil, canvas | 101×99 cm | 1973

035 Mędrak i Mądrale | Doc and Smart Alecks | olej, płótno | oil, canvas | 105×65 cm | 1976

DOMINIK TADEUSZ

038 Kompozycja | Composition, olej, płótno | oil, canvas, 53×58 cm | 1958

DUNIKOWSKI XAWERY

043 Ewa I | Eve I | patynowany brąz | patinated bronze | 59×42×25 cm | 1909 | odlew wykonany | cast made: 1999, ed.1/10

FANGOR WOJCIECH

046 #28 | olej, płótno | oil, canvas | 100×100 cm | 1964

047 SU 9 | olej, płótno | oil, canvas | 127×127 cm | 1971

048 M 75 | olej, płótno | oil, canvas | 120×243 cm | 1969

051 SM 20 | olej, płótno | oil, canvas | 213×142 cm | 1975

053 IS 12 | olej, płótno | oil, canvas | 152×152 cm | 1975

054 Kosiński | olej, płótno | oil, canvas | 117×172 cm | 1980

056 Starak | akryl, stal | acrylic, steel | 600×300×300 cm | 2015

FIJAŁKOWSKI STANISŁAW

061 11.I.63, 1963 r. | olej, płótno | oil, canvas | 60,5×50 cm | 1963

GIEROWSKI STEFAN

064 LXXV | olej, płótno | oil, canvas | 135×150 cm | 1959

067 CXLIV, olej, płótno | oil, canvas, 135×85 cm | 1964

HASIOR WŁADYSŁAW

071 Twardy opiekun Muzy Kamila I | Strong Guardian Kamil's Muse | technika własna | own technique | 61×40 cm | 1989

073 Podwójne wiadomości | Double Messages | technika własna | own technique | 121×54×7 cm | 1968

JAREMA MARIA

076 Wyrazy | Words | olej, gwasz, monotypia, papier, płótno | oil, gouache, monotype, paper, canvas | 70×100 cm | 1956

078 Wyrazy | Words | olej, gwasz, monotypia, papier, płótno | oil, gouache, monotype, paper, canvas | 85×61 cm | 1954

079 Wyrazy | Words | monotypia, tempera, papier | monotype, tempera, paper | 65×51 cm | 1957

KAŁUCKI JERZY

- 082 Czterdzieści pięć, czterdzieściosiem | Forty-five, Forty-eight | akryl, płótno | acrylic, canvas | 140×120 cm | 1997
083 BIAIS | akryl, płótno | acrylic, canvas | 140×115 cm | 2009

KANTOR TADEUSZ

- 086 Kompozycja informelowa | Informel Composition | olej, płótno | oil, canvas | 120×110 cm | 1961
087 Rori | olej, płótno | oil, canvas | 150×120 cm | 1957
088 Człowiek ze swoim dzieciństwem | A Man with his Childhood | akryl, papier, płyta | acrylic, paper, board | 180×110 cm | 1984
089 Osoby i przedmioty | Persons and Objects | akryl, płótno | acrylic, canvas | 120×130 cm | 1972

KOBRO KATARZYNA

- 092 Akt kobiecy | Female Nude | brąz | bronze | 29×23.5×29 cm | 1948 | odlew wykonany | cast made: 2013, ed.5/6
093 Akt dziewczęcy | Girlish Nude | brąz | bronze | 21.5×29×22 cm | 1948 | odlew wykonany | cast made: 2013, ed.5/6

KOBZDEJ ALEKSANDER

- 096 Dla Arlene Jones | For Arlene Jones | olej, płótno | oil, canvas | 112×44 cm | 1962
097 Szczelina w bieli z tematem | Crevice in White with the Theme |
olej, płótno, drut, papier-mâché | oil, canvas, wire, papier-mâché | 110×65×13 cm | 1968

KRASIŃSKI EDWARD

- 101 Interwencja | Intervention | technika własna, niebieski scotch | own technique, blue scotch | 70×51,5 cm | 1978

LEBENSTEIN JAN

- 105 Figura osiowa | Axial Figure, olej, płótno | oil, canvas, 80×40 cm | 1960

MACIEJOWSKI MARCIN

- 108 Mick Jagger: Kolejny powrót w ramiona Jerry | Mick Jagger: Another return into Jerry's arms
akryl, płótno | acrylic, canvas | 69×73 cm | 1999
109 U jej boku pojawia się teraz zupełnie nowy facet | A totally new guy is showing up by her side now
akryl, płótno | acrylic, canvas | 123×128 cm | 2000

MARCZYŃSKI ADAM

- 113 Zmienne 13 | Variables 13 | technika własna | own technique | 85×60 cm | 1969

MODZELEWSKI JAROSŁAW

- 116 Skarpeta | Sock | olej, płótno | oil, canvas | 115×150 cm | 1989
118 Nie warto malować | It is not worth painting | olej, płótno | oil, canvas | 120×150 cm, 1992

NOWOSIELSKI JERZY

- 122 Kobiety na statku | Women on the Ship | olej, płótno | oil, canvas | 80×100 cm | 1981
125 Św.Mikołaj | St. Nicholas | akryl, płótno, deska | acrylic, canvas, board | 100×70 cm | 1974

OPAŁKA ROMAN

- 129 Alfabet grecki | Greek Alphabet | olej, płótno | oil, canvas | 130×80,7 cm | 1965
130 Opalka 1965 / 1-∞, Detail 2932296 – 2956570 | akryl, płótno | acrylic, canvas | 196×135 cm
131 Opalka 1965 / 1-∞, Detail 3970847 – 3996081 | akryl, płótno | acrylic, canvas | 196×135 cm
132 Opalka 1965 / 1-∞, Detail 3689450 | fotografia | photography | 30,3×23,7 cm
133 Opalka 1965 / 1-∞, Detail 5398936 | fotografia | photography | 30,3×23,7 cm
135 Opalka 1965 / 1-∞, Detail 2310630 – 2313775 | tusz, papier | ink, paper | 33×24 cm

OWIDZKI ROMAN

- 139 Bez tytułu | Untitled | relief, technika własna | relief, own technique | 110×90 cm | 1968
140 Bez tytułu | Untitled | kolaż, technika własna | collage, own technique | 47×74 cm | 1968

PAWŁAK WŁODZIMIERZ

- 144 Piętnasta, piętnasta trzydzieści | 3 pm, half past 3 pm | olej, płótno | oil, canvas | 130×117 cm | 1985
146 Pies podąży za suką | A Dog will go after a bitch | olej, płótno | oil, canvas | 135×160 cm | 1986
148 Chwila w której człowiek i pies czują ten sam ból istnienia | The moment when a man and a dog feel the same pain of existence
olej, płótno | oil, canvas | 111×200 cm | 1986
150 Okno romantyczne | Romantic Window | olej, płótno | oil, canvas | 130×117 cm | 1988
153 Kilka płaszczyzn intelektualnych | Several Intellectual Areas | olej, płótno | oil, canvas | 130×120 cm | 1994

RUDOWICZ TERESA

- 157 Kompozycja | Composition | kolaż, technika własna | collage, own technique | 65×50 cm | 1959

SEMPOLIŃSKI JACEK

- 161 Głowa ukrzyżowanego | The Head of the Crucified | olej, płótno | oil, canvas | 100×70 cm | 1980

SOBCZYK MAREK

- 164 Zwiastowanie drugiego syna | Annunciation of the Second Son | olej, płótno | oil, canvas | 130×93 cm | 1987
165 Mleko Marii, Krew Chrystusa | Milk of Mary, Blood of Christ | olej, płótno | oil, canvas | 200×150 cm | 1988

STAŻEWSKI HENRYK

- 169 Kompozycja | Composition | akryl, płyta pilśniowa, drewno | acrylic, fibreboard, wood | 72×72 cm | 1972

STERN JONASZ

- 173 Krajobraz Milczenia | Landscape of Silence | technika własna | own technique | 90×71 cm | 1983

SZAPOCZNIKOW ALINA

- 177 Zakonnica | Religious | brąz, poliester | bronze, polyester | 63×25×10 cm | 1967
179 Koński ogon – Głowa Meksykanki | A Pony-Tail – Portrait of a Mexican Woman | gips | plaster | 45×20×38 cm | 1955–1956

TARASEWICZ LEON

- 182 Bez tytułu | Untitled | olej, płótno | oil, canvas | 190×390 cm | 1990

TARASIN JAN

- 186 Danae | olej, płótno | oil, canvas | 70×85 cm | 1965
189 Wielki pożar | Great Fire | olej, płótno | oil, canvas | 140×100 cm | 1974

TATARCZYK TOMASZ

- 192 Czarna droga | Black Road | olej, płótno | oil, canvas | 120×180 cm | 2009

TCHÓRZEWSKI JERZY

- 197 Wyrastający | Budding | olej, płótno | oil, canvas | 95×65 cm | 1953

WARZECHA MARIAN

- 201 Bez tytułu | Untitled | technika własna | own technique | 39,5×27 cm | 1958
202 Bez tytułu | Untitled | kolaż, tektura | collage, cardboard | 50,3×32 cm | 1947
203 Bez tytułu | Untitled | kolaż, tektura | collage, cardboard | 51×30 cm | 1946
204 Bez tytułu | Untitled | kolaż, tektura | collage, cardboard | 49,3×31 cm | 1947
205 Bez tytułu | Untitled | kolaż, tektura | collage, cardboard | 50,7×32,4 cm | 1947

WINIARSKI RYSZARD

- 208 Obszar 177 | Area 177 | akryl, drewno | acrylic, wood | 100×100 cm | 1973
209 Obszar 135 | Area 135 | akryl, płótno | acrylic, canvas | 100×100 cm | 1973
210 Area 190 | akryl, drewno | acrylic, wood | 100×100×10 cm | 1974
211 Abacus | technika własna | own technique | 106×106 cm | 1974
212 Sto zdarzeń podwójnych | One hundred double experiences | akryl, płótno | acrylic, canvas | 100×100 cm | 1980
213 Przeście IV | Transition IV | tempera, płótno | tempera, canvas | 100×100 cm | 1975
214 Chance in vertical game | akryl, sklejka | acrylic, plywood | 130×5 cm | 1983
215 Chance in game | akryl, płótno | acrylic, canvas | 100×100 cm | 1990

WOŹNIAK RYSZARD

- 219 Poprzedni Ja | Previous Me | olej, płótno | oil, canvas | 200×150 cm | 1988

WRÓBLEWSKI ANDRZEJ

- 223 Kompozycja abstrakcyjna | Abstract Composition | praca dwustronna, olej, płótno | double-side work, oil, canvas | 79×59 cm | 1948
225 Kobieta abstrakcyjna | Abstract Woman | gwasz, karton, płótno | gouache, cardboard, canvas | 118×89 cm | 1949
226 Kompozycja abstrakcyjna | Abstract Composition | gwasz, papier | gouache, paper | 89,5×126 cm
228 Portret mężczyzny we wnętrzu | Portrait of a Man in an Interior | olej, płótno | oil, canvas | 92×82 cm | 1952
229 Mężczyzna siedzący na ławce | Man Sitting on a Bench | olej, karton, płótno | oil, cardboard, canvas | 86×61 cm | 1957
230 Portret modelki | Portrait of a Model | olej, płótno | oil, canvas | 60×65 cm | 1956
231 Dziecko | Child | olej, tempera, płótno | oil, tempera, canvas | 93×40,5 cm | 1955
232 Uwaga, nadchodzi! | Attention, it's coming! | olej, płótno | oil, canvas | 120×139,5 cm | 1955
234 Plaża | The Beach | olej, płótno | oil, canvas | 100×138,5 cm | 1955
237 Spacer zakochanych | Lovers Walk | olej, płótno | oil, canvas | 85×61 cm | 1956
238 Nagrobek kamienny | Tombstone | gwasz, papier | gouache, paper | 41×29,3 cm | 1957
239 Człowiek abstrakcja | Man-Abstraction | gwasz, papier | gouache, paper | 41×29,5 cm | 1957
240 Nagrobek niebieski | Blue Tombstone | gwasz, papier | gouache, paper | 29,5×41 cm | 1957
242 Dziwne kwiaty | Strange Flowers | gwasz, papier | gouache, paper | 29×40,8 cm | 1955
243 Zielony statek | Green Ship | gwasz, papier | gouache, paper | 30×42 cm | 1957

ZAMOYSKI AUGUST

- 247 Ich dwoje | The Two of Them | brąz | bronze | ed. 1/4 | 82×40×50 cm | 1922

ZIEMSKI JAN

- 250 Interferencje | Interferences | technika własna | own technique | 60×80 cm | 1968
252 Interferencje | Interferences | technika własna | own technique | 51×70 cm | 1975
254 Permutacje | Permutations | technika własna | own technique | 51×70 cm | 1975
256 Interferencje | Interferences | technika własna | own technique | 60×70 cm | 1977

PRZYPISY

- ¹ Kitowska-Łysiak M., *Magdalena Abakanowicz*, źródło: www.culture.pl/pl/tworca/magdalena-abakanowicz
- ² Adler J., *Ekspresjonizm*, *Nasz Kurier* 1920, nr 292, s. 4.
- ³ Smolińska M., *Jan Berdyszak: druga strona ściany*, źródło: <http://magazyn.o.pl/2014/marta-smolinska-jan-berdyszak-druga-strona-sciany/#/>
- ⁴ *Tadeusz Brzozowski 1918–1987*, katalog wystawy, Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 1997, s.200
- ⁵ Dzikowska E., *Artyści mówią. Wywiady z mistrzami malarstwa*, Warszawa 2011, s.58-60
- ⁶ Starzyński J., *Dunikowski o Młodej Polsce*, Warszawa 1957
- ⁷ *Wojciech Fangor, Spectra Art Space Masters*, katalog wystawy, Fundacja Rodziny Staraków, Warszawa 2014
- ⁸ Dzikowska E., *Artyści mówią. Wywiady z mistrzami malarstwa*, Warszawa 2011 s. 96, tłumaczenie W.Makowski
- ⁹ Dzikowska E., *Artyści mówią. Wywiady z mistrzami malarstwa*, Warszawa 2011 s. 106
- ¹⁰ Szczygieł-Gajewska M., *Władysław Hasior*, Warszawa 2011, s. 51
- ¹¹ Ilkosz B., *Maria Jarema 1908–1958*, katalog wystawy, Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 1998, s. 68
- ¹² Jerzy Kałucki, Lublin 2014, s. 60
- ¹³ Tadeusz Kantor, *Komentarze intymne*, 1986-88, maszynopis Archiwum Cricoteki, s. 11–12, źródło: www.cricoteka.pl
- ¹⁴ Kobro K, *[Dla ludzi niezdolnych do myślenia...]*, „Forma” nr 3/1935, s. 14
- ¹⁵ *Aleksander Kobzdej. Zmagania z materią*, red. J.Grabski, Kraków-Warszawa 2002, s.118, translated by P.Mizia

NOTES

- ¹ Kitowska-Łysiak M., *Magdalena Abakanowicz*, źródło: www.culture.pl/pl/tworca/magdalena-abakanowicz, quotation translated by W.Makowski
- ² Adler J., *Ekspresjonizm*, *Nasz Kurier* 1920, nr 292, s. 4, quotation translated by W.Makowski
- ³ Smolińska M., *Jan Berdyszak: druga strona ściany*, źródło: <http://magazyn.o.pl/2014/marta-smolinska-jan-berdyszak-druga-strona-sciany/#/>, quotation translated by W.Makowski
- ⁴ *Tadeusz Brzozowski 1918–1987, exhibition catalogue*, *National Museum in Warsaw*, *Warsaw 1997*, p.200, quotation translated by W.Makowski
- ⁵ Dzikowska E., *Artyści mówią. Wywiady z mistrzami malarstwa*, *Warsaw 2011*, pp. 58-60, quotation translated by W.Makowski
- ⁶ Starzyński J., *Dunikowski o Młodej Polsce*, *Warsaw 1957*, quotation translated by W.Makowski
- ⁷ *Wojciech Fangor, Spectra Art Space Masters*, exhibition catalogue, *Starak Family Foundation*, *Warsaw 2014*, quotation translated by W.Makowski
- ⁸ Dzikowska E., *Artyści mówią. Wywiady z mistrzami malarstwa*, *Warsaw 2011*, p. 96, quotation translated by W.Makowski
- ⁹ Dzikowska E., *Artyści mówią. Wywiady z mistrzami malarstwa*, *Warsaw 2011*, p. 106, quotation translated by W.Makowski
- ¹⁰ Szczygieł – Gajewska M., *Władysław Hasior*, *Warsaw 2011*, p. 51, quotation translated by W.Makowski
- ¹¹ Ilkosz B., *Maria Jarema 1908–1958*, exhibition catalogue, *National Museum in Warsaw*, *Warsaw 1998*, p. 68, quotation translated by W.Makowski
- ¹² Jerzy Kałucki, *Lublin 2014*, p. 80, translated by M.Ujma
- ¹³ Tadeusz Kantor, *Intimate Comments*, 1986-88, typescript in the Cricoteka Archives, p. 11–12, source: www.cricoteka.pl
- ¹⁴ Kobro K, *[Dla ludzi niezdolnych do myślenia...]*, *Forma*, issue 3/1935, p. 14, quotation translated by W.Makowski
- ¹⁵ *Aleksander Kobzdej. Zmagania z materią*, ed. J.Grabski, *Cracow - Warsaw 2002*, p. 118, translated by P.Mizia

¹⁶ Edward Krasiński, pod red. J. Chrzanowskiej-Pieńkos, katalog wystawy, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, M. Kardasz, Warszawa 1998, s.32-33,

¹⁷ Jan Lebenstein. Warszawa – Paryż. Prace z lat 1956–1972, Warszawa 2010

¹⁸ *Za bardzo rękę wyginasz* – z Marcinem Maciejowskim, malarzem i rysownikiem, rozmawia Paulina Jeziorek, Notes na 6 tygodni, nr 95, wrzesień- październik 2014, s.88

¹⁹ Baran Z., *Adam Marczyński - pytania o awangardę*, Podkowiński Magazyn Kulturalny, nr 47/ 2005

²⁰ Jarosław Modzelewski, *Wywiad – rzeka – Wisła*. Rozmawiają Piotr Bazylko i Krzysztof Masiewicz, Warszawa 2013, s.215

²¹ Nowosielski J., *Listy i zapomniane wywiady*, Kraków 2015, s.261

²² Roman Opalka, *Spectra Art Space Masters*, katalog wystawy, Fundacja Rodziny Staraków, Warszawa 2015

²³ *Głębiej wprowadzić w problem*. Jan Mioduszewski rozmawia z prof. Romanem Owidzkim, [w:] *Aspiracje* 2007/2008, s.53,

²⁴ Włodzimierz Pawlak *Autoportret w powidokach*, katalog wystawy, Zachęta Narodowa Galeria Sztuki, Warszawa 2008, s.107

²⁵ Kitowska-Łysiak M., *Teresa Rudowicz*, źródło: www.culture.pl/pl/tworca/teresa-rudowicz

²⁶ Dzikowska E., *Artyści mówią. Wywiady z mistrzami malarstwa*, Warszawa 2011, s.194

²⁷ *Suplementy do sztuki polskiej lat 80.*, red.J.Ciesielska, Wrocław 2008, s.49

²⁸ Kowalska B., *Henryk Stażewski*, Warszawa 1985, s.42

²⁹ Dzikowska E., *Artyści mówią. Wywiady z mistrzami malarstwa*, Warszawa 2011, s.214,219

¹⁶ Edward Krasiński, ed. J. Chrzanowska-Pieńkos, M. Kardasz, exhibition catalogue, Zachęta National Gallery of Art., Warsaw 1998, pp. 32–33, quotation translated by W.Makowski

¹⁷ Jan Lebenstein. Warszawa – Paryż. Prace z lat 1956-1972, Warsaw 2010, quotation translated by W.Makowski

¹⁸ *Za bardzo rękę wyginasz* – Paulina Jeziorek talks to Marcin Maciejowski, a painter and draftsman, Notes na 6 tygodni, issue 95, September-October 2014, p. 88, quotation translated by W.Makowski

¹⁹ Baran Z., *Adam Marczyński - pytania o awangardę*, Podkowiński Magazyn Kulturalny issue 47/ 2005, quotation translated by W.Makowski

²⁰ Jarosław Modzelewski, *Wywiad – rzeka – Wisła*. Rozmawiają Piotr Bazylko i Krzysztof Masiewicz Warsaw 2013, p. 215, quotation translated by W.Makowski

²¹ Nowosielski J., *Listy i zapomniane wywiady*, Cracow 2015, p. 261, quotation translated by W.Makowski

²² Roman Opalka, *Spectra Art Space Masters*, exhibition catalogue, Starak Family Foundation, Warszawa 2015, quotation translated by W.Makowski

²³ *Głębiej wprowadzić w problem*. Jan Mioduszewski talks to prof. Roman Owidzki, *Aspiracje*, issue 2007/2008, p.53, quotation translated by W.Makowski

²⁴ Włodzimierz Pawlak *Self-portrait in afterimages*, exhibition catalogue, Zachęta National Gallery of Art, Warsaw 2008, p. 216, translated by M.Wawrzyńczak

²⁵ Kitowska-Łysiak M., *Teresa Rudowicz*, source: www.culture.pl/pl/tworca/teresa-rudowicz, quotation translated by W.Makowski

²⁶ Dzikowska E., *Artyści mówią. Wywiady z mistrzami malarstwa*, Warsaw 2011, p. 194, quotation translated by W.Makowski

²⁷ *The Supplements of Polish Art of the 1980s*, ed. J.Ciesielska, Wrocław 2009, p.49, translated by D.Kowalewska

²⁸ Kowalska B., *Henryk Stażewski*, Warsaw 1985, p. 42, quotation translated by W.Makowski

²⁹ Dzikowska E., *Artyści mówią. Wywiady z mistrzami malarstwa*, Warsaw 2011, pp. 214, 219, quotation translated by W.Makowski

³⁰ Kitowska-Łysiak M., *Alina Szapocznikow*, źródło:www.culture.pl/pl/tworca/alina-szapocznikow

³¹ Gola J., *Leon Tarasewicz*, Warszawa 2007, s. 113

³² Tarasin J., *Rzeczy, sytuacje i...*, Płock 2002, s.28

³³ Dzikowska E., *Artyści mówią. Wywiady z mistrzami malarstwa*, Warszawa 2011, s.252,

³⁴ Jerzy Tchórzewski – malarstwo, Galeria Krzysztofory, Kraków 1967, źródło: www.jerzytchórzewski.pl

³⁵ *Marian Warzecha. Collage 1946–1949*, pod red. D. Błaszczyk, katalog wystawy, Galeria Starmach, Kraków 2014

³⁶ *Ryszard Winiarski. Prace z lat 1973–1974*, red. J. Grabski, Kraków 2002, s.17

³⁷ Woźniak R., *Sztuka podziwu*, tekst opublikowany w formie maszynopisu podczas wystawy Gruppy w Galerii SHS, Warszawa 1984, źródło: www.ryszardwozniak.pl

³⁸ *Andrzej Wróblewski nieznany*, red. J. Michalski, Kraków 1993, s. 102

³⁹ Kossakowska-Szanajca Z., *August Zamoyski*, Warszawa 1974, s.30

⁴⁰ Jan Ziemiński: z polskich kolekcji prywatnych, pod red. I. Rajkowskiej, katalog wystawy, Muzeum Narodowe w Kielcach, Kielce 2009, s.14

³⁰ Kitowska-Łysiak M., *Alina Szapocznikow*, source:www.culture.pl/pl/tworca/alina-szapocznikow, quotation translated by W. Makowski

³¹ Gola J., *Leon Tarasewicz*, Warsaw 2007, p. 113, translated by P.Szymor

³² Tarasin J., *Things, situations and...*, Płock 2002, p. 51, translated by P. Graf

³³ Dzikowska E., *Artyści mówią. Wywiady z mistrzami malarstwa*, Warsaw 2011, p. 252, quotation translated by W. Makowski

³⁴ Jerzy Tchórzewski – malarstwo, Galeria Krzysztofory, Kraków 1967, source: www.jerzytchórzewski.pl, t quotation translated by W. Makowski

³⁵ *Marian Warzecha. Collage 1946–1949*, ed. D. Błaszczyk, Cracow 2014, exhibition catalogue, Starmach Gallery, translated by A. Lloyd-Jones, G. Malloy

³⁶ *Ryszard Winiarski. The works of 1973–1974*, ed. J. Grabski, Cracow 2002, p.17, translated by A. Rojkowska

³⁷ Woźniak R., *Sztuka podziwu* [*The art of admiration*, a text published in the form of a manuscript at Gruppy exhibition in SHS Gallery], Warsaw 1984, source: www.ryszardwozniak.pl, quotation translated by W. Makowski

³⁸ *Andrzej Wróblewski nieznany*, ed. J. Michalski, Cracow 1993, p. 102, quotation translated by W. Makowski

³⁹ Kossakowska-Szanajca Z., *August Zamoyski*, Warsaw 1974, p. 30, quotation translated by W. Makowski

⁴⁰ Jan Ziemiński: from the polish private collections, ed. I. Rajkowska, exhibition catalogue, National Museum in Kielce, Kielce 2009, s.14, translated by I. Rajkowska

Koncepcja i układ albumu | The concept and layout of the album:
Fundacja PSW Promocji Sztuki Współczesnej
www.fpsw.org

Redakcja merytoryczna | content editor:
Aneta Marcinkowska-Muszyńska, Magdalena Marczak-Cerońska

Reprodukcje | Reproductions:
Maciej Jędrzejewski

Przekład | Translation:
Wojciech Makowski

Druk | Print:
Argraf Sp. z o. o., Warszawa

Papier | Paper:
Wydrukowano na papierze Arctic Volume White 150 g/m²

© Fundacja Rodziny Staraków | Starak Family Foundation

Fundacja Rodziny Staraków | Starak Family Foundation
Bobrowiecka 6
00-728 Warszawa, Polska | Warsaw, Poland
www.starakfoundation.org

Wszelkie prawa zastrzeżone.
Żadna część tej publikacji nie może być powielana ani rozpowszechniana za pomocą urządzeń elektronicznych, mechanicznych, kopiujących, nagrywających i innych bez pisemnej zgody właściciela praw autorskich.

All rights reserved.
No part of this publication may be reproduced, stored or transmitted in any form or by any means electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without full attribution.

ISBN 978-83-64381-05-8

Warszawa | Warsaw 2015

